

**Krajowy Plan Działań w zakresie
zrównoważonych zamówień publicznych
na lata 2013-2016**

Urząd Zamówień Publicznych
Warszawa, 2013

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	4
Kontekst unijny	5
Kontekst krajowy.....	5
I. ZIELONE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE.....	8
Znaczenie zielonych zamówień publicznych	8
Aspekty środowiskowe w aktualnych przepisach prawnych z zakresu zamówień publicznych.....	9
Prawo unijne.....	9
Przegląd aktów prawnych UE oraz projektów aktów prawnych powiązanych z ZZP	10
Prawo krajowe	26
Prawo krajowe powiązane z zielonymi zamówieniami publicznymi	28
Działania popularyzujące zielone zamówienia publiczne zrealizowane w ramach Krajowego planu działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2010-2012	33
Monitorowanie poziomu zazielenienia zamówień w Unii Europejskiej (2012) – badanie zrealizowane na zlecenie Komisji Europejskiej	36
Monitorowanie poziomu zazielenienia zamówień w Polsce realizowane przez Urząd Zamówień Publicznych	43
Poziom zazielenienia zamówień publicznych w 2006 r.	43
Poziom zazielenienia zamówień publicznych w 2009 r.	44
Poziom zazielenienia zamówień publicznych w 2010 r.	44
Poziom zazielenienia zamówień publicznych w 2011 r.	45
Poziom zazielenienia zamówień publicznych w 2012 r.	45
Wnioski.....	45
Podstawowe założenia analizy na lata 2013-2016.....	46
CELE PLANU DZIAŁAŃ	46
NARZĘDZIA	47
WSKAŹNIKI	51
HARMONOGRAM DZIAŁAŃ	54
II. SPOŁECZNIE ODPOWIEDZIALNE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE (SOZP).....	58
Znaczenie Społecznie Odpowiedzialnych Zamówień Publicznych	58
Aspekty społeczne w obowiązujących przepisach prawnych z zakresu zamówień publicznych.....	58
Prawo unijne.....	58
Prawo krajowe	62
Działania popularyzujące społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne zrealizowane w ramach Krajowego Planu Działania na lata 2010-2012	65

Monitorowanie poziomu uwzględnienia aspektów społecznych w zamówieniach w Polsce	68
Poziom społecznych zamówień publicznych w 2010 r. – badanie referencyjne i roczne	69
Poziom społecznych zamówień publicznych w 2011 r.	69
Poziom społecznych zamówień publicznych w 2012 r.	70
Badanie ankietowe dotyczące stosowania klauzul społecznych przez polskie instytucje zamawiające	70
CELE PLANU DZIAŁAŃ	72
Cel ogólny:	72
Cele szczegółowe:.....	73
NARZĘDZIA	73
WSKAŹNIKI	74
HARMONOGRAM DZIAŁAŃ	76
III. FINASOWANIE.....	80
IV. KOORDYNOWANIE REALIZACJI PLANU	80

WSTĘP

Krajowy Plan Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2013-2016 jest trzecim z kolei dokumentem planistycznym, opracowanym przez Urząd Zamówień Publicznych, na podstawie którego realizowane są m.in. działania informacyjno-szkoleniowe na rzecz przedstawicieli instytucji zamawiających, służące popularyzacji uwzględniania aspektów środowiskowych w postępowaniach przetargowych. Stanowi on kontynuację działalności podjętej przez UZP już w 2007 r. i realizowanej w ramach kolejnych planów działań.

Komisja Europejska po raz pierwszy podkreśliła potencjał i znaczenie ekologicznych (zielonych) zamówień publicznych w wydanym w 2003 r. Komunikacie dotyczącym zintegrowanej polityki produktowej (IPP) [KOM (2003) 302]. Zalecono w nim m.in. przyjęcie przez państwa członkowskie do końca 2006 r. krajowych planów działań w zakresie zielonych zamówień publicznych. Ponadto, w implementowanych do prawa krajowego przepisach dyrektyw unijnych dot. zamówień publicznych, tj. dyrektywy 2004/18/WE oraz dyrektywy 2004/17/WE, wprowadzono możliwości uwzględniania przez podmioty publiczne aspektów środowiskowych w organizowanych przez nie postępowaniach przetargowych.

Realizując ww. postulat Komisji Europejskiej oraz dążąc do zapewnienia właściwej interpretacji przepisów ustawy, Urząd Zamówień Publicznych opracował pierwszy Krajowy Plan Działań w zakresie zielonych zamówień publicznych na lata 2007-2010, przyjęty przez Komitet Europejski Rady Ministrów 27 stycznia 2007 r. Przewidywał on szereg inicjatyw informacyjno-szkoleniowych, których realizacja wpisuje się w uprawnienie ustawowe Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych określone w art. 154 pkt. 7 ustawy Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. nr 113 poz. 759 z późn. zm.). Zgodnie z tym przepisem, Prezes UZP „opracowuje programy szkoleń, organizuje oraz inspirowanie szkolenia z zakresu zamówień”.

Kolejne działania inicjowane na szczeblu unijnym, w tym wydanie przez Komisję Europejską w 2008 r. Komunikatu - Zamówienia publiczne na rzecz poprawy stanu środowiska [KOM (2008) 400], stanowiły dla Urzędu Zamówień Publicznych potwierdzenie właściwego kierunku podjętych działań oraz potrzeby ich kontynuacji. Komunikat KE KOM(2008)400 zachęca bowiem państwa członkowskie do dalszej realizacji działań zmierzających do „zazielenienia” zamówień publicznych w ramach Unii Europejskiej, a także do udzielenia politycznego wsparcia dla unijnych kryteriów środowiskowych opracowanych dla priorytetowych grup produktowych. Przyczyni się to do harmonizacji kryteriów środowiskowych w procedurach przetargowych w ramach UE, zwiększając tym samym przejrzystość i stopień ich aplikacji na szczeblu krajowym.

Kontynuując działalność informacyjno-szkoleniową, w 2010 r. Urząd Zamówień Publicznych opracował kolejny Krajowy Plan Działań na lata 2010-2012, w którym - oprócz promowania aspektów środowiskowych w zamówieniach publicznych - zwrócono po raz pierwszy uwagę na potrzebę promocji społecznych zamówień publicznych, przyczyniających się do aktywizacji zawodowej przedstawicieli grup defaworyzowanych. Postulat określenia celów i opracowania planów działań zmierzających do uwzględnienia kwestii społecznych w zamówieniach publicznych, został wskazany przez Komisję

Europejską m.in. w podręczniku pt. „Kwestie społeczne w zakupach. Przewodnik dotyczący uwzględniania kwestii społecznych w zamówieniach publicznych”.

W związku z zakończeniem realizacji inicjatyw w ramach *Krajowego Planu Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2010-2012*, Urząd Zamówień Publicznych przygotował nowy czteroletni dokument planistyczny, którego celem jest dalsza promocja uwzględniania aspektów środowiskowych oraz społecznych w postępowaniach przetargowych.

Dokument ten wpisuje się w realizację celów unijnej strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu [KOM (2010) 2020]^[1] oraz powiązanych z nią projektów przewodnich, wspierając m.in. priorytety zrównoważony rozwój, tj. gospodarkę efektywniej korzystającą z zasobów, bardziej przyjazną środowisku oraz rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.

Kontekst unijny

Na poziomie unijnym Krajowy Plan działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych wpisuje się w realizację celów określonych w Strategii Europa 2020 oraz jej inicjatyw przewodnich, w szczególności w ramach „Europy efektywnie korzystającej z zasobów” oraz „Polityki przemysłowej w erze globalizacji”.

Celem inicjatywy „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” jest stymulowanie zmian w kierunku społeczeństwa niskoemisyjnego i efektywnie korzystającego z zasobów naturalnych. W ramach jej realizacji, Komisja Europejska dąży do poprawy ram prawnych stosowania instrumentów rynkowych celem szerszego wykorzystania zielonych zamówień publicznych. Na szczeblu krajowym, zamówienia publiczne powinny przyczynić się do zmiany wzorców produkcji i konsumpcji oraz ograniczenia zużycia energii i zasobów naturalnych.

Inicjatywa „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” sprzyja nowoczesnej niskoemisyjnej polityce przemysłowej, w ramach której Komisja Europejska zobowiązuje się do opracowania horyzontalnego podejścia do polityki przemysłowej z wykorzystaniem instrumentów takich jak zamówienia publiczne. Na poziomie krajowym, działania podejmowane w ramach inicjatywy powinny koncentrować się na poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w kontekście innowacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).

Kontekst krajowy

Krajowy Plan Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2013-2016 został opracowany na podstawie upoważnienia Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych określonego w art. 154 pkt. 7 ustawy Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. nr 113 poz. 759 z późn. zm.), zgodnie z którym „Prezes UZP opracowuje programy szkoleń, organizuje oraz inspirować szkolenia z zakresu zamówień”.

W dokumencie zasygnalizowano również konieczność podjęcia określonych kroków legislacyjnych związanych z implementacją na gruncie prawa krajowego, projektowanych

^[1] <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:PL:PDF>

unijnych dyrektyw w zakresie zamówień publicznych. Nowe przepisy unijne, których przyjęcie planowane jest do końca 2013 r., przewidują pewne mechanizmy wspierające zrównoważone zamówienia, co z kolei może przełożyć się na zwiększenie aplikacji aspektów środowiskowych i społecznych w postępowaniach przetargowych.

Za transpozycję do prawa krajowego ww. przepisów odpowiada Prezes Urzędu Zamówień Publicznych, który na podstawie art. 154 pkt. 1 Pzp, „opracowuje projekty aktów normatywnych dotyczących zamówień”. Mając na względzie fakt, iż okres realizacji Krajowego Planu Działań zbiega się z planowanym okresem implementacji unijnych dyrektyw, należy zapewnić aby propozycje legislacyjne oraz stosowne zmiany w prawie krajowym były w odpowiedni sposób prezentowane uczestnikom systemu zamówień publicznych.

Krajowy Plan Działań należy traktować jako samodzielny dokument zmierzający do promocji zrównoważonych zamówień publicznych. Ze względu na zakres przedmiotowy, dokument ten sprzyja również realizacji celów określonych w krajowych zintegrowanych strategiach, w tym „Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.”, „Strategii - Sprawne Państwo 2020”, Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki na lata 2012-2020 „Dynamiczna Polska” oraz „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego”.

Zielone zamówienia publiczne wskazane zostały w projektowanej **„Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.”**¹ jako jeden z instrumentów wspierających poprawę stanu środowiska.

Strategia ta przewiduje stymulowanie wzrostu poziomu zielonych zamówień tak, aby połowa udzielanych zamówień publicznych miała charakter ekologiczny. Z tego też względu należy kontynuować upowszechnianie zielonych zamówień poprzez zwiększanie świadomości urzędników i przedsiębiorców, związanej z postrzeganiem przyjaznych środowisku towarów i usług, jako istotnych bodźców dla wzrostu konkurencyjności.

W związku z powyższym, istnieje potrzeba m.in.:

- zwiększenia świadomości urzędników w zakresie stosowania kryteriów środowiskowych w zamówieniach publicznych (popularyzacja katalogu kryteriów środowiskowych i zasad ich stosowania oraz przykładów dobrych praktyk),
- promocji treści zakładki „Zielone zamówienia publiczne” na stronie internetowej Urzędu Zamówień Publicznych,
- realizacji kampanii informacyjnych zwiększających świadomość, jak również wykorzystania innych instrumentów zachęcających do stosowania zielonych zamówień i upowszechnienia się dobrych praktyk w sektorze prywatnym (m.in. poprzez systemy certyfikacji).

W strategii **„Sprawne Państwo 2020”** wskazano, iż w celu efektywnego gospodarowania zasobami rzeczowymi i finansowymi urzędy administracji publicznej winny położyć nacisk na **upowszechnienie istniejących już rozwiązań prawnych dotyczących uwzględnienia aspektów ekologicznych (tzw. zielonych zamówień publicznych) oraz kwestii społecznych (tzw. klauzul społecznych) w procedurach przetargowych,**

¹ <http://bip.mg.gov.pl/files/upload/16479/BEIS.pdf> - dokument był przedmiotem obrad Komitetu Stałego Rady Ministrów w dniu 10 stycznia 2013 r.

zwiększenie udziału małych i średnich przedsiębiorstw w systemie zamówień publicznych, a także zwiększenie popytu urzędów administracji publicznej na innowacyjne produkty. W procesie udzielania zamówień publicznych, w dużo szerszym stopniu, powinny być wykorzystywane narzędzia elektroniczne. Ponadto podkreślono, iż zwiększenie liczby podmiotów legitymujących się zweryfikowanym systemem zarządzania środowiskiem, zwiększenie liczby podmiotów stosujących certyfikowane technologie środowiskowe, zwiększenie liczby krajowych produktów certyfikowanych oznakowaniem może przyczynić się do wzrostu odsetka zielonych zamówień publicznych.²

Odniesienie do zielonych zamówień publicznych znalazło również odzwierciedlenie w **Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki na lata 2012-2020 „Dynamiczna Polska” (SIEG)**. Dokonując charakterystyki gospodarki kraju, wskazano na niedostateczną efektywność wykorzystania zasobów naturalnych i surowców. Wśród instrumentów zaradczych, przyczyniających się do ograniczania energo- i materiałochłonności gospodarki, wymienia się wykorzystanie w szerszym zakresie zielonych zamówień publicznych (ang. green public procurement - GPP). Wartość rynku zamówień publicznych w Polsce (144,1 mld zł w 2011 r.)³ jest dowodem na duży potencjał w tym obszarze oraz wskazuje na rolę administracji publicznej, która może oraz powinna odgrywać ważną rolę w inicjowaniu i utrwalaniu zachowań proekologicznych, umożliwiając tym samym rozwój wyrobów i usług charakteryzujących się wysokimi standardami środowiskowymi i społecznymi.

Postulowanym w Strategii SIEG kierunkiem działań jest transformacja systemu społeczno-gospodarczego Polski na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, z naciskiem na ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki. Kluczem do osiągnięcia tego celu jest zmiana wzorców produkcji i konsumpcji oraz podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, w tym producentów, zwłaszcza z sektora MŚP. Pozytywne zmiany w tym zakresie będą prowadzić stopniowo do zwiększania efektywności i konkurencyjności przemysłu i usług, przy ograniczeniu niekorzystnego oddziaływania na środowisko. Określony cel możliwy jest do osiągnięcia m.in. poprzez promowanie zrównoważonych zamówień publicznych, w szczególności zwiększanie świadomości oraz wymianę dobrych praktyk wśród zamawiających, wykonawców oraz instytucji kontrolnych.⁴

Z kolei, postulat szerszego stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych został ujęty w **Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego**⁵. Wsparcie edukacji przedstawicieli administracji publicznej i organizacji społecznych w zakresie lepszego wykorzystania istniejących instrumentów zlecania zadań publicznych organizacjom

² Uchwała nr 17 Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia strategii „Sprawne Państwo 2020” - Monitor Polski, z 7 marca 2013 r., poz. 136 - <http://monitorpolski.gov.pl/mp/2013/136/1>

³ Sprawozdanie z funkcjonowania systemu zamówień publicznych w 2011 r., str. 24

⁴ Uchwała nr 7 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2013 r. w sprawie Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”, Monitor Polski z 13 lutego 2013 r., poz. 73 <http://monitorpolski.gov.pl/mp/2013/73/1>

⁵ Rada Ministrów podjęła w dniu 26.03.2013 r. uchwałę w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020”, przedłożoną przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego <http://www.kprm.gov.pl/wydarzenia/decyzje-rzadu/uchwala-w-sprawie-przyjecia-strategii-rozwoju-kapitalu-spolecznego-2020.html>

obywatelskim; wypracowanie i upowszechnianie standardów realizowanych zadań publicznych oraz mechanizmów monitorowania świadczonych usług z udziałem obywateli; zmiany obowiązujących regulacji prawnych umożliwiające poszerzenie zakresu stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych – to jedne z głównych zaplanowanych działań w ramach SRKS. W związku z tym należy kontynuować działania edukacyjne i upowszechniające dotyczące praktycznego stosowania klauzul społecznych. Krajowy Plan Działań uszczegóławia zapisy zintegrowanych strategii rozwoju. Wskazuje podstawę prawną oraz proponuje konkretne działania służące realizacji celów Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju.

I. ZIELONE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

Znaczenie zielonych zamówień publicznych

Zielone zamówienia publiczne (ang. green public procurement - GPP) stanowią proces, w ramach którego instytucje publiczne starają się uzyskać towary, usługi i roboty budowlane, których oddziaływanie na środowisko w trakcie ich cyklu życia jest mniejsze w porównaniu do towarów, usług i robót budowlanych o identycznym przeznaczeniu, jakie zostałyby zamówione w innym przypadku.⁶

Zielone zamówienia publiczne są instrumentem dobrowolnym, co oznacza, że poszczególne państwa członkowskie i organy publiczne mogą określić zakres, w jakim je wdrażają. Rozwiązanie to może być stosowane w odniesieniu do zamówień będących zarówno powyżej, jak i poniżej progu stosowania unijnych dyrektyw w sprawie zamówień publicznych.⁷

Zielone zamówienia publiczne mogą również zapewnić organom publicznym oszczędności finansowe – szczególnie, jeśli wziąć pod uwagę koszty zamówionych produktów lub usług w całym cyklu ich życia, a nie tylko cenę nabycia. Na przykład zakup produktów o niskim zużyciu energii lub wody może pomóc znacząco obniżyć rachunki za media. Zmniejszenie ilości substancji niebezpiecznych w zakupionych produktach może ograniczyć koszty ich unieszkodliwienia. Organy, które realizują zielone zamówienia publiczne, będą lepiej przygotowane do sprostania zmieniającym się wyzwaniom w dziedzinie środowiska, jak również do osiągnięcia politycznych i wiążących celów w zakresie redukcji emisji CO₂ i zwiększenia efektywności energetycznej oraz w innych dziedzinach polityki środowiskowej.⁸

⁶ KOM (2008) 400 – Zamówienia publiczne na rzecz poprawy stanu środowiska
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0400:FIN:PL:PDF>

⁷ Dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady.

⁸ „Ekologiczne zakupy! Podręcznik dotyczący zielonych zamówień publicznych”, wydanie drugie, 2011 r., str. 6 - http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/handbook_pl.pdf

Aspekty środowiskowe w aktualnych przepisach prawnych z zakresu zamówień publicznych

Prawo unijne

Podstawowymi aktami prawnymi przyjętymi na szczeblu UE regulującymi politykę w zakresie zamówień publicznych są: *Dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi* oraz *Dyrektywa 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych*. Dyrektywy wskazują instytucjom zamawiającym podstawy prawne m.in. pozwalające na przyczynienie się do ochrony środowiska oraz promowania zrównoważonego rozwoju, odwołując się w tym celu do środowiskowych kryteriów oceny ofert, systemów i środków zarządzania środowiskiem, a także do ekoetykiet. W obowiązujących dyrektywach położony jest również nacisk na dążenie do uzyskania zamówień o najkorzystniejszej relacji jakości do ceny, dopuszczając przy tym możliwość uwzględniania kwestii środowiskowych w kolejnych fazach procedury udzielania zamówień publicznych, tj.:

- na etapie opisu przedmiotu zamówienia (art. 23 dyr. 2004/18/WE),
- na etapie kwalifikacji wykonawców (art. 45, 48 i 50 dyr. 2004/18/WE),
- na etapie wyboru najkorzystniejszej oferty za pomocą środowiskowych kryteriów oceny ofert (art. 53 dyr. 2004/18/WE),
- na etapie określania warunków realizacji umowy (art. 26 dyr. 2004/18/WE).

Należy podkreślić, iż w chwili obecnej trwają prace nad modernizacją prawa unijnego w zakresie zamówień publicznych. 20 grudnia 2011 r. Komisja Europejska opublikowała następujące wnioski legislacyjne:

- Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych KOM (2011) 895;
- Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zamówień publicznych KOM (2011) 896;
- Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie udzielania koncesji KOM (2011) 897.

Powyższe wnioski mają na celu zastąpienie dyrektyw 2004/17/WE i 2004/18/WE stanowiących podstawowe elementy ram prawnych Unii Europejskiej w zakresie zamówień publicznych oraz ukształtowanie unijnych regulacji w zakresie udzielania koncesji na roboty budowlane i usługi.

Obowiązujące dyrektywy w sprawie zamówień publicznych w znacznym stopniu osiągnęły określone w nich cele. Zwrócono jednak uwagę na konieczność przeprowadzenia rewizji dyrektyw w sprawie zamówień publicznych w celu uproszczenia przepisów, zwiększenia ich skuteczności i efektywności oraz lepszego ich dopasowania pod kątem zmieniającej

się sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej. Udoskonalone przepisy dotyczące zamówień publicznych umożliwią również instytucjom zamawiającym lepsze wykorzystanie zamówień publicznych do wspierania wspólnych celów społecznych, takich jak: **ochrona środowiska, bardziej efektywne gospodarowanie zasobami i większa efektywność energetyczna, przeciwdziałanie zmianom klimatu, promowanie innowacji, zatrudnienia i włączenia społecznego**, a także zapewnienie możliwie najlepszych warunków dla świadczenia wysokiej jakości usług publicznych.⁹

Projekty nowych dyrektyw zawierają regulacje pozwalające instytucjom zamawiającym na osiągnięcie celów strategii „Europa 2020” poprzez wykorzystanie siły nabywczej do zamawiania towarów i usług wspierających innowacje, uwzględniających ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, przy jednoczesnej poprawie zatrudnienia, zdrowia publicznego i warunków społecznych.

Etykiety: Instytucje zamawiające w świetle projektowanych przepisów będą mogły ustanowić wymóg oznakowania robót budowlanych, dostaw lub usług określonymi etykietami potwierdzającymi charakterystykę środowiskową, społeczną lub inną, o ile dopuszczają również etykiety równoważne. Dotyczy to m.in. europejskich lub (wielo)narodowych ekoetykiety. Przedmiotowe systemy certyfikacji muszą dotyczyć charakterystyki związanej z przedmiotem zamówienia, a także muszą być opracowane na podstawie informacji naukowych, ustanowione w ramach otwartej i przejrzystej procedury oraz dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron.¹⁰

Rachunek kosztów cyklu życia: w nowo projektowanych przepisach unijnych przewidziano możliwość oparcia decyzji dotyczących udzielenia zamówienia o rachunek kosztów cyklu życia nabywanych produktów, usług lub robót budowlanych. Cykl życia obejmuje wszystkie etapy istnienia produktu, robót budowlanych lub świadczenia usługi, od nabycia surowców lub wytworzenia zasobów do zbycia, unieszkodliwienia, oczyszczenia i finalizacji.¹¹

Przegląd aktów prawnych UE oraz projektów aktów prawnych powiązanych z ZZP

AKTY BEZPOŚREDNIO POWIĄZANE Z ZIELONYMI ZAMÓWIENIAMI PUBLICZNYMI		
Akt prawny	Krótki opis	Przepisy szczegółowe
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 106/2008 z dnia 15 stycznia 2008 w sprawie wspólnotowego programu znakowania	Rozporządzenie ustanawia zasady znakowania efektywności energetycznej urzędzeń biurowych dla UE określone w <i>umowie z dnia 20 grudnia 2006 r. między Rządem Stanów</i>	Artykuł 6 Propagowanie kryteriów efektywności energetycznej W okresie obowiązywania Umowy Komisja i inne instytucje Wspólnoty, jak również centralne organy rządowe w rozumieniu dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r.

⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0896:FIN:PL:PDF>

¹⁰ ibidem

¹¹ ibidem

<p>efektywności energetycznej urządzeń biurowych</p> <p>http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:039:0001:0007:PL:PDF</p>	<p><i>Zjednoczonych Ameryki i Wspólnotą Europejską w sprawie koordynacji programów znakowania efektywności energetycznej urządzeń biurowych.</i></p> <p>Rozporządzenie ma zastosowanie do grup urządzeń biurowych określonych w Załączniku C do Umowy. Załącznik C zawiera kompleksowe specyfikacje dla sprzętu komputerowego, monitorów oraz urządzeń do przetwarzania obrazu (patrz szczegółowe przepisy Rozporządzenia 106/2008/WE).</p> <p>Rozporządzenie obliguje centralne organy rządowe PC oraz instytucje UE do zakupu sprzętu biurowego IT zgodnego z wymaganiami efektywności energetycznej nie mniej restrykcyjnymi niż te określone dla Energy Star.</p>	<p>w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (1), bez uszczerbku dla przepisów krajowych i wspólnotowych oraz kryteriów ekonomicznych, określają wymagania w zakresie efektywności energetycznej co najmniej równoważne ze wspólnymi specyfikacjami technicznymi Energy Star dla zamówień publicznych na dostawy o wartości równej kwotom progowym określonym w art. 7 wspomnianej dyrektywy.</p> <p>* Wartość zamówień publicznych, które są objęte stosowaniem przepisów Dyrektywy 2004/18/WE została określona w artykule 7 tejże dyrektywy (kwoty progowe dla zamówień publicznych). Aktualne kwoty progowe zostały określone w Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1251/2011 z dnia 30 listopada 2011 r. zmieniającym dyrektywy 2004/17/WE, 2004/18/WE i 2009/81/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do progów obowiązujących w zakresie procedur udzielania zamówień. Obowiązek stosowania kryteriów efektywności energetycznej co najmniej równoważnych tym określonym w specyfikacjach Energy Star dotyczy zamówień na dostawy, których wartość jest równa lub przekracza równowartość w złotych 130 000 euro.</p> <p>Szczegółowe specyfikacje dotyczące urządzeń biurowych można znaleźć na stronie www.eu-energystar.org.</p> <p>Sprzęt komputerowy: http://www.eu-energystar.org/downloads/legislation/20090624/L161_16_20090624_pl.pdf</p> <p>Monitory: http://www.eu-energystar.org/downloads/legislation/20091029/L282_23_20091029_pl.pdf</p> <p>Urządzenia do przetwarzania obrazu:</p> <p>http://www.eu-energystar.org/downloads/legislation/20090428/L106_25_20090428_pl.pdf</p>
<p>KOM (2012) 109</p> <p>Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie programu znakowania efektywności energetycznej urządzeń biurowych w Unii Europejskiej zmieniające</p>	<p>W komunikacie w sprawie wdrożenia programu Energy Star w Unii Europejskiej w latach 2006-2010 stwierdzono, że należy zwrócić uwagę na wzmocnienie przepisów dotyczących zamówień publicznych. Jednakże, ze względu na</p>	<p>Art. 6 - Propagowanie kryteriów efektywności energetycznej</p> <p>1. W okresie obowiązywania Umowy <u>centralne organy rządowe</u> w rozumieniu dyrektywy 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi, bez uszczerbku dla unijnych i krajowych przepisów oraz kryteriów gospodarczych, określają wymagania w</p>

<p>rozporządzenie (WE) nr 106/2008 w sprawie wspólnotowego programu znakowania efektywności energetycznej urządzeń biurowych</p> <p>http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0109:FIN:PL:PDF</p>	<p>terminowe wdrożenie programu Energy Star na mocy nowej umowy jest uzależnione od szybkiego przyjęcia zmienionego rozporządzenia, w tekście nie proponuje się znaczących zmian. Wzmocnienie przepisów dotyczących zamówień publicznych zostanie ujęte we wniosku dotyczącym dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, która ma uwzględniać kwestię zamówień publicznych w sposób kompleksowy.</p>	<p>zakresie efektywności energetycznej co najmniej równorzędne ze <u>wspólnymi specyfikacjami dla zamówień publicznych na dostawę o wartości na poziomie lub powyżej kwot progowych określonych w art. 7 wspomnianej dyrektywy</u>. Niniejszy artykuł stosuje się bez uszczerbku dla przepisów ustanowionych w art. 5 i załączniku III lit. f) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady [...]/UE] w sprawie efektywności energetycznej oraz uchylającej dyrektywy 2004/8/WE i 2006/32/WE.</p> <p>2. W okresie obowiązywania Umowy Komisja i inne instytucje unijne, bez uszczerbku dla unijnych i krajowych przepisów oraz kryteriów gospodarczych, określają wymagania w zakresie efektywności energetycznej co najmniej równorzędne ze wspólnymi specyfikacjami dla zamówień publicznych na dostawę o wartości na poziomie lub powyżej kwot progowych określonych w art. 7 dyrektywy 2004/18/WE.</p>
<p>Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2009/33/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego</p> <p>http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:120:0005:0012:PL:PDF</p>	<p>Dyrektywa ma zastosowanie do zakupów pojazdów w transporcie drogowym dokonywanych przez instytucje i podmioty zamawiające oraz podmioty gospodarcze, na wywiązanie się ze zobowiązań dotyczących usług publicznych w ramach umowy o świadczenie usług publicznego transportu pasażerskiego. Obliguje ona takich nabywców do uwzględnienia przy zakupie pojazdów czynników energetycznych i oddziaływania na środowisko, które obejmują co najmniej zużycie energii, emisję dwutlenku węgla oraz innych zanieczyszczeń.</p> <p>Obowiązek ten może być spełniony poprzez uwzględnienie kosztów</p>	<p>Art. 3 - Zakres</p> <p>Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do zamówień na zakup pojazdów transportu drogowego przez:</p> <p>a) instytucje zamawiające lub podmioty zamawiające, o ile mają one obowiązek stosowania procedur udzielania zamówień określonych w dyrektywach 2004/17/WE i 2004/18/WE;</p> <p>b) podmioty gospodarcze, na wywiązanie się ze zobowiązań dotyczących usług publicznych w ramach umowy o świadczenie usług publicznych w rozumieniu rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczącego usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego ponad wartość progową określoną przez państwa członkowskie, nieprzekraczającą wartości progowych określonych w dyrektywach 2004/17/WE i 2004/18/WE.</p> <p>* patrz Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1251/2011 z dnia 30 listopada 2011 r. zmieniającym dyrektywy 2004/17/WE, 2004/18/WE i 2009/81/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do progów obowiązujących w zakresie procedur udzielania zamówień.</p>

	<p>zewnętrznych zużycia energii, emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń przy zakupie pojazdów (z wykorzystaniem opisanej metodologii oraz przeliczników ujętych w załącznikach do dyrektywy) albo na etapie określania specyfikacji technicznych bądź też jako kryteria udzielania zamówienia.</p>	<p>Art. 5 - Zakup ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają, od dnia 4 grudnia 2010 r., że wszystkie instytucje zamawiające, podmioty zamawiające i operatorzy, o których mowa w art. 3, uwzględniali przy zakupie pojazdów transportu drogowego czynniki energetyczny i oddziaływania na środowisko podczas cyklu użytkowania pojazdu określone w ust. 2 i stosowały co najmniej jedną z możliwości określonych w ust. 3</p> <p>2. Uwzględniane czynniki energetyczny i oddziaływania na środowisko obejmują co najmniej:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) zużycie energii; b) emisje CO₂; oraz c) emisje NO_x, NMHC i cząstek stałych. <p>Poza czynnikami energetycznym i oddziaływania na środowisko wymienionymi w akapicie pierwszym instytucje zamawiające, podmioty zamawiające i operatorzy mogą także uwzględniać inne czynniki oddziaływania na środowisko.</p> <p>3. Wymogi określone w ust. 1 i 2 spełnia się, stosując jedną z następujących możliwości:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) poprzez określenie w dokumentacji zakupu pojazdów transportu drogowego wymogów technicznych dotyczących parametrów energetycznych i środowiskowych dla każdego rozważanego rodzaju oddziaływania, a także wszelkich dodatkowych skutków dla środowiska; lub b) poprzez uwzględnienie czynników oddziaływania na zużycie energii i na środowisko przy podejmowaniu decyzji o zakupie, przy czym: — w przypadku stosowania procedury przetargowej czynniki te są rozpatrywane jako kryteria udzielenia zamówienia, oraz — w przypadku określenia wartości pieniężnej tych czynników w celu uwzględnienia ich przy podejmowaniu decyzji o zakupie należy korzystać z metodologii określonej w art. 6.
--	--	--

AKTY POŚREDNIO POWIĄZANE Z ZIELONYMI ZAMÓWIENIAMI PUBLICZNYMI

Akt prawny	Krotki opis	Przepisy szczegółowe
<p>Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie wskazania poprzez etykietowanie oraz standardowe informacje o produkcie, zużycia energii oraz innych zasobów przez produkty związane z energią</p> <p>termin na transpozycję: 20.06.2011 r.</p> <p>http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:153:0001:0012:PL:PDF</p>	<p>Dyrektywa ustanawia ramy dla harmonizacji krajowych przepisów dotyczących informacji dla użytkownika końcowego, w szczególności w formie etykiet oraz standardowych informacji o produkcie, dotyczącej zużycia energii i w miarę potrzeb innych podstawowych zasobów podczas użytkowania oraz informacji dodatkowych o niektórych produktach związanych z energią, umożliwiając tym samym użytkownikom końcowym wybór bardziej efektywnych produktów.</p> <p>Format etykiety w dalszym ciągu oparty jest na klasyfikacji z zastosowaniem liter od A do G; progi klasyfikacji odpowiadają istotnym oszczędnościom energii i kosztów z punktu widzenia użytkownika końcowego.</p> <p>Do tej klasyfikacji można dodać trzy klasy dodatkowe, jeżeli będzie to konieczne ze względu na postęp techniczny. Będą to klasy A+, A++ i A+++ dla klasy najbardziej efektywnej. Z zasady łączna liczba klas będzie ograniczona do siedmiu,</p>	<p>Motyw 16 Preambuły:</p> <p>Szereg państw członkowskich stosuje politykę zamówień publicznych, która wymaga, aby instytucje zamawiające zamawiały produkty energooszczędne. W szeregu państw członkowskich stosuje się również zachęty dla produktów energooszczędnych. Kryteria kwalifikowalności produktów w przypadku zamówień publicznych lub zachęty mogą różnić się znacząco w poszczególnych państwach członkowskich. Określenie klas wydajności jako poziomów odniesienia dla poszczególnych produktów zgodnie z aktami delegowanymi do niniejszej dyrektywy może przyczynić się do zmniejszenia różnic w zamówieniach publicznych i zachętach oraz ułatwić asymilację efektywnych produktów.</p> <p>Art. 9 - Zamówienia publiczne i zachęty</p> <p>1. W przypadku gdy produkt jest objęty aktem delegowanym, instytucje zamawiające zawierające umowy na publiczne roboty budowlane, dostawy, lub usługi, o których mowa w dyrektywie 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi, które nie zostały wyłączone na mocy art. 12 do 18 tej dyrektywy, dokładają starań, aby zamawiać jedynie takie produkty, które spełniają kryteria osiągania maksymalnych poziomów wydajności i należą do najwyższej klasy efektywności energetycznej. Państwa członkowskie mogą również nałożyć na instytucje zamawiające obowiązek zamawiania jedynie produktów spełniających te kryteria. Państwa członkowskie mogą uzależnić stosowanie tych kryteriów od opłacalności, wykonalności ekonomicznej, odpowiedniości technicznej i wystarczającej konkurencji.</p> <p>2. Ustęp 1 stosuje się do umów o wartości takiej samej jak lub większej niż progi ustalone w art. 7 dyrektywy 2004/18/WE.</p> <p>3. W przypadku gdy państwa członkowskie oferują jakiegokolwiek zachęty w odniesieniu do produktu objętego aktem delegowanym, dążą one do osiągnięcia najwyższych poziomów</p>

		<p>wydajności, w tym najwyższej klasy wydajności energetycznej określonej w obowiązującym akcie delegowanym. Opodatkowanie i środki o charakterze fiskalnym nie stanowią zachęt do celów niniejszej dyrektywy.</p> <p>4. W przypadku gdy państwa członkowskie oferują zachęty w odniesieniu do produktów, zarówno w stosunku do użytkowników końcowych stosujących wysoce wydajne produkty, jak i w stosunku do branż, które promują i produkują takie produkty, określają one poziomy wydajności energetycznej na podstawie klas, zgodnie z definicją w obowiązującym akcie delegowanym, z wyjątkiem sytuacji, kiedy nakładają one wyższe poziomy wydajności niż próg przewidziany dla najwyższej klasy wydajności energetycznej w tym akcie delegowanym. Państwa członkowskie mogą wprowadzać wyższe poziomy wydajności niż próg przewidziany dla najwyższej klasy wydajności energetycznej w akcie delegowanym.</p>
<p>Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków</p> <p>termin na transpozycję: 9 lipca 2012 r.</p> <p>http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:153:0013:0035:PL:PDF</p>	<p>Dyrektywa promuje poprawę charakterystyki energetycznej budynków w Unii, z uwzględnieniem panujących na zewnątrz warunków klimatycznych i warunków lokalnych oraz wymagań dotyczących klimatu wewnętrznego i opłacalności ekonomicznej.</p>	<p>Preambuła</p> <p>(21) Sektor publiczny w każdym państwie członkowskim powinien odgrywać wiodącą rolę w zakresie efektywności energetycznej budynków, w związku z czym w planach krajowych należy wyznaczyć ambitniejsze cele dla budynków zajmowanych przez władze publiczne.</p> <p>(22) Potencjalni nabywcy i najemcy budynku lub modułu budynku powinni otrzymywać – na świadectwie charakterystyki energetycznej – właściwe informacje dotyczące charakterystyki energetycznej budynku i praktyczne rady na temat poprawy tej charakterystyki. Kampanie informacyjne mogą służyć dalszemu zachęcaniu właścicieli i najemców do poprawy charakterystyki energetycznej ich budynku lub modułu budynku. Właścicieli i najemców budynków komercyjnych należy także zachęcać do wymiany informacji dotyczących rzeczywistego zużycia energii, aby udostępnione dane umożliwiły podjęcie rozsądnych decyzji co do koniecznych ulepszeń. Świadectwo charakterystyki energetycznej powinno również dostarczać informacji na temat faktycznego wpływu ogrzewania i chłodzenia na potrzeby energetyczne budynku, na jego zużycie energii pierwotnej i emisję dwutlenku węgla.</p> <p>(23) Władze publiczne powinny dawać</p>

		<p>przykład i dążyć do realizacji zaleceń zawartych w świadectwie charakterystyki energetycznej. Państwa członkowskie powinny uwzględnić w swoich krajowych planach środki służące wspieraniu władz publicznych, aby te mogły jako jedne z pierwszych wdrażać ulepszenia w zakresie efektywności energetycznej i gdy tylko będzie to możliwe, realizować zalecenia zawarte w świadectwie charakterystyki energetycznej.</p> <p>24) Budynki zajmowane przez władze publiczne i budynki często odwiedzane przez ludność powinny dawać dobry przykład poprzez uwzględnianie rozważań środowiskowych i energetycznych i z tego powodu budynki te powinny być regularnie poddawane certyfikacji energetycznej. Publiczne rozpowszechnienie informacji dotyczącej charakterystyki energetycznej powinno być wzmocnione umieszczeniem świadectw dotyczących charakterystyki energetycznej w widocznym miejscu, zwłaszcza w budynkach określonej wielkości zajmowanych przez władze publiczne lub często odwiedzanych przez ludność, takich jak sklepy, centra handlowe, supermarkety, restauracje, teatry, banki i hotele.</p> <p>Art. 9 - Budynki o niemal zerowym zużyciu energii</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają, aby:</p> <p>b) po dniu 31 grudnia 2018 r. nowe budynki zajmowane przez władze publiczne oraz będące ich własnością były budynkami o niemal zerowym zużyciu energii.</p> <p>Art. 11 - Świadectwa charakterystyki energetycznej</p> <p>5. Przy zastrzeżeniu obowiązywania krajowych przepisów, państwa członkowskie zachęcają władze publiczne do wzięcia pod uwagę przewodniej roli, jaką powinny one pełnić w dziedzinie charakterystyki energetycznej budynków, m.in. wdrażając zalecenia ujęte w świadectwie charakterystyki energetycznej wydawanym budynkom, których są właścicielami w okresie obowiązywania tego świadectwa.</p> <p>Art. 12 - Wydawanie świadectw charakterystyki energetycznej</p> <p>1. Państwa członkowskie zapewniają wydawanie świadectw charakterystyki energetycznej dla:</p> <p>b) budynków, w których całkowita powierzchnia użytkowa powyżej 500 m² jest</p>
--	--	--

		<p>zajmowana przez władze publiczne i które są często odwiedzane przez ludność. W dniu 9 lipca 2015 r. próg 500 m² obniży się do 250 m²</p> <p>Art. 13 - Umieszczanie świadectw charakterystyki energetycznej w widocznym miejscu</p> <p>1. Państwa członkowskie podejmują środki mające na celu zapewnienie, aby w przypadku gdy w danym budynku, dla którego wydano świadectwo charakterystyki energetycznej zgodnie z art. 12 ust. 1, władze publiczne zajmują całkowitą powierzchnię użytkową powyżej 500 m², a przy tym budynek ten jest często odwiedzany przez ludność, świadectwo charakterystyki energetycznej było umieszczone w miejscu wyraźnie widocznym dla ogółu.</p> <p>W dniu 9 lipca 2015 r. próg 500 m² obniża się do 250 m².</p> <p>2. Państwa członkowskie wymagają, aby w przypadku gdy całkowita powierzchnia użytkowa powyżej 500 m² w budynku, dla którego zostało wydane świadectwo charakterystyki energetycznej zgodnie z art. 12 ust. 1, jest często odwiedzana przez ludność, świadectwo charakterystyki energetycznej było umieszczone w miejscu wyraźnie widocznym dla ogółu.</p>
<p>Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE</p> <p>http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:315:0001:0056:PL:PDF</p> <p>Transpozycja</p> <p>Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do</p>	<p>Dyrektywa ustanawia wspólną strukturę ramową dla środków służących wspieraniu efektywności energetycznej w Unii, aby zapewnić osiągnięcie głównego unijnego celu zakładającego zwiększenie efektywności energetycznej o 20 % do 2020 r., a także stworzyć warunki dla dalszego polepszania efektywności energetycznej po wspomnianej dacie docelowej.</p> <p>Budynki będące własnością instytucji publicznych stanowią znaczną część zasobów budowlanych i są mocno wyeksponowane w życiu publicznym. Należy zatem ustanowić roczny wskaźnik renowacji w</p>	<p>Art. 4 - Renowacja budynków</p> <p>Państwa członkowskie ustanawiają długoterminową strategię wspierania inwestycji w renowację krajowych zasobów budynków mieszkaniowych i użytkowych, zarówno publicznych, jak i prywatnych. Strategia ta obejmuje:</p> <p>a) przegląd krajowych zasobów budowlanych oparty, w stosownych przypadkach, na próbkach statystycznych;</p> <p>b) określenie opłacalnych sposobów renowacji właściwych dla typu budynków i strefy klimatycznej;</p> <p>c) polityki i środki mające stymulować opłacalne gruntowne renowacje budynków, w tym gruntowne renowacje prowadzone etapami;</p> <p>d) przyjęcie przyszłościowej perspektywy w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych przez podmioty fizyczne, sektor budowlany i instytucje finansowe;</p> <p>e) oparte na faktach szacunki oczekiwanej oszczędności energii i szerszych korzyści.</p> <p>Państwa członkowskie publikują pierwszą wersję strategii do dnia 30 kwietnia 2014 r. i</p>

<p>dnia 5 czerwca 2014 r.</p> <p>Niezależnie od akapitu pierwszego państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania art. 4, art. 5 ust. 1 akapit pierwszy, art. 5 ust. 5, art. 5 ust. 6 (...) w terminach w nich określonych.</p> <p>Należy uchylić wszystkie przepisy materialne dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE, z wyłączeniem art. 4 ust. 1–4 oraz załączników I, III i IV do dyrektywy 2006/32/WE. Przepisy, których dotyczy to wyłączenie, powinny mieć w dalszym ciągu zastosowanie aż do ostatecznego terminu osiągnięcia celu na poziomie 9 %. Należy uchylić art. 9 ust. 1 i 2 dyrektywy 2010/30/UE, który przewiduje zobowiązanie państw członkowskich do zamawiania jedynie produktów należących do najwyższej klasy efektywności energetycznej.</p>	<p>odniesieniu do budynków będących własnością instytucji rządowych na terytorium państw członkowskich oraz przez nie zajmowanych w celu poprawy ich charakterystyki energetycznej. Wskaźnik ten nie powinien naruszać obowiązków odnoszących się do budynków o niemal zerowym zużyciu energii, określonych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. Przewidziany w niniejszej dyrektywie obowiązek przeprowadzania renowacji budynków instytucji rządowych stanowi uzupełnienie wspomnianej dyrektywy, która zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia, aby przy wykonywaniu ważniejszej renowacji istniejących budynków ich charakterystyka energetyczna została poprawiona tak, aby spełniała minimalne wymogi dotyczące charakterystyki energetycznej.</p>	<p>aktualizują tę strategię co trzy lata oraz przekazują każdą jej wersję Komisji, jako część krajowych planów działania na rzecz efektywności energetycznej.</p> <p>Art. 5 - Wzorcowa rola budynków instytucji publicznych</p> <p>1. Nie naruszając art. 7 dyrektywy 2010/31/UE, każde państwo członkowskie zapewnia, aby od dnia 1 stycznia 2014 r. 3 % całkowitej powierzchni ogrzewanych lub chłodzonych budynków będących własnością jego instytucji rządowych oraz przez nie zajmowanych było poddawane co roku renowacji w celu spełnienia przynajmniej wymogów minimalnych dotyczących charakterystyki energetycznej, które ustaliło przy zastosowaniu art. 4 dyrektywy 2010/31/UE.</p> <p>Współczynnik 3 % oblicza się w oparciu o całkowitą powierzchnię pomieszczeń w budynkach o całkowitej powierzchni użytkowej wynoszącej ponad 500 m² stanowiących własność instytucji rządowych zainteresowanego państwa członkowskiego oraz przez nie zajmowanych, które na dzień 1 stycznia każdego roku nie spełniają krajowych minimalnych wymogów dotyczących charakterystyki energetycznej ustalonych w stosowaniu art. 4 dyrektywy 2010/31/UE. Ta wartość progowa od dnia 9 lipca 2015 r. zostaje obniżona do 250 m².</p> <p>W przypadku gdy państwo członkowskie wymaga, by obowiązek renowacji każdego roku 3 % całkowitej powierzchni pomieszczeń rozciągał się na powierzchnię będącą własnością jednostek administracyjnych niższego niż centralny szczebel instytucji rządowych oraz przez nie zajmowanych, wskazane 3 % jest wyliczane w odniesieniu do całkowitej powierzchni pomieszczeń w budynkach o całkowitej powierzchni użytkowej wynoszącej ponad 500 m², a od dnia 9 lipca 2015 r. ponad 250 m², stanowiących własność instytucji rządowych oraz tych jednostek administracyjnych zainteresowanego państwa członkowskiego oraz przez nie zajmowanych, które 1 stycznia każdego roku nie spełniają krajowych wymagań minimalnych dotyczących charakterystyki energetycznej ustalonych w zastosowaniu art. 4 dyrektywy 2010/31/UE.</p> <p>Podczas wdrażania środków kompleksowej renowacji budynków instytucji rządowych zgodnie z akapitem pierwszym państwa członkowskie mogą wybrać, czy uznawać budynki za całość, w tym przegrody zewnętrzne, wyposażenie, eksploatację i utrzymanie.</p> <p>Państwa członkowskie wprowadzają wymóg, by budynki instytucji rządowych o najgorszej charakterystyce energetycznej były traktowane priorytetowo w odniesieniu do</p>
--	--	---

		<p>środków w zakresie efektywności energetycznej, jeżeli jest to opłacalne i technicznie wykonalne.</p> <p>2. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o nieokreślanu lub niestosowaniu wymogów, o których mowa w ust. 1, do następujących kategorii budynków:</p> <p>a) urzędowo chronionych jako część wyznaczonego środowiska lub z powodu ich szczególnych wartości architektonicznych lub historycznych, o ile zgodność z pewnymi minimalnymi wymogami dotyczącymi charakterystyki energetycznej zmieniłaby w sposób niedopuszczalny ich charakter lub wygląd;</p> <p>b) stanowiących własność sił zbrojnych lub instytucji rządowych oraz służących celom obrony narodowej, z wyłączeniem kwater jednoosobowych i budynków biurowych sił zbrojnych i innego personelu zatrudnionego przez organy krajowych sił zbrojnych;</p> <p>c) używanych jako miejsca kultu i do działalności religijnej.</p> <p>3. Jeżeli państwo członkowskie dokonuje renowacji więcej niż 3 % całkowitej powierzchni budynków instytucji rządowych w danym roku, może zaliczyć nadwyżkę na poczet rocznego wskaźnika renowacji za dowolny rok z trzech poprzednich lub następnych lat.</p> <p>4. Państwa członkowskie mogą zaliczyć w poczet ich rocznego wskaźnika renowacji budynków instytucji rządowych nowe budynki zajmowane przez nie i będące ich własnością w zamian za konkretne budynki instytucji rządowych rozebrane w dowolnym z dwóch poprzednich lat lub budynki sprzedane, zburzone lub wycofane z użycia w dowolnym z dwóch poprzednich lat z uwagi na intensywniejsze wykorzystanie innych budynków.</p> <p>5. Do celów ust. 1 w terminie do dnia 31 grudnia 2013 r. państwa członkowskie utworzą i podadzą do wiadomości publicznej wykaz ogrzewanych lub chłodzonych budynków instytucji rządowych o całkowitej powierzchni użytkowej wynoszącej ponad 500 m², a od dnia 9 lipca 2015 r. – ponad 250 m², z wyłączeniem budynków zwolnionych na mocy ust. 2. Wykaz ten zawiera następujące dane:</p> <p>a) powierzchnię pomieszczeń w m²; oraz</p> <p>b) charakterystykę energetyczną każdego budynku lub właściwe dane dotyczące energii.</p> <p>6. Bez uszczerbku dla art. 7 dyrektywy 2010/31/UE – państwa członkowskie mogą zdecydować o przyjęciu alternatywnego do ust. 1–5 niniejszego artykułu podejścia, polegającego na podjęciu innych opłacalnych środków, w tym gruntownych renowacji i</p>
--	--	---

		<p>środków wpływających na zmianę zachowań użytkowników, aby do roku 2020 osiągnąć wartość oszczędności energii w stosownych budynkach będących własnością instytucji rządowych oraz zajmowanych przez nie, która jest przynajmniej równa wymogowi ust. 1; corocznie składa się sprawozdania z takich środków.</p> <p>Do celów realizacji tego alternatywnego podejścia państwa członkowskie mogą oszacować oszczędność energii, do której doprowadziłyby ust. 1–4, przy zastosowaniu odpowiednich standardowych wartości zużycia energii w referencyjnych budynkach instytucji rządowych przed renowacją i po niej oraz zgodnie z szacunkami powierzchni ich zasobów. Kategorie referencyjnych budynków instytucji rządowych są reprezentatywne dla zasobów takich budynków.</p> <p>Państwa członkowskie, które wybrały podejście alternatywne, powiadają Komisję, do dnia 31 grudnia 2013 r., o alternatywnych środkach, które planują przedsięwziąć, określając sposób, w jaki zamierzają uzyskać równoważną poprawę charakterystyki energetycznej budynków stanowiących własność ich instytucji rządowych.</p> <p>7. Państwa członkowskie zachęcają instytucje publiczne, w tym na szczeblu regionalnym i lokalnym, oraz podmioty z sektora mieszkalnictwa socjalnego podlegające prawu publicznemu – z należyтым uwzględnieniem ich odnośnych kompetencji i struktury administracyjnej – aby:</p> <p>a) przyjęły plan na rzecz efektywności energetycznej – odrębny lub stanowiący część większego planu w dziedzinie klimatu lub środowiska – zawierający szczegółowe cele i działania w zakresie oszczędności energii i jej efektywności, z myślą o naśladowaniu wzorcowej roli budynków instytucji rządowych, o której mowa w ust. 1, 5 i 6;</p> <p>b) wprowadziły system zarządzania energią, obejmujący audyty energetyczne, w ramach wdrażania ich planu;</p> <p>c) w stosownych przypadkach korzystały z przedsiębiorstw usług energetycznych i umów o poprawę efektywności energetycznej do finansowania renowacji i wdrażania planów utrzymania lub poprawy efektywności energetycznej w perspektywie długoterminowej.</p> <p>ZAŁĄCZNIK III</p> <p>Wymagania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do zakupu produktów, usług i budynków przez instytucje rządowe</p> <p>Instytucje rządowe dokonujące zakupu produktów, usług lub budynków muszą</p>
--	--	---

		<p>spełniać następujące wymogi, pod warunkiem że zachowana jest zgodność z kryteriami opłacalności, uzasadnienia ekonomicznego, szeroko pojętej zrównoważoności, technicznej przydatności oraz odpowiedniego poziomu konkurencji:</p> <p>a) w przypadku gdy produkt jest objęty aktem delegowanym przyjętym na podstawie dyrektywy 2010/30/UE lub powiązaną dyrektywą wykonawczą Komisji, nabywają jedynie takie produkty, które spełniają kryterium zaliczenia do najwyższej klasy efektywności energetycznej, jaka możliwa jest do osiągnięcia, zważywszy na potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu konkurencji;</p> <p>b) w przypadku gdy produkt nieobjęty lit. a) wchodzi w zakres środka wykonawczego przyjętego na podstawie dyrektywy 2009/125/WE po wejściu w życie niniejszej dyrektywy, nabywają jedynie takie produkty, które spełniają wymogi poziomów referencyjnych efektywności energetycznej określonych w ramach przedmiotowego środka wykonawczego;</p> <p>c) nabywają produkty wyposażenia biurowego objęte decyzją Rady 2006/1005/WE z dnia 18 grudnia 2006 r. dotyczącą zawarcia Umowy między rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki a Wspólnotą Europejską w sprawie koordynacji programów znakowania efektywności energetycznej urządzeń biurowych, które spełniają wymogi efektywności energetycznej co najmniej odpowiadające wymienionym w załączniku C do umowy dołączonej do tej decyzji;</p> <p>d) nabywają jedynie opony spełniające kryterium posiadania najwyższej klasy efektywności paliwowej zgodnie z definicją podaną w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1222/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie etykietowania opon pod kątem efektywności paliwowej i innych zasadniczych parametrów. Wymóg ten nie zabrania instytucjom publicznym nabywania opon o najwyższej klasie przyczepności na mokrej nawierzchni lub zewnętrznego hałasu toczenia, w przypadku gdy jest to uzasadnione względami bezpieczeństwa lub zdrowia publicznego;</p> <p>e) w przetargach na umowy o świadczenie usług zamieszczają obowiązek stosowania przez dostawców usług do celów świadczenia przedmiotowych usług jedynie produktów spełniających wymogi określone w lit. a)–d), w trakcie świadczenia tych usług. Powyższy wymóg ma zastosowanie wyłącznie do nowych produktów nabywanych przez dostawców usług częściowo lub w całości na potrzeby świadczenia danej usługi;</p> <p>f) nabywają lub zawierają nowe umowy najmu obejmujące jedynie budynki spełniające co</p>
--	--	--

		<p>najmniej minimalne wymogi dotyczące charakterystyki energetycznej określone w art. 5 ust. 1, chyba że ich nabycie ma na celu:</p> <p>(i) gruntowną renowację lub rozbiórkę;</p> <p>(ii) w przypadku instytucji publicznych – odsprzedaż budynku bez użytkowania go do własnych celów; lub</p> <p>(iii) zachowanie go jako budynku urzędowo chronionego jako element wyznaczonego środowiska lub z powodu jego szczególnych wartości architektonicznych lub historycznych.</p> <p>Zgodność z tymi wymogami weryfikuje się przy pomocy świadectw charakterystyki energetycznej budynku, o których mowa w art. 11 dyrektywy 2010/31/UE.</p>
<p>Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/32/WE z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/76/EWG http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2006L0032:20081211:PL:PDF</p>	<p>Celem dyrektywy jest poprawa efektywności energetycznej, zarządzanie popytem oraz zmniejszenie zużycia energii w całej Europie. Państwa członkowskie przyjmują i dążą do osiągnięcia krajowego celu indykacyjnego w zakresie oszczędności energii w wysokości 9 % w dziewiątym roku stosowania niniejszej dyrektywy.</p> <p>Państwa członkowskie podejmują efektywne kosztowo, wykonalne i rozsądne środki służące osiągnięciu tego celu.</p> <p>Sektor publiczny we wszystkich państwach członkowskich powinien w związku z tym dawać dobry przykład w zakresie inwestycji, utrzymania i innych wydatków na urządzenia zużywające energię, usługi energetyczne i inne środki poprawy efektywności energetycznej. Ponadto sektor publiczny powinien dążyć do stosowania kryteriów efektywności energetycznej w procedurach przetargowych na zamówienia publiczne.</p>	<p>Art. 5 - Zapewnienie efektywności końcowego wykorzystania energii w sektorze publicznym</p> <p>1. Państwa Członkowskie zapewniają, by sektor publiczny odgrywał wzorcową rolę w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą. W tym celu Państwa Członkowskie efektywnie informują w stosownych przypadkach obywateli oraz przedsiębiorstwa o wzorcowej roli i działaniach sektora publicznego.</p> <p>Państwa Członkowskie zapewniają stosowanie przez sektor publiczny środków poprawy efektywności energetycznej, skupiając się na opłacalnych ekonomicznie środkach, które generują największe oszczędności energii w najkrótszym czasie. Środki te są stosowane na odpowiednim szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym i mogą opierać się na inicjatywach legislacyjnych, dobrowolnych umowach, o których mowa w art. 6 ust. 2 lit. b), lub innych przedsięwzięciach przynoszących równoważne wyniki. Bez uszczerbku dla przepisów krajowych i wspólnotowych dotyczących zamówień publicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> — należy stosować co najmniej dwa środki z wykazu zawartego w załączniku VI, — Państwa Członkowskie, w celu ułatwienia tego procesu, publikują wytyczne dotyczące efektywności energetycznej i oszczędności energii mogące posłużyć za kryteria oceny w przy udzielaniu zamówień publicznych. <p>Państwa Członkowskie ułatwiają i umożliwiają wymianę najlepszych praktyk pomiędzy podmiotami sektora publicznego, na przykład w zakresie praktyk udzielania zamówień publicznych uwzględniających kwestię efektywności energetycznej, zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym (...).</p> <p>ZAŁĄCZNIK VI Wykaz kwalifikujących się środków efektywności energetycznej w ramach zamówień publicznych</p> <p>Bez uszczerbku dla przepisów krajowych i wspólnotowych dotyczących zamówień</p>

		<p>publicznych, Państwa Członkowskie zapewniają stosowanie przez sektor publiczny co najmniej dwóch wymogów podanych w poniższym wykazie w związku z wzorcową rolą sektora publicznego, o której mowa w art. 5:</p> <p>a) wymogi dotyczące wykorzystywania do oszczędności energetycznych instrumentów finansowych, takich jak umowy o poprawę efektywności energetycznej przewidujące uzyskanie wymiernych i wcześniej określonych oszczędności energii (także gdy administracja publiczna przekazała te obowiązki podmiotom zewnętrznym);</p> <p>b) wymóg zakupu wyposażenia i pojazdów w oparciu o wykazy specyfikacji różnych kategorii wyposażenia i pojazdów charakteryzujących się niskim zużyciem energii przygotowanych przez organy sektora publicznego zgodnie z art. 4 ust. 4, uwzględniając przy tym, w stosownych przypadkach, analizę minimalnych kosztów cyklu eksploatacji lub porównywalne metody zapewniające opłacalność;</p> <p>c) wymóg nabywania urządzeń efektywnych energetycznie w każdym trybie pracy, w tym w trybie oczekiwania, przy uwzględnieniu, w stosownych przypadkach, analizy minimalnych kosztów cyklu eksploatacji lub porównywalnych metod zapewniających opłacalność;</p> <p>d) wymóg zastąpienia istniejącego wyposażenia lub pojazdów wyposażeniem określonym w lit. b) i c) lub też wprowadzenia do nich tego wyposażenia;</p> <p>e) wymóg stosowania audytów energetycznych i wdrażania wynikających z nich opłacalnych ekonomicznie zaleceń;</p> <p>f) wymogi nabywania lub wynajmowania efektywnych energetycznie budynków lub ich części lub wymogi zastąpienia lub wyposażenia nabytych lub wynajętych budynków lub ich części w celu zwiększenia ich efektywności energetycznej.</p>
<p>Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 66/2010 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie unijnego oznakowania ekologicznego</p> <p>http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:027:0001:0019:PL:PDF</p>	<p>Rozporządzenie przewiduje zawarcie w specjalnym podręczniku szczegółowych wskazówek dotyczących zielonych zamówień publicznych opartych na ekologicznych kryteriach opracowanych dla określonych wyrobów lub usług.</p> <p>Celem <i>Rozporządzenia nr 1980/2000 w sprawie zrewidowanego programu przyznawania wspólnotowego oznakowania</i></p>	<p>Art. 12 - Promocja oznakowania ekologicznego</p> <p>3. Państwa członkowskie zachęcają do korzystania z „Podręcznika dla organów udzielających zamówień publicznych”, o którym mowa w załączniku I, część A, pkt 5. W tym celu państwa członkowskie rozważają np. ustanowienie celów dotyczących zamówień publicznych na produkty spełniające kryteria określone w tym podręczniku.</p> <p>Załącznik I, Część A, punkt 5.</p> <p>Podręcznik dla organów udzielających zamówień publicznych</p> <p>Opracowuje się podręcznik zawierający wskazówki na temat stosowania kryteriów oznakowania ekologicznego UE,</p>

	<p><i>ekologicznego</i> było utworzenie opartego na dobrowolnym uczestnictwie programu przyznawania oznakowania ekologicznego, który miał służyć promocji produktów o ograniczonym poziomie wpływu na środowisko w ciągu całego cyklu życia oraz miał dostarczyć konsumentom dokładnych, rzetelnych, opartych na naukowych kryteriach informacji na temat wpływu produktów na środowisko.</p> <p>Doświadczenia uzyskane w trakcie wdrażania rozporządzenia (WE) nr 1980/2000 pokazały, że istnieje potrzeba wprowadzenia zmian do tego programu oznakowania ekologicznego, celem zwiększenia jego skuteczności i usprawnienia jego działania.</p>	<p>przeznaczony dla organów udzielających zamówień publicznych.</p> <p>Komisja dostarczy wzory podręcznika dla potencjalnych użytkowników i jednostek właściwych oraz podręcznika dla organów udzielających zamówień publicznych przetłumaczone na wszystkie języki urzędowe Wspólnoty.</p>
<p>Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS), uchylające rozporządzenie (WE) nr 761/2001 oraz decyzje Komisji 2001/681/WE i 2006/193/WE</p> <p>http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:342:0001:0045:PL:PDF</p>	<p>Stosowanie systemów zarządzania środowiskowego, w tym systemu EMAS ustanowionego rozporządzeniem (WE) nr 761/2001, wykazało ich skuteczność w promowaniu poprawy efektów działalności środowiskowej organizacji. Istnieje jednak potrzeba zwiększenia liczby organizacji uczestniczących w tym systemie, aby poprawa ochrony środowiska przyniosła lepsze wyniki ogólne. W tym celu doświadczenie zdobyte podczas stosowania tego rozporządzenia należy wykorzystać w celu zwiększania wpływu EMAS na poprawę ogólnych efektów działalności</p>	<p>Motyw 5 Preambuły</p> <p>W celu promowania spójnego podejścia w ramach instrumentów prawodawczych opracowywanych na poziomie wspólnotowym w dziedzinie ochrony środowiska Komisja i państwa członkowskie powinny przeanalizować, w jaki sposób rejestracja w EMAS może zostać uwzględniona w rozwoju prawodawstwa lub wykorzystana jako instrument jego egzekwowania. W celu zwiększenia atrakcyjności EMAS dla organizacji Komisja i państwa członkowskie powinny również uwzględnić EMAS w swoich politykach zamówień publicznych oraz, w stosownych przypadkach, powinny określać uczestnictwo w EMAS lub równoważnych systemach zarządzania środowiskowego jako warunek realizacji umów na roboty i usługi.</p> <p>Art. 38 - EMAS i inne strategie polityczne i instrumenty we Wspólnocie</p> <p>1. Bez uszczerbku dla przepisów wspólnotowych państwa członkowskie rozważają, w jaki sposób rejestracja w EMAS zgodnie z niniejszym rozporządzeniem może zostać:</p> <p>a) uwzględniona podczas opracowywania nowych przepisów;</p> <p>b) wykorzystana jako instrument stosowania</p>

	<p>środowiskowej organizacji.</p>	<p>i egzekwowania przepisów; c) uwzględniona w procedurach udzielania zamówień publicznych i zakupów.</p> <p>Załącznik I</p> <p>Organizacje muszą być w stanie wykazać, że dokonały identyfikacji znaczących aspektów środowiskowych związanych ze swoimi procedurami zamówień publicznych oraz, że związany z nimi znaczący wpływ na środowisko został uwzględnione w systemie zarządzania. Organizacja powinna dołożyć starań, aby zapewnić przestrzeganie polityki środowiskowej realizowanej przez organizację przez dostawców oraz podmioty działające w imieniu organizacji w ramach ich działań podejmowanych na podstawie umów.</p>
<p>Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE</p> <p>http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0016:0062:PL:PDF</p>	<p>Niniejsza dyrektywa ustanawia wspólne ramy dla promowania energii ze źródeł odnawialnych. Określa ona obowiązkowe krajowe cele ogólne w odniesieniu do całkowitego udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto i w odniesieniu do udziału energii ze źródeł odnawialnych w transporcie. Ustanawia ona zasady dotyczące transferów statystycznych między państwami członkowskimi, wspólnych projektów między państwami członkowskimi i z państwami trzecimi, gwarancji pochodzenia, procedur administracyjnych, informacji i szkoleń oraz dostępu energii ze źródeł odnawialnych do sieci elektroenergetycznej. Określa ona kryteria zrównoważonego rozwoju dla biopaliw i biopłynów. (art. 1)</p>	<p>Motyw 2 Preambuły:</p> <p>(...) zwiększające się udoskonalenia technologiczne, zachęty do korzystania z transportu publicznego i jego rozwoju, stosowanie technologii energooszczędnych oraz stosowanie energii ze źródeł odnawialnych w transporcie należą do jednych z najskuteczniejszych narzędzi, dzięki którym Wspólnota może zmniejszyć swoje uzależnienie od importu ropy w sektorze transportu, w którym problem bezpieczeństwa dostaw energii jest najdotkliwszy i ma wpływ na rynek paliw w tym sektorze.</p> <p>Motyw 28 Preambuły:</p> <p>Wspólnota i państwa członkowskie powinny dążyć do całkowitej redukcji zużycia energii w transporcie oraz do zwiększenia efektywności energetycznej w transporcie. Główne środki służące obniżeniu zużycia energii w transporcie obejmują planowanie transportu, wspieranie transportu publicznego, zwiększenie udziału pojazdów elektrycznych w produkcji oraz produkcja energooszczędnych pojazdów o mniejszych rozmiarach i mniejszej pojemności silnika.</p> <p>Art. 13 - Procedury administracyjne, przepisy i kodeksy</p> <p>3. Państwa członkowskie zalecają wszystkim podmiotom, a w szczególności lokalnym i regionalnym organom administracyjnym, by zapewniały instalację urządzeń i systemów wykorzystywania elektryczności, grzewczych i chłodzących, z odnawialnych źródeł energii oraz urządzeń i systemów lokalnego ogrzewania i chłodzenia podczas planowania, projektowania, budowy i remontów obszarów przemysłowych lub mieszkalnych. Państwa członkowskie zachęcają w szczególności</p>

		<p>lokalne i regionalne organy administracyjne do uwzględniania w stosownych przypadkach systemów grzewczych i chłodzących wykorzystujących energię z odnawialnych źródeł energii w planowaniu infrastruktury miejskiej.</p> <p>4. Państwa członkowskie wprowadzają w swoich przepisach i kodeksach prawa budowlanego odpowiednie środki służące zwiększeniu udziału energii ze źródeł odnawialnych w sektorze budownictwa.</p> <p>5. Państwa członkowskie zapewniają, by od dnia 1 stycznia 2012 r. nowe budynki publiczne i istniejące budynki publiczne poddawane generalnemu remontowi na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym odgrywały rolę przykładów do naśladowania w kontekście niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie mogą między innymi wypełnić ten wymóg, przestrzegając norm dotyczących domów o zerowym zużyciu energii lub zezwalając na wykorzystanie dachów budynków publicznych lub publiczno-prywatnych przez strony trzecie do instalacji urządzeń produkujących energię z odnawialnych źródeł.</p> <p>6. W odniesieniu do przepisów i kodeksów budowlanych państwa członkowskie promują stosowanie systemów i urządzeń ogrzewania i chłodzenia wykorzystujących odnawialne źródła energii, prowadzących do znaczącej redukcji zużycia energii. Państwa członkowskie stosują, tam gdzie istnieją, etykiety energetyczne, oznakowanie ekologiczne lub inne dostępne odpowiednie certyfikaty lub normy ustanowione na poziomie krajowym lub wspólnotowym jako zachętę do stosowania takich systemów lub urządzeń. (...)</p>
--	--	--

Prawo krajowe

Podstawowym aktem regulującym kwestie dotyczące udzielania zamówień publicznych w Polsce jest *Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, Nr 161, poz. 1078 i Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 5, poz. 13, Nr 28, poz. 143, Nr 87, poz. 484, Nr 234, poz. 1386, Nr 240, poz. 1429, z 2012 r. poz. 769, 951, 1101, 1271 i 1529)*. Ustawa Pzp w obowiązującym brzmieniu odnosi się do kwestii środowiskowych w następujących artykułach:

Art. 30 ust. 6 - dopuszczający możliwość odstąpienia przez zamawiającego od opisu przedmiotu zamówienia za pośrednictwem polskich, europejskich lub międzynarodowych norm, jeżeli zapewni on dokładny opis przedmiotu zamówienia poprzez wskazanie

wymagań funkcjonalnych. Wymagania te mogą obejmować opis oddziaływania na środowisko.

Art. 91 ust. 2 stanowiący, iż kryteriami oceny ofert są cena albo cena i inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia. Wśród innych kryteriów ustawa wymienia m.in. zastosowanie najlepszych dostępnych technologii w zakresie oddziaływania na środowisko.

Art. 91 ust. 8 przewiduje, iż Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, inne niż cena obowiązkowe kryteria oceny ofert w odniesieniu do niektórych rodzajów zamówień publicznych, kierując się potrzebą wdrożenia przepisów prawa Unii Europejskiej oraz mając na względzie szczególnie charakter lub cel zamówienia publicznego.

Na podstawie upoważnienia ustawowego przewidzianego w art. 91 ust. 8 Pzp zostało wydane **rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie innych niż cena obowiązkowych kryteriów oceny ofert w odniesieniu do niektórych rodzajów zamówień publicznych** (Dz.U. Nr 96, poz. 559). Rozporządzenie ma na celu implementację dyrektywy 2009/33/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego (Dz. Urz. UE L 120 z 15.05.2009, str. 5). Rozporządzenie określa inne niż cena obowiązkowe kryteria oceny ofert w odniesieniu do udzielania zamówień publicznych na zakup pojazdów samochodowych kategorii M i N [według załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 24 października 2005 r. w sprawie homologacji typu pojazdów samochodowych i przyczep (Dz. U. Nr 238, poz. 2010, z późn. zm.)]. Obowiązek uwzględniania przy zakupie pojazdów samochodowych czynnika energetycznego i oddziaływania na środowisko ma na celu promowanie i pobudzanie rynku pojazdów o mniejszej uciążliwości dla środowiska i bardziej efektywnych energetycznie.

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie innych niż cena obowiązkowych kryteriów oceny ofert w odniesieniu do niektórych rodzajów zamówień publicznych (DZ. U. Nr 96, poz. 559) weszło w życie z dniem 25 maja 2011 r.

W celu implementacji postanowienia art. 45 ust. 2 lit. c i d i motywu 43 preambuły Dyrektywy 2004/18/WE oraz uwzględniając znaczenie ochrony środowiska, katalog przestępstw skutkujących wykluczeniem z procedury przetargowej w obecnym brzmieniu Pzp został rozszerzony o przestępstwa przeciwko środowisku (**art. 24 ust. 1 pkt 4 – 8**). W myśl tych przepisów z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego wyklucza się wykonawców będących osobami fizycznymi, spółkami osobowymi prawa handlowego oraz osobami prawnymi, którzy albo których odpowiednio wspólnicy, partnerzy, członkowie zarządu, komplementariusze albo urzędujący członkowie organu zarządzającego zostali prawomocnie skazani za przestępstwo przeciwko środowisku.

W świetle przepisów wykonawczych¹², w celu wykazania braku podstaw do wykluczenia z postępowania o udzielenie zamówienia wykonawcy w okolicznościach, o których mowa w art. 24 ust. 1 ustawy Pzp, w postępowaniach w zależności od wartości zamówienia

¹² Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2013 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy, oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane (Dz.U z 2013 r. poz. 231)

zamawiający żąda lub może żądać aktualnej informacji z Krajowego Rejestru Karnego wystawionej nie wcześniej niż 6 miesięcy przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo składania ofert.

Ponadto, przepisy wykonawcze¹³ wydane na podstawie **art. 25 ust. 2 ustawy Pzp** przewidują, że dla potwierdzenia, że oferowane dostawy, usługi lub roboty budowlane odpowiadają wymaganiom określonym przez zamawiającego, zamawiający może żądać m.in.:

- zaświadczenia niezależnego podmiotu zajmującego się poświadczaniem zgodności działań wykonawcy z normami jakościowymi, jeżeli zamawiający odwołują się do systemów zapewniania jakości opartych na odpowiednich normach europejskich;
- zaświadczenia niezależnego podmiotu zajmującego się poświadczaniem zgodności działań wykonawcy z europejskimi normami zarządzania środowiskiem, jeżeli zamawiający wskazują środki zarządzania środowiskiem, które wykonawca będzie stosował podczas realizacji zamówienia na roboty budowlane lub usługi, odwołując się do systemu zarządzania środowiskiem i audytu (EMAS) lub norm zarządzania środowiskiem opartych na europejskich lub międzynarodowych normach poświadczonych przez podmioty działające zgodnie z prawem Unii Europejskiej, europejskimi lub międzynarodowymi normami dotyczącymi certyfikacji.

Zamiast wymienionych zaświadczeń, wykonawca może złożyć inne dokumenty potwierdzające odpowiednio stosowanie przez wykonawców równoważnych środków zapewnienia jakości i stosowanie równoważnych środków zarządzania środowiskiem.

Prawo krajowe powiązane z zielonymi zamówieniami publicznymi

AKTY PRAWA KRAJOWEGO POWIĄZANE Z ZIELONYMI ZAMÓWIENIAMI PUBLICZNYMI		
Akt prawny	Krótki opis	Przepisy szczegółowe
<p>Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. Nr 94, poz. 551, z późn. zm.)</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/De tailsServlet?id=WDU20110940551</p>	<p>Ustawa określa m.in. krajowy cel w zakresie oszczędnego gospodarowania energią oraz zadania jednostek sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej; Przepisy ustawy stosuje się do przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej realizowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.</p> <p>Ustawa wdraża dyrektywę 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług</p>	<p>Art. 11 ust. 1 a i 2</p> <p>1a. Minister właściwy do spraw gospodarki prowadzi działania informacyjno-edukacyjne o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię w rozumieniu ustawy z dnia 14 września 2012 r. o obowiązkach w zakresie informowania o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię (Dz. U. poz. 1203).</p> <p>2. Minister właściwy do spraw gospodarki:</p> <p>1) monitoruje stosowanie środków poprawy efektywności energetycznej;</p> <p>2) zamieszcza w Biuletynie Informacji</p>

¹³ ibidem

	energetycznych.	<p>Publicznej Ministerstwa Gospodarki:</p> <p>a) informacje o instrumentach służących finansowaniu środków poprawy efektywności energetycznej oraz sposobie ich pozyskiwania,</p> <p>b) wytyczne dotyczące sposobu uwzględniania kryterium efektywności energetycznej w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego.</p> <p>Dodatkowo, w świetle zapisów Drugiego Krajowego Planu Działań dotyczącego efektywności energetycznej dla Polski z lutego 2012 r., Ministerstwo Gospodarki zobowiązało się do zamieszczenia na własnej stronie internetowej przykładowych specyfikacji istotnych warunków zamówienia (SIWZ) oraz wzorów umów dotyczących różnych kategorii usług gwarantujących poprawę efektywności energetycznej.</p>
<p>Ustawa z dnia 14 września 2012 r. o obowiązkach w zakresie informowania o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię (Dz. U. z 2012 r. poz. 1203)</p>	<p>Ustawa określa szczegółowe obowiązki dystrybutorów i dostawców sprzętu w zakresie informowania konsumentów o zużyciu energii przez poszczególne produkty. Nowe przepisy rozszerzają zakres urzędzeń objętych wymaganiami etykietowania na wyroby wykorzystujące energię, a nie ja dotychczas jedynie sprzęt gospodarstwa domowego takiego jak pralki, zmywarki do naczyń czy lodówki.</p> <p>Ustawa wprowadza także nowy, bardziej przejrzysty wzór etykiety oraz przewiduje utworzenie systemu kontroli prawidłowego etykietowania produktów. Ustawy o obowiązkach w zakresie informowania o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię dokonuje transpozycji przepisów dyrektywy 2010/30/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie <i>wskazania poprzez etykietowanie oraz standardowe informacje o produkcie, zużycia energii oraz innych zasobów przez produkty związane z energią.</i></p>	<p>Art. 4. 1. Dostawca jest obowiązany do:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dołączenia do produktu wykorzystującego energię, wprowadzanego do obrotu lub oddawanego do użytku, etykiety i karty sporządzonych w języku polskim; 2) dołączenia karty do wszelkich broszur lub innej dokumentacji dostarczanej wraz z produktem wykorzystującym energię; 3) umieszczenia na etykiecie i w karcie danych zgodnych z parametrami technicznymi produktu wykorzystującego energię. <p>2. Etykieta jest dostarczana dystrybutorowi nieodpłatnie.</p> <p>3. Dystrybutor jest obowiązany umieścić na produkcie wykorzystującym energię etykietę w widocznym miejscu oraz udostępnić użytkownikowi końcowemu kartę tego produktu.</p> <p>4. Informacje, jakie należy zamieścić na etykiecie i w karcie o zużyciu energii przez produkt wykorzystujący energię podczas jego sprzedaży na odległość lub z wykorzystaniem innych form sprzedaży lub wynajmu określają akty delegowane.</p> <p>5. Akty delegowane określają także sposób informowania użytkowników końcowych korzystających z form sprzedaży lub wynajmu, o których mowa w ust. 4, o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię, przed nabyciem tych produktów.</p> <p>6. Umieszczenie na produkcie wykorzystującym energię etykiety oraz</p>

		<p>dołączenie do niego karty oznacza zgodę dostawcy na upublicznienie informacji zamieszczonych na etykiecie i w karcie.</p> <p>Art. 6.</p> <p>1. Zakazuje się:</p> <p>1) wprowadzania do obrotu produktów wykorzystujących energię, do których nie dołączono etykiety i karty, oraz dla których nie sporządzono dokumentacji technicznej;</p> <p>2) umieszczania na produkcie wykorzystującym energię etykiet, znaków, symboli lub napisów, które mogą wprowadzić w błąd użytkowników końcowych o zużyciu energii przez ten produkt lub wpływie tego produktu na zużycie energii lub innych podstawowych zasobów;</p> <p>3) posługiwania się etykietą w sposób nieuprawniony.</p> <p>2. Przez posługiwanie się etykietą w sposób nieuprawniony rozumie się posługiwanie się etykietą w sposób inny niż określony w ustawie i aktach delegowanych.</p>
<p>Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 20 maja 2005 r. w sprawie wymagań dotyczących dokumentacji technicznej, stosowania etykiet i charakterystyk technicznych oraz wzorów etykiet dla urządzeń (Dz. U. Nr 98, poz. 825)</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/De tailsServlet?id=WDU20050980825&min=1</p>	<p>Rozporządzenie określa wymagania dotyczące dokumentacji technicznej, stosowania etykiet i charakterystyk technicznych oraz wzory etykiet urządzeń gospodarstwa domowego zasilanych energią elektryczną. Przepisy tego rozporządzenia wdrażają postanowienia <i>Dyrektywy 92/75/EWG z dnia 22 września 1992 r. w sprawie wskazania poprzez etykietowanie oraz standardowe informacje o produkcji, zużycia energii oraz innych zasobów przez urządzenia gospodarstwa domowego.</i></p>	<p>§ 3. Producent lub importer wyposaża urządzenie gospodarstwa domowego wprowadzane do obrotu w etykietę oraz charakterystykę techniczną.</p> <p>§ 4. Producent lub importer:</p> <p>1) sporządza dokumentację techniczną urządzenia gospodarstwa domowego, umożliwiającą dokonanie oceny rzetelności informacji zawartych na etykiecie i w charakterystyce technicznej;</p> <p>2) przechowuje dokumentację techniczną urządzenia gospodarstwa domowego, w celach kontrolnych, co najmniej przez okres 5 lat od daty wyprodukowania ostatniego egzemplarza tego urządzenia.</p> <p>§ 5. Wymagania dotyczące dokumentacji technicznej, stosowania etykiet i charakterystyk technicznych oraz wzory etykiet dla urządzeń gospodarstwa domowego określa załącznik do rozporządzenia.</p>
<p>Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, z późn. zm.)</p>	<p>Celem ustawy jest normalizacja działalności obejmującej sprawy projektowania, budowy, utrzymania i rozbiórki obiektów</p>	<p>Art. 5</p> <p>3. Dla budynku oddawanego do użytkowania oraz dla budynku, lokalu mieszkalnego, a także części budynku stanowiącej samodzielną całość</p>

<p>http://isap.sejm.gov.pl/De tailsServlet?id=WDU1994 0890414</p>	<p>budowlanych oraz określenie zasady działania organów administracji publicznej w tych dziedzinach.</p> <p>Nowelizacje ustawy Prawo budowlane dokonane ustawą z dnia 19 września 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo budowlane (Dz. U. z 2007 Nr 191, poz. 1373) oraz ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz ustawy o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2009 r. Nr 161, poz. 1279) wprowadziły obowiązek sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej budynków, lokali mieszkalnych oraz części budynku stanowiących samodzielną całość techniczno-użytkową, w oparciu o jednolitą metodologię oraz określili reguły postępowania oraz odpowiedzialności zawodowej dla osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej budynków.</p>	<p>techniczno-użytkową, w przypadkach, o których mowa w ust. 4, dokonuje się oceny charakterystyki energetycznej w formie świadectwa charakterystyki energetycznej zawierającego określenie wielkości energii w kWh/m²/rok niezbędnej do zaspokojenia różnych potrzeb związanych z użytkowaniem budynku, a także wskazanie możliwych do realizacji robót budowlanych, mogących poprawić pod względem opłacalności ich charakterystykę energetyczną. Świadectwo charakterystyki energetycznej ważne jest 10 lat.</p> <p>4. W przypadku umów, na podstawie, których następuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) przeniesienie własności: <ol style="list-style-type: none"> a) budynku, b) lokalu mieszkalnego, z wyjątkiem przeniesienia własności lokalu na podstawie umowy zawartej między osobą, której przysługuje spółdzielcze prawo do lokalu, a spółdzielnią mieszkaniową lub c) będącej nieruchomością części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową, albo 2) zbycie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu – zbywca przekazuje nabywcy odpowiednie świadectwo charakterystyki energetycznej; 3) powstanie stosunku najmu budynku, lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową – wynajmujący udostępnia najemcy odpowiednie świadectwo charakterystyki energetycznej.
<p>Projekt założeń do projektu ustawy o charakterystyce energetycznej budynków</p> <p>http://bip.transport.gov.pl/pl/bip/projekty_aktow_prawnych/projekty_ustaw/ustawy_budownictwo_i_gospodarka_przestrzenna/proj_z_char_energ_bud</p>	<p>W celu transpozycji przepisów Dyrektywy 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, Departament Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej opracował projekt założeń do ustawy o charakterystyce energetycznej budynków.</p> <p>Planowany termin przyjęcia projektu założeń przez Radę Ministrów: I kwartał 2013 r.</p> <p>(http://bip.kprm.gov.pl/portal/kpr/form/r281/Zalozenia_do_projektu_ustawy_o_charakterystyce_energetycznej_budynkow.html)</p>	
<p>Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2011 r. Nr 5, poz. 13, i Nr 228, poz. 1368)</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/De</p>	<p>Ustawa określa zasady organizacji i funkcjonowania regularnego przewozu osób w publicznym transporcie zbiorowym realizowanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. ustawa dokonuje w</p>	<p>Art. 21.</p> <p>1. Przy udzielaniu zamówienia publicznego na wykonywanie publicznego transportu zbiorowego, w specyfikacji istotnych warunków zamówienia można uwzględnić w szczególności normy jakości i powszechną dostępność świadczonych</p>

<p>tailsServlet?id=WDU20110050013</p>	<p>zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 2009/33/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego (Dz. Urz. UE L 120 z 15.05.2009, str. 5).</p>	<p>usług, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) liczbę i rodzaj środków transportu, niezbędnych do realizacji usług wraz z odpowiednim personelem oraz zapleczem technicznym, zabezpieczającym ich obsługę, które przedsiębiorca posiada w chwili składania oferty lub w których posiadaniu będzie najpóźniej w chwili rozpoczęcia świadczenia usług; 2) rozwiązania techniczne zastosowane w środkach transportu służące zwłaszcza zapewnieniu ochrony środowiska oraz dogodnej obsługi pasażerów, w tym osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej zdolności ruchowej; 3) standard wyposażenia środków transportu. <p>2. Organizator może określić w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, o której mowa w ust. 1, iż świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego na danej linii komunikacyjnej, liniach komunikacyjnych lub sieci komunikacyjnej, które są nierentowne, będzie wiązało się ze świadczeniem takich usług przez tego samego operatora na innej linii komunikacyjnej, liniach komunikacyjnych lub sieci komunikacyjnej, które są rentowne.</p> <p>3. Do specyfikacji istotnych warunków zamówienia dołącza się projekt umowy, o której mowa w art. 25.</p> <p>Art. 25 ust. 3 pkt. 5 W umowie, o której mowa w ust. 1, określa się w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5) wymagania w stosunku do środków transportu, w tym dotyczące wprowadzania nowoczesnych rozwiązań technicznych, a także ich dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz osób o ograniczonej zdolności ruchowej; <p>Art. 46 ust. 1 pkt. 13 1. Funkcjonowanie publicznego transportu zbiorowego odbywa się zgodnie z następującymi zasadami:</p> <ol style="list-style-type: none"> 13) w przypadku gdy wartość zamówienia publicznego albo przedmiotu umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty 14.000 euro, przy zakupie środków transportu drogowego operator powinien uwzględniać czynnik energetyczny i oddziaływania na środowisko podczas całego cyklu użytkowania środków transportu;
---	---	---

<p>Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ek zarządzania i audytu (EMAS) (Dz. U. Nr 178 poz. 1060)</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetaiIsServlet?id=WDU20111781060</p>	<p>Zgodnie z art. 1, ustawa określa instytucje właściwe do wykonywania zadań wynikających z przepisów prawa Unii Europejskiej dopuszczających dobrowolny udział organizacji w systemie ek zarządzania i audytu (EMAS).</p>	<p>Brak przepisów odnoszących się bezpośrednio do zamówień publicznych</p>
--	--	--

Działania popularyzujące zielone zamówienia publiczne zrealizowane w ramach Krajowego planu działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2010-2012

Dążąc do zwiększania uwzględniania aspektów środowiskowych w procedurach przetargowych, Urząd Zamówień Publicznych w ramach poprzedniego dokumentu planistycznego zrealizował m.in. następujące zadania:

- tłumaczenie unijnych kryteriów środowiskowych (EU GPP criteria)

Przetłumaczenie na język polski oraz udostępnienie na stronie internetowej Urzędu Zamówień Publicznych zrewidowanych unijnych kryteriów środowiskowych (EU GPP criteria) dla następujących grup produktowych: transport, środki czystości i usługi sprzątnia, biurowy sprzęt komputerowy, energia elektryczna, wyroby włókiennicze, a także oświetlenie do wnętrz.

- opracowanie i wydanie publikacji „Zielone zamówienia publiczne – II Podręcznik”

Podręcznik stanowi uzupełnienie publikacji wydanej w 2009 r. i obejmuje m.in. omówienie zagadnienia rachunku kosztów cyklu życia (LCC – life cycle costing) oraz efektywności energetycznej w budownictwie. Opracowanie dot. rachunku kosztów cyklu życia dostarcza cennych informacji dla uczestników rynku zamówień publicznych w świetle opublikowanych przez Komisję Europejską wniosków legislacyjnych w sprawie zamówień publicznych zezwalających na oszacowanie kosztów zamówienia przy wykorzystaniu metodologii LCC.

Z kolei dążenie do poprawy charakterystyki energetycznej w budownictwie jest istotne w związku z obowiązkiem transpozycji przepisów *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków*. Przewiduje ona m.in., iż od 1 stycznia 2019 r. nowe budynki zajmowane przez władze publiczne oraz będące ich własnością mają stanowić „budynki o niemal zerowym zużyciu energii”.

Podręcznik w wersji papierowej wraz z załączonym nośnikiem CD dystrybuowany jest przez Urząd w ramach prowadzonej działalności informacyjno-szkoleniowej.

- bieżąca aktualizacja zakładki „Zielone Zamówienia Publiczne” na stronie internetowej Urzędu Zamówień Publicznych

W ramach realizacji Planu Działań zakładce została nadana nowa struktura porządkująca zawarte w niej informacje i ułatwiająca ich przeglądanie przez użytkowników strony. Oprócz nowych obszarów tematycznych, w tym orzecznictwa TSUE, w zakładce

utworzono katalog „Ważne informacje”, w którym znalazły się wiadomości na temat unijnych portali specjalistycznych, w tym uruchomionego przez Komisję Europejską DG ds. Energii portalu internetowego BUILD UP poświęconego poprawie charakterystyki energetycznej budynków czy też informacje dot. witryny internetowej promującej ekologiczne i energooszczędne pojazdy CLEANVEHICLE.EU. Dodatkowo, w katalogu „Ważne informacje” zamieszczone zostały dane teleadresowe punktu kontaktowego dla GPP, którego zadaniem jest wsparcie Komisji Europejskiej w promowaniu oraz rozpowszechnianiu, również za pośrednictwem newsletterów, informacji o zielonych zamówieniach publicznych.

- tłumaczenie na j. polski wybranych orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dot. zielonych zamówień publicznych

W celu rozbudowania zakładki internetowej „Zielone zamówienia publiczne”, Urząd Zamówień Publicznych zlecił tłumaczenie niedostępnych w polskiej wersji językowej orzeczeń TSUE. Na stronie Urzędu udostępnione zostały:

- Orzeczenie z dnia 17 września 2002 r. w sprawie C 513/99 Concordia Bus;
- Orzeczenie z dnia 4 grudnia 2003 r. w sprawie C-448/01 Wienstrom GmbH;
- Orzeczenie z dnia 8 lipca 2010 r. w sprawie T 331/06 Evropaiki Dynamiki przeciwko EEA;
- Orzeczenie z dnia 10 maja 2012 r. w sprawie C-368/10 Komisja przeciwko Niderlandom.

- działalność informacyjno -szkoleniowa

W ramach realizacji Planu Działań zorganizowano **3 edycje szkoleń** oraz **3 ogólnopolskie konferencje** z zakresu zrównoważonych zamówień publicznych.

Celem konferencji realizowanych w ramach Planu Działań było dalsze upowszechnienie informacji na temat powiązania kwestii środowiskowych oraz społecznych z zamówieniami publicznymi m.in. poprzez wskazanie właściwych podstaw prawnych, odniesienie do tematów powiązanych z ochroną środowiska i ekonomią społeczną, a także zaprezentowanie konkretnych studiów przypadku (case studies) realizacji społecznie odpowiedzialnych i zielonych zamówień publicznych.

Z racji tego, iż konferencję w 2011 r. organizowano w trakcie polskiej Prezydencji w Radzie UE, Urząd Zamówień Publicznych postanowił nadać temu wydarzeniu międzynarodowy charakter. W konferencji uczestniczyli zagraniczni prelegenci, w tym narodowi eksperci z zakresu ZZP oraz przedstawiciele Komisji Europejskiej (DG Środowisko i DG ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego).

Przy okazji organizowanej w 2011 r. konferencji, Urząd Zamówień Publicznych przyjął rolę gospodarza spotkania eksperckiego dot. zielonych zamówień publicznych (Advisory Group on GPP) organizowanego cyklicznie w ramach Komisji Europejskiej.

Ideą organizowanych przez UZP szkoleń jest bardziej szczegółowe, niż w przypadku konferencji, omówienie wybranych zagadnień. Szkolenia są realizowane w grupach ok. 40 osobowych, co też sprzyja większej interakcji uczestników z prowadzącymi. Na potrzeby organizowanych szkoleń ze zrównoważonych zamówień Urząd podjął współpracę m.in. z

Krajową Agencją Poszanowania Energii S.A., Polskim Instytutem Budownictwa Pasywnego oraz Fundacją Poszanowania Energii, jak również z przedstawicielami instytucji zamawiających, którzy dzielili się doświadczeniami z realizacji zrównoważonych zamówień publicznych.

We wszystkich wydarzeniach informacyjno-szkoleniowych organizowanych w ramach poprzedniego Planu Działań udział wzięło ponad 600 osób.

- opracowanie poradnika ustalania czynników energetyczno-emisyjnych w zamówieniach publicznych na zakup pojazdów drogowych

Ministerstwo Infrastruktury (obecnie Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej) zleciło opracowanie materiału źródłowego celem ułatwienia internalizacji zewnętrznych kosztów środowiskowych w związku z transpozycją przepisów Dyrektywy 2009/33/WE. Materiał został przygotowany przez Instytut Transportu Samochodowego. Dokument pt. „*Opracowanie poradnika ustalania czynników energetyczno-emisyjnych w zamówieniach publicznych na zakup pojazdów drogowych*” dostępny jest na stronie Ministerstwa pod linkiem:

<http://www.transport.gov.pl/files/0/1794868/Praca10473poprawiona.pdf>

- krajowe grupy eksperckie opracowujące kryteria środowiskowe i dokumenty wyjaśniające

Ministerstwo Gospodarki utworzyło nieformalne grupy eksperckie ds. oświetlenia drogowego, sprzętu biurowego oraz materiałów budowlanych. W pracach grup uczestniczyli reprezentanci izb branżowych, przedstawiciele administracji publicznej oraz środowiska naukowego. Wynikiem prac było przygotowanie rekomendacji zawierających propozycje kryteriów środowiskowych dla sprzętu biurowego (elektrycznego i elektronicznego) oraz dla oświetlenia drogowego i sygnalizacji świetlnej.

- uruchomienie i utrzymanie domeny: www.zielonezamowienia.gov.pl

Ministerstwo Gospodarki uruchomiło w 2010 r. serwis poświęcony zielonym zamówieniom publicznym. Portal informacyjny zawiera materiały na temat prawodawstwa unijnego i krajowego w ww. obszarze. Na stronie umieszczono również także rezultaty prac dwóch grup roboczych opracowujących kryteria środowiskowe dla oświetlenia drogowego i sygnalizacji świetlnej oraz sprzętu biurowego elektronicznego i elektrycznego.

- popularyzacja technologii środowiskowych oraz wdrożenie pilotażowego programu ETV

Ministerstwo Środowiska kontynuowało działania związane z podnoszeniem świadomości podmiotów w zakresie technologii środowiskowych i ekoinnowacji za pośrednictwem Polskiej Platformy Technologicznej Środowiska. W tym celu zorganizowane zostały 3 doroczne fora PPTS, utrzymano na platformie PPTS nieformalny punkt informacyjny Programu Ramowego na rzecz Konkurencyjności i Innowacji (CIP). Dodatkowo wydano kilka publikacji nt. ekoinnowacji.

Przygotowano podstawy, a następnie wdrożono w Polsce pilotażowy program weryfikacji technologii środowiskowych (ETV). ETV jest systemem opartym na podstawach naukowych, który dostarcza wiarygodnego potwierdzenia sprawności technologii na potrzeby procedur przetargowych i handlowych. W kontekście zamówień publicznych ETV ma wspomagać nabywców technologii w dokonaniu wyboru technologii sprawnych ekologicznie zgodnie z ich wymaganiami i zapotrzebowaniem.

Monitorowanie poziomu zazielenienia zamówień w Unii Europejskiej (2012) – badanie zrealizowane na zlecenie Komisji Europejskiej

Geneza badania

W komunikacie z 2008 r. "Zamówienia publiczne na rzecz poprawy stanu środowiska" Komisja Europejska postulowała aby do 2010 r. 50% wszystkich procedur przetargowych w UE uzyskało zielony charakter. "Zielony" charakter, wskazany w dokumencie, oznaczał zgodność z zatwierdzonymi wspólnymi kryteriami podstawowymi, które zostały opracowane dla dziesięciu priorytetowych grup produktowych (tzw. GPP toolkit).

Komisja Europejska postulowała o formalne zatwierdzenie kryteriów środowiskowych na szczeblu krajowym, a także o wsparcie merytoryczne celem rozwoju kryteriów obejmujących kolejne grupy produktowe.

Z racji tego, iż w państwach członkowskich nie są prowadzone regularne statystyki ukierunkowane na analizę stopnia aplikacji unijnych kryteriów środowiskowych, w 2011 r. Komisja Europejska zleciła Centrum Studiów Europejskich (CEPS) we współpracy z Kolegium Europejskim z Brugii przeprowadzenie badania poziomu realizacji wyznaczonego celu. Analiza została przeprowadzona w III - IV kwartale 2011 r.

Podstawowe założenia analizy i narzędzie do jej realizacji

Monitoring poziomu zazielenienia koncentrował się na analizie odpowiedzi instytucji zamawiających z 27 państw członkowskich Unii Europejskiej. Na potrzeby badania opracowano i rozdystrybuowano na szeroką skalę kwestionariusz, w którym dążono do uzyskania szczegółowych odpowiedzi od krajowych władz publicznych na temat tego czy, a jeśli tak, to w jakim zakresie korzystają one z kryteriów opracowanych przez Komisję Europejską w ramach pierwszego zestawu unijnych kryteriów środowiskowych (1st set of GPP Toolkit).

W badaniu analizowano wykorzystanie w państwach członkowskich UE kryteriów środowiskowych dla następujących sektorów:

1. budownictwo (obejmujące surowce, takie jak drewno, aluminium, stal, beton, szkło, a także wyroby budowlane, takie jak okna, pokrycia ścienne i podłogowe, urządzenia grzewcze i chłodzące, aspekty dotyczące eksploataowania budynków i wycofywania ich z eksploatacji, usługi utrzymania budynków, realizacja zamówień na roboty budowlane na miejscu);
2. usługi gastronomiczne i cateringowe;
3. transport i usługi transportowe;

4. energetyka (w tym elektryka, ogrzewanie i chłodzenie z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii);
5. urządzenia biurowe i komputery;
6. odzież, uniformy i inne wyroby włókiennicze;
7. papier i usługi drukarskie;
8. meble;
9. środki czyszczące i usługi w zakresie sprzątania;
10. ogrodnictwo oraz usługi w tym zakresie.

W celu ułatwienia respondentom zrozumienia tematyki i zwiększenia odzewu ze strony władz krajowych, kwestionariusz został przetłumaczony na języki narodowe.

W ramach badania, respondenci udzielili szczegółowych odpowiedzi na temat wykorzystania podstawowych kryteriów środowiskowych w ostatnim przeprowadzonym postępowaniu przetargowym, którego przedmiot zamówienia należał do jednej z dziesięciu grup priorytetowych objętych unijną polityką zielonych zamówień. Dodatkowo przedstawili ogólne informacje dotyczące poziomu "zazielenienia" postępowań przeprowadzonych w latach 2009 - 2010 dla konkretnej grupy produktowej.

Z racji specyfiki przedmiotu zamówienia oraz częstotliwości organizowania postępowań przetargowych dla konkretnych grup produktów, podmioty realizujące monitoring uznały za stosowne aby informacje na temat ostatnich postępowań przetargowych w ramach poszczególnych kategorii produktowych zostały dodatkowo uzupełnione informacjami na temat wszelkich postępowań przetargowych z danej grupy produktowej, organizowanych w latach 2009-2010. Poszerzona analiza pozwoliła zweryfikować sposób prowadzenia postępowań przetargowych dla konkretnej grupy produktów przez uczestniczące w badaniu instytucje zamawiające. Dostarczyła także informacji czy po stronie zamawiającego ukształtowała się generalna praktyka stosowania kryteriów środowiskowych oraz w jaki sposób nastąpiła ich implementacja.

Zakres analizy:

Na potrzeby analizy rozesłano 18.517 kwestionariuszy do wybranych przedstawicieli władz publicznych krajów UE. W badaniu uczestniczyło ponad 850 respondentów publicznych z 26 krajów członkowskich. Działanie ostatecznie oparte zostało na analizie 1.783 indywidualnych umów o zamówienie publiczne o wartości przekraczającej 6 mld euro. W ogólnej części badania zebrano informacje na temat ponad 230.000 umów o zamówienie publiczne, których wartość wyniosła łącznie ok. 117,5 mld euro. Szczegółowe wyniki badania zawarte zostały w raporcie zbiorczym. Dokument dostępny jest na stronie internetowej DG Środowisko w zakładce analizy (http://ec.europa.eu/environment/gpp/studies_en.htm).

Główne wnioski raportu:

- Mimo iż poziom zazielenienia zamówień w UE wydaje się znaczący, 50% cel nie został jednak osiągnięty. 26% z ostatnich przeprowadzonych przez władze

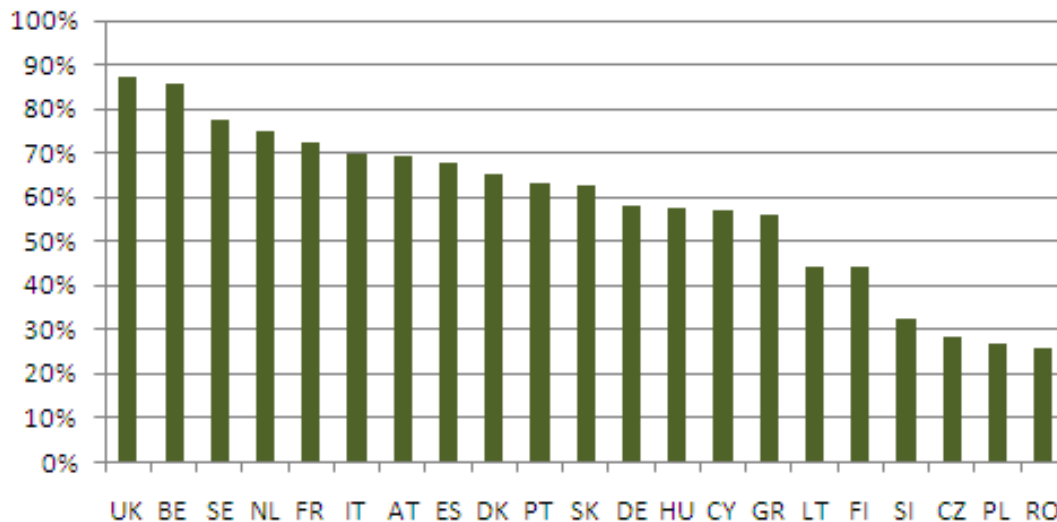
publiczne postępowania przetargowych zakończonych podpisaniem umowy w latach 2009-2010 zawierało wszystkie podstawowe kryteria środowiskowe. Jednak w 55% tych postępowania przetargowych ujęte zostało co najmniej jedno podstawowe kryterium środowiskowe co wskazuje, że pewna forma zielonych zamówień jest wykonywana na dużą skalę.

- Badanie wskazuje również na ogólną pozytywną tendencję w porównaniu z latami 2009-2010. Wyniki analizy ostatnich postępowania przetargowych w odniesieniu do uwzględnienia co najmniej jednego podstawowego kryterium środowiskowego są znacznie wyższe (55%) niż dla analizy całego okresu 2009-2010, która ilustruje zastosowanie jakiegokolwiek zielonego kryterium jedynie w 29% przypadków. To sugeruje wzrostową tendencję zazielenienia zamówień.
- Podobnie jak wykazały wcześniejsze badania, aktualna analiza podkreśla duże zróżnicowanie poziomu implementacji kryteriów środowiskowych w całej Europie. Koncentrując się jedynie na ostatnich zamówieniach udzielonych przez krajowe władze publiczne, czterema przodującymi państwami, w których wszystkie podstawowe kryteria środowiskowe zastosowano w 40-60% przypadków, okazały się Belgia, Dania, Holandia i Szwecja. Z drugiej jednak strony, aż w dwunastu krajach UE, odsetek ten wyniósł mniej niż 20% w oparciu o informacje z ostatnich udzielonych zamówień.
- Badania pokazują, że koszty zakupu są nadal dominującym kryterium przy udzielaniu zamówień. 64% respondentów kieruje się głównie kryterium najniższej ceny, a stosowanie rachunku kosztów cyklu życia stanowi marginalny procent.
- Obecny poziom zazielenienia zamówień publicznych jest zróżnicowany w zależności od grup produktów. Odpowiedzi uzyskane z kwestionariuszy w odniesieniu do 8 na 10 grup produktów wskazują, że połowa udzielonych zamówień obejmowała pewną formę środowiskowych kryteriów. Jednak zamówieniom należącym do grupy produktowej - transport, udało się osiągnąć 50% cel stosowania podstawowych kryteriów środowiskowych. Z drugiej strony, zamówienia czterech grup produktowych (tj. meble, tekstylia, żywność i usługi cateringowe, a także budownictwo) uzyskały poziom zastosowania kryteriów środowiskowych poniżej 20%.
- Wyniki analizy zazielenienia zamówień zostaną uwzględnione przy kształtowaniu dalszej unijnej polityki środowiskowej.

Ogólne rankingi:

Stopień uwzględnienia przez zamawiających pewnych kryteriów środowiskowych w ostatnim postępowaniu przetargowym (ogólne kryteria środowiskowe)

Polska uplasowała się na 20 miejscu w zbiorczym rankingu krajów członkowskich UE. Ranking oparty został na odpowiedziach na kwestionariusz dot. realnego wykorzystania kryteriów środowiskowych w ostatnim organizowanym postępowaniu przetargowym. 28% respondentów z Polski wykorzystało w ostatnim organizowanym postępowaniu przetargowym dowolne kryterium środowiskowe.

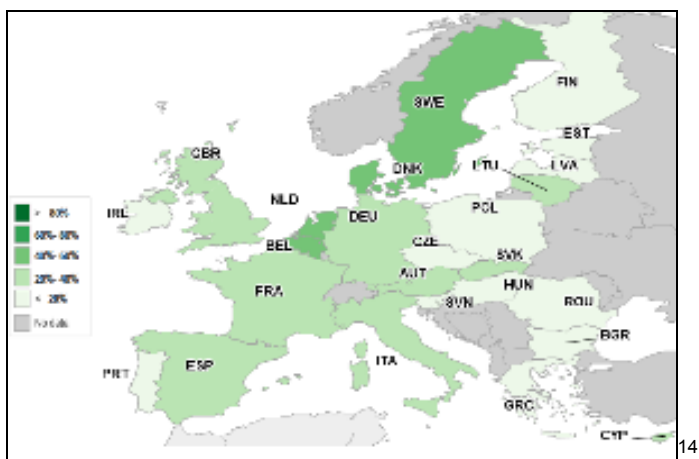

- ranking na podstawie pytania czy zamawiający uwzględnili pewne kryteria środowiskowe w ostatnim postępowaniu przetargowym

Absorpcja unijnych kryteriów środowiskowych w krajach UE (mierzona na podstawie liczby ostatnich udzielonych zamówień)

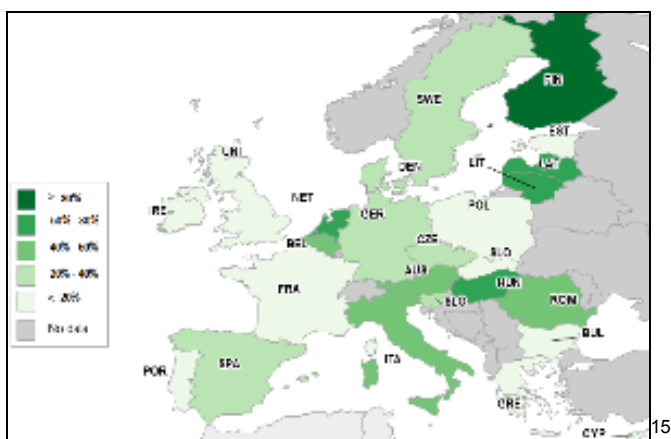
Poniższy rysunek pokazuje ogólny poziom przyjęcia unijnych kryteriów środowiskowych dla wszystkich dziesięciu grup produktów w państwach UE. Poziom implementacji odnosi się do odsetka indywidualnych postępowań przetargowych, które obejmowały wszystkie podstawowe kryteria środowiskowe określone na szczeblu UE. Należy również podkreślić, że niektóre kraje i poszczególne instytucje publiczne stosują własne zestawy zielonych kryteriów środowiskowych w ramach postępowań przetargowych. Dlatego też pomiar rzeczywistego stosowania unijnych kryteriów środowiskowych stanowi wyzwanie samo w sobie.

Różne odcienie zieleni na rysunku przedstawiają bardzo zróżnicowaną pod względem zielonych zamówień publicznych sytuację w krajach unijnych. Czterema najlepszymi w tej kategorii krajami okazały się Belgia, Dania, Holandia i Szwecja. W drugiej grupie krajów, w których poziom absorpcji kształtuje się między 20- 40 % znalazły się m. in. Niemcy, Austria, Hiszpania, Francja oraz Wielka Brytania. Aż w dwunastu krajach – tj. Portugalii, Irlandii, Polsce, Czechach, Finlandii, Słowenii, Węgrzech, Rumunii, Bułgarii, Grecji, Łotwie i Estonii – poziom wykorzystania unijnych kryteriów środowiskowych wyniósł poniżej 20%. Należy podkreślić, iż analiza nie uwzględnia Luksemburga, ze względu na brak odpowiedzi w badaniu ankietowym.

Absorpcja unijnych kryteriów środowiskowych w krajach UE (mierzona na podstawie wartości wszystkich zamówień udzielonych w latach 2009-2010)

Poniższy rysunek pokazuje całkowitą wartość zamówień publicznych udzielonych w latach 2009-2010, uwzględniających unijne kryteria środowiskowe dla dziesięciu grup produktowych. W 7 krajach stwierdzono poziom absorpcji równy lub przekraczający 50%. Jedynym krajem stosującym kryteria środowiskowe w powyżej 80% okazała się Finlandia, za którą uplasowały się Holandia, Łotwa, Węgry i Litwa z poziomem odpowiadającym 60-80%. Włochy, Austria, Belgia i Rumunia odnotowały absorpcję na poziomie 40-60%. W sześciu krajach (Słowenia, Dania, Szwecja, Niemcy, Hiszpania i Czechy) poziom zazielenienia zamówień, na podstawie wartości zamówień z lat 2009-2010, wyniósł od 20-40%. W 11 państwach poziomi absorpcji nie przekroczył 20% (Bułgaria, Cypr, Polska, Grecja, Słowacja, Francja, Estonia, Malta, Wielka Brytania, Irlandia i Portugalia).

¹⁴ absorpcja unijnych kryteriów GPP w krajach UE (wskaźnik mierzony na podstawie liczby ostatnich udzielonych zamówień)

¹⁵ Absorpcja unijnych kryteriów GPP w krajach UE (mierzony na podstawie wartości wszystkich zamówień udzielonych w latach 2009-2010)

Informacje dot. poziomu zazielenienia zamówień w Polsce wg badania zleconego przez Komisję Europejską

Poziom zazielenienia zamówień w krajach UE mierzony w oparciu o stopień zastosowania unijnych kryteriów środowiskowych okazał się niższy niż 50% poziom wyznaczony indykatywnie przez Komisję Europejską w 2008 roku. Na podstawie przyjętych wskaźników ustalono, iż w Polsce, Portugalii, Irlandii, Bułgarii, Grecji, Estonii poziom zazielenienia zamówień wynosi poniżej 20%.

Statystyka zbiorcza dla Polski oparta jest na odpowiedziach uzyskanych od 29 polskich organów administracji publicznej różnego szczebla. W przeanalizowanych w badaniu 79 postępowaniach przetargowych, polskie władze zastosowały pewną formę kryteriów środowiskowych w 27% przypadków, co stanowi połowę średniej unijnej.

W latach 2009-2010, w odniesieniu do dziesięciu grup produktowych objętych niniejszym badaniem, władze polskie zastosowały przynajmniej jedno podstawowe kryterium środowiskowe w przypadku 29% zamówień, a 10% zamówień zawierało wszystkie podstawowe kryteria środowiskowe. W oparciu o wartość zamówień, udzielone zamówienia, w których zastosowano wszystkie podstawowe kryteria środowiskowe, stanowiły 8% łącznej wartości zamówień poddanych próbie, a prawie taki sam udział (9%) stanowił odsetek zamówień publicznych, gdzie uwzględniono co najmniej jedno podstawowe kryterium środowiskowe. Wyniki plasują Polskę znacznie poniżej średniej UE, w szczególności w odniesieniu do wartości pieniężnej zielonych zamówień. Wreszcie, z punktu widzenia pieniężnej objętości, 18% wszystkich podpisanych umów w 2009 i 2010 zawiera pewną formę wymagań środowiskowych.

Tylko 18% z 29 polskich respondentów poinformowało, że ich organizacja/ instytucja uwzględnia czynnik środowiskowy w ramach własnej polityki przetargowej. 11% respondentów stwierdziło, że "zielone" wymagania są często uwzględniane, 54% wskazało ich incydentalny charakter, podczas gdy 36% respondentów udzieliło w tym zakresie negatywnej odpowiedzi. Należy jednak podkreślić, że w badaniu wzięła udział niewielka grupa instytucji zamawiających z Polski, co może rzutować na jego wyniki.

Środki czystości i usługi w tym zakresie

W przypadku grupy produktowej „środki czystości i usługi w tym zakresie”, w 20% przeanalizowanych zamówień udzielonych przez polskich zamawiających, stwierdzono zastosowanie pewnych kryteriów środowiskowych. W postępowaniach poddanych badaniu nie odnotowano zastosowania wszystkich podstawowych kryteriów środowiskowych.

Budownictwo

W tej grupie produktowej, na podstawie przeanalizowanych postępowań przetargowych, określono, iż odsetek zamówień uwzględniających pewne kryteria środowiskowe wynosi 25%. Nie stwierdzono zastosowania wszystkich podstawowych kryteriów środowiskowych w analizowanych przetargach.

Energia elektryczna

W postępowaniach przetargowych dla ww. grupy produktowej nie odnotowano zastosowania jakichkolwiek kryteriów środowiskowych, co też uplasowało Polskę, obok Finlandii, na ostatnim miejscu. Analizie zazielenienia energii elektrycznej poddano 9 krajów.

Biurowy sprzęt komputerowy

Zdecydowanie najbardziej zazielenioną grupą produktów okazał się sprzęt IT. W 43% zamówień odnotowano wykorzystanie pewnych kryteriów środowiskowych, natomiast 21% postępowań przetargowych odnosiło się do wszystkich podstawowych kryteriów środowiskowych. To pozwoliło Polsce zająć 14 miejsce spośród 20 krajów.

Papier do kopiowania i papier graficzny

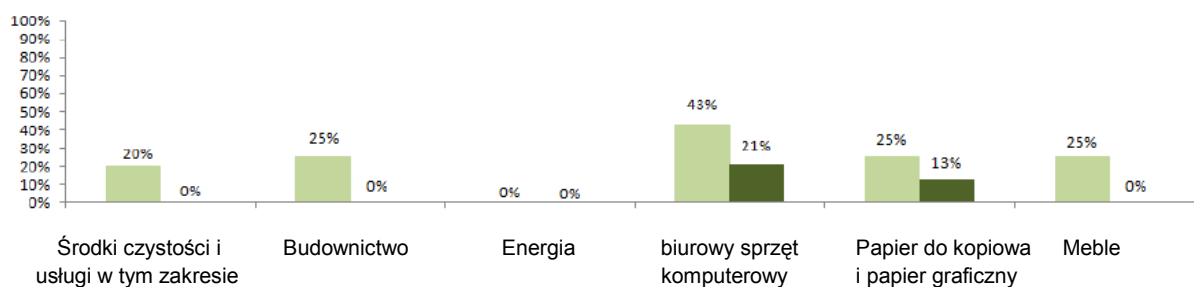
Drugą grupą produktów, w której Polska odnotowała wysoki wskaźnik zielonych przetargów jest papier. W 25% analizowanych postępowań przetargowych stwierdzono wykorzystanie pewnych kryteriów środowiskowych, podczas gdy wszystkie podstawowe kryteria środowiskowe dla tej grupy produktowej zostały zastosowane w 13% przetargów. To uplasowało Polskę na 12 miejscu z 15 krajów.

Meble

W przypadku zamówień na zakup mebli, stwierdzono zastosowanie pewnych kryteriów środowiskowych w 25% przeanalizowanych postępowań przetargowych. Taki wynik umieścił Polskę na 10 miejscu spośród krajów biorących udział w badaniu dla tej grupy produktów.

Zbiorcze zestawienie

Poniższy wykres przedstawia wyniki zazielenienia zamówień w podziale na grupy produktów. Biurowy sprzęt komputerowy stanowi kategorię produktu o najwyższym odsetku zazielenienia zamówień, w której co najmniej jedno kryterium środowiskowe zostało uwzględnione w 43% zanalizowanych zamówień, a ogół podstawowych kryteriów środowiskowych znalazł odzwierciedlenie w 21% zamówień. Z kolei, niezwykle niski okazał się stopień zazielenienia sektora elektroenergetycznego.

- co najmniej jedno kryterium środowiskowe zostało uwzględnione
- wszystkie podstawowe kryteria środowiskowe zostały uwzględnione

Stopień trudności w nadawaniu zamówieniom „zielonego charakteru”

W Polsce średni poziom postrzeganych trudności w nadaniu zamówieniu publicznemu charakteru "zielonego" wynosi 3,59 w 5-stopniowej skali trudności, co też jest najwyższym wskaźnikiem w Unii Europejskiej.

Stosowane kryteria oceny ofert przez polskich zamawiających

W badaniu poziomu zazielenienia zamówień zwrócono również uwagę na kryteria udzielenia zamówienia (kryteria oceny ofert). 3% polskich respondentów stwierdziło, że zamówienie jest udzielane głównie w oparciu o rachunek kosztów cyklu życia (LCC) bądź też całkowity koszt posiadania (TCO), 18% stosowało połączenie LCC / TCO oraz kosztów zakupu, a 79% respondentów zadeklarowało, że zamówienie jest udzielane jedynie na podstawie kryterium ceny.

Monitorowanie poziomu zazielenienia zamówień w Polsce realizowane przez Urząd Zamówień Publicznych

W polskim systemie zamówień publicznych, poza określonymi wyjątkami, decyzja w zakresie uwzględniania aspektów środowiskowych w postępowaniu przetargowym, leży po stronie instytucji zamawiających. Na podstawie sprawozdań o udzielonych zamówieniach za rok 2011 można przyjąć, że zamawiających udzielających zamówień na podstawie procedur określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych w roku 2011 było 13.890¹⁶. Zdecentralizowany system zamówień publicznych uniemożliwia uzyskanie kompleksowych danych na temat stopnia zazielenienia zamówień publicznych. Jednak, mimo dużej liczby instytucji zamawiających obecnych na polskim rynku, Urząd Zamówień Publicznych prowadzi okresowe analizy stopnia zazielenienia zamówień w oparciu o reprezentatywną próbę ogłoszeń o zamówieniu na podstawie własnej metodologii. W analizie uwzględniane są ogłoszenia zamieszczane w krajowym publikatorze - Biuletynie Zamówień Publicznych oraz publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Dodatkowo, przy analizie próby ogłoszeń o zamówieniu weryfikowana jest informacja czy dane zamówienie zostało udzielone czy też postępowanie zostało unieważnione.

Poziom zazielenienia zamówień publicznych w 2006 r.

W ramach pierwszej analizy ogłoszeń o zamówieniu przeprowadzonej przez Urząd Zamówień Publicznych na potrzeby opracowania pierwszego Planu Działań (w oparciu o próbę losową 400 ogłoszeń) stwierdzono, iż 4% przebadanych ogłoszeń miało „zielony” przedmiot zamówienia lub zawierało kryteria o charakterze środowiskowym. Zidentyfikowane przypadki zazielenionych zamówień koncentrowały się m.in. na parametrach technicznych, eksploatacyjnych lub użytkowych zamawianych samochodów; poziomie zużycia wody przez aparaturę; zastosowaniu najlepszych technologii w zakresie

¹⁶ Źródło: Sprawozdanie z funkcjonowania systemu zamówień publicznych w 2011 roku, UZP, Warszawa 2012, str. 24

http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?F:288;sprawozdania_roczne_uzp_z_funkcjonowania_systemu_zamowien_publicznych.html

oddziaływania na środowisko przy budowie oczyszczalni ścieków i regulowaniu gospodarki ściekowej.

Poziom zazielenienia zamówień publicznych w 2009 r.

Podsumowując realizację pierwszego Planu Działań, Urząd Zamówień Publicznych dokonał ponownej analizy ogłoszeń o zamówieniu opublikowanych w krajowym i unijnym publikatorze. Wyniki badania ukazały, iż 10,5% zamówień miało „zielony” charakter. Zielone zamówienia dotyczyły m.in. termomodernizacji budynków (tj. wymiany stolarki okiennej, ocieplenia budynku), przebudowy sieci wodno-kanalizacyjnej (np. instalacja tłoczni, przepompowni ścieków itp.). Dostawy o charakterze pro-środowiskowym odnosiły się m.in. do sprzętu komputerowego i medycznego spełniającego odpowiednie wymogi równoważne parametrom technicznym stosowanych certyfikatów. Przykładem zamówienia na usługi środowiskowe jest opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego zawierającego prognozę oddziaływania na środowisko.

Poziom zazielenienia zamówień publicznych w 2010 r.

W ramach opracowanego dokumentu planistycznego Urząd Zamówień Publicznych kontynuował działania analityczne w zakresie uwzględniania aspektów środowiskowych w zamówieniach publicznych. Dodatkowo, podjęto próbę ustalenia wartości zamówień o zielonym charakterze poprzez odniesienie procentowego poziomu zielonych zamówień do ogólnej wartości zamówień udzielonych w danym roku referencyjnym. W tym celu, należało procentowy wynik zielonych zamówień oszacowanych w podziale na rodzaj publikatora (tj. Biuletyn Zamówień Publicznych oraz Tender Electronic Daily stanowiący elektroniczną wersję Suplementu do Dziennika Urzędowego UE) pomnożyć przez całkowitą wartość udzielonych zamówień zarówno poniżej jak i powyżej progów unijnych, a następnie zsumować uzyskane wyniki.

Całkowitą wartość zamówień publicznych udzielonych przez polskie instytucje zamawiające można oszacować na podstawie danych przekazanych przez zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach. Na podstawie informacji za 2010 r., wartość rynku zamówień publicznych w 2010 r. oszacowano na ok. 167 mld zł.

W odniesieniu do postępowań o wartości powyżej progów unijnych szacunki oparte o treść rocznych sprawozdań pozwalają na określenie sumy zakontraktowanych kwot na poziomie ok. 118,5 mld zł. W przypadku postępowań o wartości od 14.000 euro do progów unijnych, wykazana przez zamawiających w rocznych sprawozdaniach kwota przekroczyła 48,5 mld zł.¹⁷

Jak ustalono na podstawie analizy ogłoszeń o zamówieniu, odsetek zielonych zamówień w 2010 r. wyniósł **ok. 9%**, z czego w przypadku ogłoszeń poniżej progów unijnych poziom ten kształtował się na poziomie 7,04%, a powyżej progów unijnych 11,16%. Na tej podstawie można oszacować, iż wartość zielonych zamówień wyniosła odpowiednio 3,6 mld zł (zamówienia poniżej progu unijnego) i 13,22 mld zł (zamówienia powyżej progu UE), co daje łącznie wartość **16,8 mld zł**.

¹⁷ Sprawozdanie z funkcjonowania systemu zamówień publicznych w 2010 r., str. 18

Poziom zazielenienia zamówień publicznych w 2011 r.

W przeprowadzonej w 2011 r. okresowej analizie wyliczono, iż roczny uśredniony poziom zielonych zamówień kształtował się na poziomie **ok. 12%**. Poziom zielonych zamówień określony na podstawie analizy próby ogłoszeń zamieszczonych w Biuletynie Zamówień Publicznych kształtował się na poziomie ok. 8%, Z kolei analiza losowej próby ogłoszeń publikowanych w Suplemencie do Dziennika Urzędowego UE pozwoliła na ustalenie poziomu zielonych zamówień powyżej progów UE, który w 2011 r. wyniósł ponad 15%.

Celem oszacowania wartości zamówień publicznych o zielonym charakterze należy ustalić wartość całego rynku zamówień publicznych w Polsce w podziale na całkowitą szacunkową wartość zamówień poniżej i powyżej progów unijnych.

Na podstawie rocznych sprawozdań o udzielonych zamówieniach przekazanych przez polskich zamawiających, wartość rynku zamówień publicznych w roku 2011 oszacowano na kwotę ok. 144,1 mld zł. W odniesieniu do postępowań o wartości powyżej progów unijnych szacunki oparte o treść rocznych sprawozdań pozwalają na określenie sumy zakontraktowanych kwot na poziomie ok. 103,5 mld zł. W przypadku postępowań o wartości od 14.000 euro do progów unijnych, wykazana przez zamawiających w rocznych sprawozdaniach kwota przekroczyła 40,6 mld zł.¹⁸

W oparciu o oszacowaną całkowitą wartość zamówień, można określić wartość zielonych zamówień. Wartość zielonych zamówień oszacowanych na podstawie ogłoszeń o zamówieniu zamieszczonych w BZP wyniosła 3,25 mld zł, natomiast zamówień o zielonym charakterze powyżej progów unijnych - 15,57 mld zł. Na tej podstawie można przyjąć, iż szacunkowa łączna wartość zielonych zamówień publicznych udzielonych przez polskie instytucje zamawiające wyniosła w 2011 r. **18,82 mld zł**.

Poziom zazielenienia zamówień publicznych w 2012 r.

Poziom zielonych zamówień w 2012 r. oszacowany na podstawie ogłoszeń o Biuletynie Zamówień Publicznych wyniósł 9,5%. Poziom zielonych zamówień określonych w oparciu o ogłoszenia publikowane w Dzienniku Urzędowym UE kształtował się na poziomie 14,5%. Na tej podstawie można przyjąć, iż całkowity odsetek zielonych zamówień w 2012 r. wyniósł **12%**. Na podstawie analizy informacji przesłanych przez zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach za 2012 r. oszacowano wartość polskiego rynku zamówień publicznych na poziomie 132,7 mld zł, co pozwala założyć, iż wartość zielonych zamówień wyniosła 15, 9 mld zł.

Wnioski

Analiza porównawcza wykazała 2,5% wzrost poziomu zazielenienia zamówień w porównaniu z wynikami uzyskanymi w badaniu z 2009 r. Udział zielonych zamówień publicznych nadal pozostaje na niższym poziomie w stosunku do postulowanego poziomu wskazanego w Komunikacie Komisji Europejskiej z 2008r. oraz celu indykatywnego *Krajowego Planu Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata*

¹⁸ Sprawozdanie z funkcjonowania systemu zamówień publicznych w Polsce w 2011 r., str. 23

2010-2012. Umiarkowane zwiększenie stopnia uwzględniania aspektów środowiskowych w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego wynika z pewnego wzrostu zainteresowania kwestiami środowiskowymi ze strony zamawiających oraz chęci realizacji przez nich polityki przetargowej zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Poziom zazielenienia zamówień pozostaje jednak zdecydowanie niższy od odnotowanego w krajach Green-7. Należy zatem kontynuować działalność informacyjno-szkoleniową wśród przedstawicieli instytucji zamawiających, mając na względzie postęp w tym zakresie oraz dążąc do tego by przekazana wiedza przełożyła się na realne działania zmierzające do coraz szerszego uwzględniania aspektów środowiskowych w przeprowadzanych przez nich postępowaniach przetargowych.

Podstawowe założenia analizy na lata 2013-2016

W ramach realizacji ***Krajowego planu działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2013-2016***, Urząd Zamówień Publicznych planuje dalsze monitorowanie procesu uwzględniania aspektów środowiskowych w postępowaniach przetargowych polskich instytucji zamawiających. Dla realizacji tego badania istnieje potrzeba doboru próby losowej ogłoszeń o zamówieniu na dostawy, usługi i roboty budowlane spośród ogłoszeń zamieszczanych w krajowym i publikowanych w unijnym publikatorze.

W odróżnieniu od dotychczasowych założeń analizy (tj. niezmiennej wielkości próby ogłoszeń) przyjęty zostanie stały odsetek ogłoszeń poddawanych analizie. Proponuje się aby wyniósł on każdorazowo 4% ogółu ogłoszeń o zamówieniu (w podziale na konkretny rodzaj zamówienia) opublikowanych przez polskie instytucje zamawiające w danym roku referencyjnym. Próba losowa dokonywana jest zarówno dla ogłoszeń zamieszczanych w krajowym publikatorze – Biuletynie Zamówień Publicznych, jak i ogłoszeń publikowanych w Suplemencie do Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej (baza danych TED). Analiza realizowana będzie w perspektywie rocznej.

CELE PLANU DZIAŁAŃ

Mimo szeregu działań zrealizowanych w ramach Planu Działań na 2010-2012 r., nie udało się zwiększyć odsetka zielonych zamówień do zakładanego poziomu 20%. Fakultatywność (z pewnymi wyjątkami) w uwzględnianiu przez instytucje zamawiające kwestii środowiskowych w postępowaniach przetargowych oraz brak specjalistycznej wiedzy na temat specyfikacji technicznych przedmiotu zamówienia jest czynnikiem skutecznie hamującym wzrost środowiskowego wymiaru zamówień publicznych. Zmniejsza to efektywność w kształtowaniu i utrwalaniu się postaw pro środowiskowych wśród polskich zamawiających, a tym samym wydłuża proces zazielenienia zamówień publicznych. Z tego względu postuluje się utrzymać poziom 20% ZZZP jako cel do realizacji w kolejnej perspektywie czasowej.

Cele ogólne:

- podwyższenie poziomu zielonych zamówień publicznych na szczeblu krajowym do 20% ogółu udzielonych zamówień w Polsce (w oparciu o opracowaną metodologię UZP);
- stymulowanie rozwoju rynku poprzez kreowanie popytu na produkty spełniające wysokie standardy środowiskowe oraz innowacyjne technologie środowiskowe po stronie administracji publicznej.

Cele szczegółowe:

- wzrost świadomości w zakresie ZZZP, mierzony liczbą osób nowo przeszkolonych oraz wzrostem odsetka postępowań o udzielenie zamówienia uwzględniających aspekty środowiskowe (wzrost odsetka zielonych zamówień do poziomu 20% ogólnej liczby postępowań przetargowych oraz nowa, **600** osobowa grupa beneficjentów dedykowanych szkoleń i konferencji);
- zwiększenie liczby podmiotów legitymujących się zweryfikowanym systemem zarządzania środowiskiem (SZŚ), (np. **EMAS** lub PN-EN **ISO 14001:2005**) (w stosunku do stanu na 31 grudnia 2012 r.; o 50% w przypadku EMAS – tj. do poziomu **45** przedsiębiorstw i instytucji, oraz o 20% w przypadku ISO 14001, tj. do poziomu **2598** certyfikowanych organizacji);
- zwiększenie liczby krajowych produktów certyfikowanych UE Ecolabel oraz krajowymi oznakowaniami ekologicznymi typu I wg norm ISO (w stosunku do stanu na 31 grudnia 2012 r.; o 50% w przypadku Ecolabel, tj. do poziomu **140** certyfikowanych produktów).
- 20% wzrost użytkowników poszczególnych sekcji w zakładce „Zielone zamówienia publicznej” na stronie internetowej UZP

NARZĘDZIA

Do realizacji celów określonych w Planie Działań zastosowane zostaną następujące narzędzia:

- szkolenia i konferencje adresowane do zamawiających/ wykonawców/ przedstawicieli instytucji kontrolnych (w tym RIO, SKO, NIK) popularyzujące zielone zamówienia publiczne przy uwzględnieniu kosztów cyklu życia (*Life Cycle Costing*), systemów zarządzania środowiskowego oraz kryteriów środowiskowych;

Wydarzenia szkoleniowo-informacyjne realizowane w ramach implementacji Planu Działań koncentrować się będą m.in. na możliwościach stosowania środków zarządzania środowiskowego w postępowaniach przetargowych uzasadnionych charakterem zamówienia publicznego oraz wykorzystania przez wykonawców systemów zarządzania środowiskowego dla potwierdzenia ich spełnienia; promowaniu kryteriów środowiskowych wypracowanych na szczeblu UE dla wybranych grup produktowych; zapewnieniu dodatkowej informacji nt. oznakowań ekologicznych ułatwiających zamawiającym przygotowanie specyfikacji istotnych warunków

zamówienia, a wykonawcom potwierdzenie spełniania przez oferowane w ramach postępowań przetargowych produkty określonych wymogów technicznych; promocję stosowania w zamówieniach publicznych rachunku kosztów cyklu życia uzasadniającego podejście do zamawianych produktów oraz robót budowlanych nie tylko przez pryzmat kosztów początkowych tj. ceny zakupu, lecz również poprzez uwzględnienie kosztów związanych z utrzymaniem, eksploatacją oraz zbyciem lub utylizacją produktu.

- popularyzacja wśród zamawiających m.in. za pomocą dedykowanej zakładki na stronie internetowej UZP:
 - unijnych kryteriów środowiskowych (EU GPP criteria) dla konkretnych grup produktowych;

W celu zapewnienia harmonizacji kryteriów środowiskowych na szczeblu unijnym należy dążyć do popularyzacji dostępnych materiałów dla wybranych grup produktowych, które zostały opracowane pod kierownictwem Komisji Europejskiej. Kryteria środowiskowe odwołujące się do charakterystyki i parametrów technicznych produktów stanowią niezwykle przydatne narzędzie dla zamawiających pozwalające na bezpośrednie wykorzystanie przy opracowaniu specyfikacji istotnych warunków zamówienia.

- popularyzacja UE Ecolabel oraz krajowych oznakowań ekologicznych typu I wg norm ISO certyfikujących produkty spełniające wysokie standardy środowiskowe;

O ile wdrożone systemy zarządzania środowiskowego stanowią potwierdzenie bardziej świadomych ekologicznie działań przedsiębiorstw lub instytucji, o tyle oznakowania ekologiczne służą certyfikacji wyrobów i usług spełniających określone wymogi środowiskowe.

Wymogi te obejmują certyfikację produktu przez osobę trzecią (tj. nie przez samego producenta lub usługodawcę). Ekoetykiety można wykorzystać w zamówieniach na wiele sposobów, jednak w świetle obecnie obowiązujących regulacji prawnych, nie można wymagać, aby produkty lub usługi były opatrzone określonym oznakowaniem ekologicznym¹⁹.

W postępowaniu przetargowym, ekoetykiety można wykorzystać:

- jako pomoc w opracowaniu własnych specyfikacji technicznych w celu określenia cech nabywanych towarów lub usług;
- aby sprawdzić zgodność z powyższymi wymogami poprzez przyjęcie, że etykieta stanowić będzie dowód zgodności ze specyfikacjami technicznymi²⁰.

Należy mieć jednak na względzie, iż wnioski legislacyjne w sprawie nowych dyrektyw dot. zamówień publicznych zawierają przepisy dopuszczające bezpośrednie odniesienie do określonej etykiety, przy założeniu że zamawiający dopuści etykiety równoważne na potwierdzenie spełniania tożsamyh wymogów specyfikacji technicznej. Sugerować to może wzrost zainteresowania ze strony zamawiających dostępnymi na rynku etykietami produktów, co z kolei może przełożyć się na wzrost odsetka zielonych zamówień publicznych. Bezpośrednie

¹⁹ „Ekologiczne zakupy”, podręcznik KE, 2011 r., str. 18

²⁰ ibidem, str. 41

wskazanie etykiety produktu ułatwi uwzględnianie środowiskowych aspektów w postępowaniach przetargowych ze względu na zwolnienie zamawiających z obowiązku wskazywania szczegółowych wymogów technicznych o ograniczonym wpływie na środowisko, które charakteryzują zamawiane produkty.

- popularyzacja systemów zarządzania środowiskowego (jak EMAS, PN-EN ISO 14001:2005) i ich powiązanie z zamówieniami (potwierdzenie przez wykonawców spełnienia wymagań zamawiającego).

Zwiększenie liczby polskich przedsiębiorstw i instytucji posiadających wdrożony system zarządzania środowiskowego stanowi dowód na popularyzację na rynku krajowym świadomego ekologicznie działania. Większa liczba certyfikowanych przedsiębiorstw i instytucji stanowi również istotną informację dla instytucji zamawiających, wskazując tym samym potencjał środowiskowy przedsiębiorstw uczestniczących w rynku zamówień publicznych. Oznacza bowiem, iż większa liczba przedsiębiorstw oparła lub dostosowała procesy działania do wymogów odpowiadających systemom zarządzania środowiskowego. Dysponując taką informacją z rynku, w przypadkach uzasadnionych charakterem robót budowlanych i usług, instytucje zamawiające mogą z większą częstotliwością stosować w postępowaniach przetargowych odpowiednie zapisy specyfikacji istotnych warunków zamówienia dot. kwalifikacji podmiotowej wykonawców (odwołujące się m.in. do posiadanej wiedzy i doświadczenia; dysponowania odpowiednim potencjałem technicznym oraz osobami zdolnymi do wykonania zamówienia), a także warunków realizacji zamówienia determinujących ograniczony wpływ na środowisko. Weryfikację spełnienia ww. wymogów umożliwią certyfikaty systemów zarządzania środowiskowego.

Procesy działania w ramach przedsiębiorstw i instytucji posiadających wdrożony system zarządzania środowiskiem (SZŚ) charakteryzują się mniejszym wpływem na środowisko. Wynika to m.in. z rodzaju stosowanych urządzeń oraz sposobu ich wykorzystywania, a także dysponowania odpowiednio wykształconym lub przeszkolonym personelem. Uzyskania zamówienia publicznego przez tak zarządzane przedsiębiorstwo determinować będzie sposób jego realizacji.

W dyrektywach w sprawie zamówień publicznych wyraźnie stwierdza się, że środki zarządzania środowiskowego mogą w uzasadnionych przypadkach służyć przedsiębiorstwom jako dowód posiadania zdolności technicznych w odniesieniu do zamówień na usługi i roboty budowlane. Uzasadnione przypadki to takie, w których charakter robót budowlanych lub usług uzasadnia zastosowanie środków lub systemów zarządzania środowiskowego podczas realizacji zamówienia publicznego. Oczywiście środki te bezpośrednio wiążą się z realizacją zamówienia. Niedozwolone jest stawianie wymogu spełnienia kryteriów kwalifikacji, które nie są związane z realizacją zamówienia. Certyfikaty EMAS można wykorzystać jako dowód posiadania przez przedsiębiorstwo zdolności do stosowania środków zarządzania środowiskowego. Należy uznawać również normy EN/ISO 14001 lub inne systemy zgodne z właściwymi międzynarodowymi lub europejskimi normami w zakresie certyfikacji i zarządzania środowiskowego. Przedsiębiorstwa mogą także mieć możliwość wykazania — nawet bez certyfikatu — że stosują równoważne środki

zarządzania środowiskowego. Ważna jest istota środków, które mają być stosowane. Należy rozpatrzyć dowody przedstawione w tym celu²¹.

- przygotowanie materiałów informacyjnych i analiz;

Promowanie zielonych zamówień publicznych będzie realizowane m.in. w postaci materiałów informacyjnych z zakresu nowych inicjatyw unijnych dotyczących zielonych zamówieniach publicznych, w tym poświęconych dedykowanym portalom internetowym udostępniającym narzędzia ułatwiające kalkulację okołośrodowiskowych kosztów, czy też regulacji prawnych rozszerzających zakres przedmiotowy zielonych zamówień publicznych, w których kryteria środowiskowe są uwzględniane w sposób obligatoryjny lub fakultatywny. Materiały będą na bieżąco udostępniane na stronie internetowej Urzędu Zamówień Publicznych.

- Analiza rozwiązań prawnych przewidzianych w nowych dyrektywach w sprawie zamówień publicznych pod kątem implementacji do prawa krajowego

Projekty dyrektyw, nad którymi obecnie trwają prace w Radzie UE i PE, zawierają rozwiązania prawne, których nie przewidziano w obowiązujących dyrektywach: 2004/18/WE i 2004/17/WE.

Proponowane regulacje m.in. zezwalają na bezpośrednie odwołanie się przez zamawiającego do określonych etykiet w przypadku określenia środowiskowych, społecznych cech zamawianych dostaw, usług czy też robót budowlanych w kategoriach charakterystyki lub wymagań funkcjonalnych. Dodatkowo przepisy dyrektyw wprowadzają przepisy w zakresie rachunku kosztów cyklu życia, dopuszczając wyraźnie możliwość oszacowania kosztów zamówienia przy jego wykorzystaniu.

Należy podkreślić, iż na posiedzeniu Rady ds. Konkurencyjności 10 grudnia 2012 r. przyjęto ogólne podejście w zakresie trzech wniosków legislacyjnych²². W komisji PE ds. Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów (IMCO) przyjęto również projekty sprawozdań w zakresie wszystkich trzech projektów: dyrektywa klasyczna – 18.12.2012 r., dyrektywa sektorowa i koncesyjna – 24.01.2013 r.

Na obecnym etapie prace nad projektami dyrektyw toczą się przede wszystkim w ramach spotkań trójstronnych między KE, PE i Radą (tri logi). Celem trilogów jest osiągnięcie

²¹ „Ekologiczne zakupy” – podręcznik KE, 2011 r., str. 49

Organizacja prowadząca system zarządzania środowiskowego może ubiegać się o wydanie certyfikatu w ramach jednego z dwóch głównych systemów zarządzania środowiskowego stosowanych w UE: systemu ekozarządzania i audytu (EMAS)⁶⁹ lub europejskiej/międzynarodowej normy dotyczącej systemów zarządzania środowiskowego (EN/ISO 14001). System EMAS stosują przede wszystkim organizacje z obiektami na terenie UE lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, chociaż może być wykorzystywany również przez organizacje i obiekty zlokalizowane w innych miejscach. Norma ISO jest dostępna dla organizacji na całym świecie. W Europie istnieje około 89 000 organizacji objętych certyfikatem ISO 14001 oraz około 4 500 organizacji i 7 500 obiektów objętych certyfikatem EMAS. Certyfikacja EMAS obejmuje wymogi EN/ISO 14001 oraz dodatkowe elementy odnoszące się do przeglądu i audytu, zaangażowania pracowników, stałej poprawy efektywności środowiskowej, a także komunikacji ze społeczeństwem i pracownikami.

²² tj. Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych KOM (2011) 895; Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zamówień publicznych KOM (2011) 896; Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie udzielania koncesji KOM (2011) 897.

porozumienia z Parlamentem Europejskim w odniesieniu do całego pakietu trzech dyrektyw w pierwszym półroczu 2013 r. Przewiduje się, iż dyrektywy w ostatecznym kształcie zostaną przyjęte do końca tego roku. Dyrektywy zakładają dwuletni okres na implementację przepisów do prawa krajowego.

- Opracowanie podręcznika nt. rozwiązań prawnych wprowadzonych nowych unijnymi dyrektywami w zakresie zielonych zamówień publicznych.

Podręcznik stanowić będzie materiał porównawczy dotychczasowych oraz nowo przyjętych regulacji prawnych. Będzie wskazywał możliwości stosowania zielonych zamówień publicznych w świetle unijnych dyrektyw oraz określał implikacje prawne związane z transpozycją ich przepisów do prawa krajowego.

WSKAŹNIKI

W ramach działań objętych przedmiotowym planem kontynuowane będą analizy poziomu zazielenienia zamówień w oparciu o metodologię opisaną na str. 45. Badanie pozwoli na ocenę tendencji w zakresie uwzględniania aspektów środowiskowych w postępowaniach przetargowych przez zamawiających, a także na ustalenie czy prognozowany w Planie Działań poziom zazielenienia możliwy jest do osiągnięcia w zakładanej perspektywie czasowej.

Monitorowanie zmian w zakresie zielonych zamówień publicznych będzie realizowane za pomocą następujących wskaźników:

- Udział ilościowy i wartościowy zamówień uwzględniających aspekty środowiskowe według metodologii zaproponowanej w badaniu przeprowadzonym przez UZP;
- Liczba polskich podmiotów zarejestrowanych w EMAS;
- Liczba polskich podmiotów posiadających certyfikat PN-EN ISO 14001: 2005.
- Liczba polskich wyrobów oznaczonych unijnym oznakowaniem ekologicznym *Ecolabel* oraz krajowymi oznakowaniami ekologicznymi typu I wg norm ISO;
- Liczba osób uczestniczących w szkoleniach i konferencjach bezpośrednio i pośrednio związanych z zielonymi zamówieniami publicznymi;
- Liczba odwiedzin w poszczególnych sekcjach zakładki „zielone zamówienia publiczne” na stronie www.uzp.gov.pl

Punktem odniesienia do prowadzonych badań będą wskaźniki na poziomie osiągniętym na koniec 2012 r.

WSKAŹNIKI – ANALIZA ZBIORCZA					
Lp.	RODZAJ WSKAŹNIKA	LICZBA WYDANYCH CERTYFIKATÓW/ UCZESTNIKÓW			ŹRÓDŁO
		2010 r.	2012 r.	Docelowo - 2016 r.	
1	Odsetek zielonych zamówień publicznych mierzony w oparciu o badanie wewnętrzne Urzędu Zamówień Publicznych	~ 9% zielonych zamówień 16,8 mld zł - wartość szacunkowa zielonych zamówień publicznych	12% - uśredniony poziom zielonych zamówień 15,9 mld zł - wartość zielonych zamówień	20 % - poziom zielonych zamówień publicznych	Dane uzyskane na podstawie analizy ogłoszeń realizowanej przez UZP
2	ISO 14001	2033	2165 (12.X.2012 r.)	2598	www.eko-net.pl
3	Ecolabel	9 aktualnych certyfikatów	93 aktualne certyfikaty	140 aktualnych certyfikatów	http://www.pcbc.gov.pl/ecolabel/
4	EMAS	19 zarejestrowanych organizacji	30 organizacji aktualnie zarejestrowanych w systemie	45 przedsiębiorstw / instytucji zarejestrowanych w systemie	http://www.gdos.gov.pl/Articles/view/2568/
5	Udział w dorocznych konferencjach uwzględniających tematykę zielonych zamówień publicznych	ponad 300 uczestników	Ponad 320 uczestników (dotychczas w konferencjach wzięło udział ponad 620 osób)	Nowa grupa 300 uczestników (łącznie ponad 920 beneficjentów konferencji)	Dane UZP w oparciu o listy uczestników

6	Udział w szkoleniach uwzględniających tematykę zielonych zamówień publicznych	ponad 220 uczestników	Ponad 280 nowo przeszkolonych uczestników (dotychczas w szkoleniach wzięło udział ponad 500 osób)	Nowa grupa 300 uczestników (łącznie ponad 800 beneficjentów szkoleń)	Dane UZP w oparciu o listy uczestników
7	Liczba odwiedzin w poszczególnych sekcjach zakładki Zielone Zamówienia (http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?F;291) administrowanej przez Urząd Zamówień Publicznych	Dane za 2012 r.: ilość odwiedzin: 51573 (<u>Prawo UE powiązane z zielonymi zamówieniami publicznymi</u>) ilość odwiedzin: 51253 (<u>Orzecznictwo TSUE dot. zielonych zamówień publicznych</u>) ilość odwiedzin: 67306 (<u>Kryteria środowiskowe</u>) ilość odwiedzin: 62128 (<u>Przydatne informacje</u>)	Ilość odwiedzin: ok. 61 tys. (<u>Prawo UE powiązane z zielonymi zamówieniami publicznymi</u>) ilość odwiedzin: ok. 61 tys. (<u>Orzecznictwo TSUE dot. zielonych zamówień publicznych</u>) ilość odwiedzin: ok. 81 tys. (<u>Kryteria środowiskowe</u>) ilość odwiedzin: ok. 75 tys. (<u>Przydatne informacje</u>)	Dane UZP w oparciu o liczbę odwiedzin strony internetowej UZP	

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Lp.	Działanie	Termin realizacji (2013-2016)	Instytucja realizująca działanie	Grupa docelowa	Źródło finansowania
1.	Przeprowadzenie 4 edycji szkoleń popularyzujących aspekty okołosrodowiskowe w zamówieniach publicznych	2013-2016 r.	UZP we współpracy z innymi resortami/ instytucjami	Zamawiający w rozumieniu Pzp, przedstawiciele instytucji kontrolnych	Środki własne UZP, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
2.	Organizacja konferencji obejmujących m. in. tematykę zielonych zamówień publicznych	2013 - 2016 r.	UZP we współpracy z innymi resortami	Zamawiający w rozumieniu Pzp, przedstawiciele instytucji kontrolnych, media	Środki własne UZP, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
3.	Utrzymanie i bieżąca aktualizacja zakładki „Zielone Zamówienia Publiczne” na stronie internetowej UZP, w tym popularyzacja informacji nt. nowych inicjatyw unijnych ułatwiających uwzględnianie aspektów środowiskowych w zamówieniach publicznych oraz regulacji prawnych rozszerzających zakres przedmiotowy zielonych zamówień publicznych	Zadanie ciągle	UZP	Zamawiający i Wykonawcy w rozumieniu Pzp, przedstawiciele instytucji kontrolnych, media, opinia publiczna	Środki własne UZP, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
4.	Analiza rozwiązań prawnych przewidzianych w nowych dyrektywach w sprawie zamówień publicznych pod kątem implementacji do prawa krajowego	2013 – 2014 r.	UZP	Zamawiający i Wykonawcy w rozumieniu Pzp, przedstawiciele instytucji kontrolnych, media, opinia publiczna	Środki własne UZP, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
5.	Przygotowanie podręcznika dot. zmian prawnych wynikających z nowych dyrektyw unijnych w zakresie zielonych zamówień	2016 r.	UZP	Zamawiający i Wykonawcy w rozumieniu Pzp,	Środki własne UZP, działanie realizowane

	publicznych			przedstawiciele instytucji kontrolnych, media, opinia publiczna	w ramach limitu środków budżetowych
6.	Popularyzacja publikacji „Zielone zamówienia publiczne. II Podręcznik”. Dystrybucja oraz ewentualny dodruk.	2013 - 2016 r.	UZP	Zamawiający w rozumieniu Pzp, przedstawiciele instytucji kontrolnych, media, opinia publiczna	Środki własne UZP, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
7.	Badanie rynku zielonych zamówień publicznych w oparciu o metodologię UZP	Badanie roczne	UZP	Media, opinia publiczna	Środki własne UZP, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
8.	Opracowanie ankiety skierowanej do Zamawiających nt. posiadanej wiedzy (w tym znajomości przepisów, dostępnych opinii prawnych oraz materiałów informacyjnych) oraz doświadczeń w praktycznej realizacji zrównoważonych zamówień publicznych	2016 r.	UZP	Zamawiający, opinia publiczna	Środki własne UZP, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
9.	Promowanie unijnych kryteriów środowiskowych (EU GPP criteria) opracowanych na zlecenie Komisji Europejskiej. Zlecenie tłumaczenia na język polski kryteriów opracowanych dla nowych grup produktów w przypadku braku oficjalnego tłumaczenia	2013 - 2016 r.	UZP, MŚ	Zamawiający w rozumieniu Pzp, przedstawiciele instytucji kontrolnych, media, opinia publiczna	Środki własne UZP, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
10.	- Doprecyzowanie w ramach nieformalnych spotkań eksperckich unijnych kryteriów środowiskowych dla sektora budownictwa pod kątem wymaganych właściwości środowiskowych i użytkowych, specyficznych warunków	2013 r.	ITB	Zamawiający w rozumieniu Pzp, media, opinia publiczna	Środki własne ITB Udział ekspertów w określeniu kryteriów środowiskowych –

	klimatycznych, wymaganych przepisów technicznych i norm - Popularyzacja i promocja zasad zrównoważonego budownictwa				30 000,00 zł Popularyzacja i promocja zasad zrównoważonego rozwoju – 35 000,00 zł
11.	Popularyzacja poradnika ustalania czynników energetyczno-emisyjnych w zamówieniach publicznych na zakup pojazdów drogowych	2013 - 2016 r.	MTBiGM, UZP	Zamawiający w rozumieniu Pzp, przedstawiciele instytucji kontrolnych, media	Środki własne MTBiGM, UZP działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
12.	Informowanie na temat możliwości dofinansowania zmian w charakterystyce energetycznej budynków w ramach termomodernizacji budynków użyteczności publicznej oraz wybranych podmiotów sektora finansów publicznych w ramach programów priorytetowych systemu GIS	2013 - 2016 r.	NFOŚiGW	Zamawiający w rozumieniu Pzp, media, opinia publiczna	Środki własne NFOŚiGW, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
13.	Popularyzacja Systemu Weryfikacji Technologii Środowiskowych jako narzędzia wspierającego przygotowanie zamówień publicznych uwzględniających innowacyjne technologie i produkty o niższym oddziaływaniu na środowisko w odniesieniu do technologii konwencjonalnych. Promocja zweryfikowanych, w ramach ETV, technologii środowiskowych. Zwiększanie świadomości w zakresie technologii środowiskowych i ekoinnowacji przez działania Polskiej Platformy Technologicznej Ekoinnowacji.	2013 - 2016 r.	MŚ, IETU	Zamawiający w rozumieniu Pzp, media, opinia publiczna	Środki własne MŚ, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
14.	Popularyzacja systemów zarządzania środowiskowego, w tym	2013 - 2016 r.	MŚ, IETU	Przedsiębiorcy, Zamawiający	Środki własne MŚ,

	EMAS oraz ISO 14001 oraz możliwości wykorzystania wydanych certyfikatów do potwierdzenia kwalifikacji podmiotowej oraz spełniania warunków realizacji zamówienia (jeżeli zamawiający wskazują środki zarządzania środowiskiem, które wykonawca będzie stosował podczas wykonywania zamówienia na roboty budowlane lub usługi) w ramach zamówień publicznych			w rozumieniu Pzp, media, opinia publiczna	działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
15.	Popularyzacja ogólnych i branżowych oznakowań ekologicznych typu I wg norm ISO oraz możliwości ich wykorzystania przy tworzeniu specyfikacji istotnych warunków zamówienia oraz jako dowód na potwierdzenie spełniania przez oferowane produkty wymogów określonych przez zamawiającego	2013 – 2016 r.	ITB, PCBC	Przedsiębiorcy, Zamawiający w rozumieniu Pzp, media, opinia publiczna	Środki własne PCBC, ITB, ITB – opracowanie kryteriów oznakowania EKO-ITB dla kluczowych grup wyrobów budowlanych – 118 000,00 zł (2013 r.) Środki własne PCBC, działanie statutowe realizowane w ramach bieżącej działalności instytucji w ramach limitu środków budżetowych

II. SPOŁECZNIE ODPOWIEDZIALNE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE (SOZP)

Znaczenie Społecznie Odpowiedzialnych Zamówień Publicznych

Termin „społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne” oznacza zamówienia publiczne, w ramach których bierze się pod uwagę co najmniej jedną z następujących kwestii społecznych: możliwości zatrudnienia, godną pracę, zgodność z prawami społecznymi i z prawem do pracy, integrację społeczną (w tym także osób niepełnosprawnych), równość szans, dostępność, projektowanie dla wszystkich, uwzględnianie kryteriów zrównoważonego rozwoju, w tym kwestii etycznego handlu oraz szerszego dobrowolnego przestrzegania zasad społecznej odpowiedzialności biznesu (corporate social responsibility — CSR), z jednoczesnym uwzględnieniem zasad ujętych w Traktacie o Unii Europejskiej oraz w dyrektywach dotyczących zamówień publicznych. SOZP mogą być skutecznym narzędziem wspomagającym zarówno zaawansowany, zrównoważony rozwój, jak i osiągnięcie celów społecznych UE (i państw członkowskich)²³.

Sposób uwzględnienia aspektów społecznych może mieć różną formę. O społecznym charakterze decyduje m.in. funkcjonalność przedmiotu zamówienia. Zamawiający mogą zdecydować się na zakup określonych usług i dóbr, które służą zaspokojeniu potrzeb określonych grup społecznych (w tym osób niepełnosprawnych lub społecznie wykluczonych). Dla realizacji celów społecznych prawnie dopuszczalne jest także ograniczenie kręgu wykonawców ubiegających się o zamówienie publiczne do wykonawców, u których ponad połowę pracowników stanowią osoby niepełnosprawne. Dodatkowo, prawo umożliwia aktywizację zawodową przedstawicieli wskazanych grup defaworyzowanych w ramach realizacji konkretnego zamówienia publicznego oraz przewiduje możliwość zastosowania dalszych mechanizmów wsparcia zawodowego.

W związku z tym, istnieje potrzeba podjęcia skorelowanych na szczeblu krajowym działań informacyjnych i szkoleniowych skierowanych do zamawiających na temat obowiązujących regulacji prawnych oraz zastosowania ich w praktyce poprzez promocję dobrych przykładów.

Aspekty społeczne w obowiązujących przepisach prawnych z zakresu zamówień publicznych

Prawo unijne

Obowiązujące obecnie ustawodawstwo UE w dziedzinie zamówień publicznych²⁴ odwołuje się do aspektów społecznych i potrzeby ich uwzględniania w postępowaniu przetargowym.

²³ „Kwestie społeczne w zakupach. Przewodnik dotyczący uwzględniania kwestii społecznych w zamówieniach publicznych.”

²⁴ Dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi oraz Dyrektywa 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych.

Motyw 29 preambuły oraz artykuł 23 dyrektywy 2004/18/WE wskazuje, że jeżeli jest to możliwe, instytucje zamawiające powinny określić specyfikacje techniczne tak, aby uwzględnić kryteria dostępności dla osób niepełnosprawnych lub przeznaczenie dla wszystkich użytkowników. Specyfikacje techniczne powinny być jasno wskazane, aby wszyscy oferenci wiedzieli, jakie wymagania określone przez instytucje zamawiające należy spełnić. (). W ramach określania specyfikacji technicznych można brać pod uwagę między innymi procesy i metody produkcji produktów, bezpieczeństwa produktów jednak instytucja zamawiająca może umieścić w tych specyfikacjach tylko takie wymagania społeczne, które są powiązane z przedmiotem zamówienia.

Preambuła do Dyrektywy 2004/18/WE głosi, iż: zatrudnienie i praca stanowią kluczowe elementy gwarantujące wszystkim równe szanse i przyczyniające się do integracji społeczeństwa. W tym kontekście zakłady pracy chronionej oraz programy pracy chronionej skutecznie przyczyniają się do integracji lub reintegracji osób niepełnosprawnych na rynku pracy. Jednakże, zakłady takie mogą nie być zdolne do uzyskania zamówień w normalnych warunkach konkurencji. W konsekwencji należy umożliwić państwom członkowskim zastrzeżenie prawa takich zakładów do udziału w procedurach udzielania zamówień lub zagwarantowania im realizacji zamówień w ramach programów pracy chronionej. (motyw 28).

Artykuł 19 dyrektywy przewiduje możliwość zastrzeżenia prawa udziału w procedurach udzielania zamówień publicznych zakładom pracy chronionej lub możliwość realizacji takich zamówień w ramach programów pracy chronionej, w których większość zaangażowanych pracowników stanowią osoby niepełnosprawne, które ze względu na charakter lub stopień swojej niepełnosprawności nie mogą wykonywać swojej pracy w normalnych warunkach. Ogłoszenie o zamówieniu powinno zawierać odniesienie do tego przepisu.

Instytucje zamawiające mogą określić wymagania szczególne związane z realizacją zamówienia, pod warunkiem że są one zgodne z przepisami prawnymi Wspólnoty oraz zostały wskazane w ogłoszeniu o zamówieniu lub specyfikacjach. Warunki rządzące realizacją zamówienia mogą, w szczególności, dotyczyć względów społecznych i środowiskowych (art. 26 - *Warunki realizacji zamówień*). Motyw 33 preambuły dyrektywy 2004/18/WE wskazuje, że warunki realizacji zamówienia mogą w szczególności, zachęcać do organizacji wewnętrznych szkoleń zawodowych, zatrudniania osób mających szczególnych trudności z integracją, a także zwalczania bezrobocia lub ochrony środowiska. Zgodnie z preambułą dyrektywy można na przykład ustanowić wymóg – odnoszący się do realizacji zamówienia – co do zatrudnienia osób długotrwale poszukujących pracy, co do przeprowadzenia szkoleń dla bezrobotnych lub młodocianych, co do przestrzegania postanowień Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP), o ile przepisy te nie zostały wdrożone do prawa krajowego, oraz co do zatrudnienia większej liczby osób niepełnosprawnych, niż przewiduje to ustawodawstwo krajowe.

W świetle artykułu 27 (*Obowiązki związane z podatkami, ochroną środowiska, przepisami o ochronie zatrudnienia oraz warunkami pracy*) instytucja zamawiająca może określić lub zostać zobligowana przez państwo członkowskie do określenia w dokumentach zamówienia organu lub organów, od których kandydat lub oferent może uzyskać odpowiednie informacje na temat obowiązków związanych z (...) przepisami o ochronie

zatrudnienia oraz warunkach pracy obowiązującymi w danym państwie członkowskim, regionie lub miejscu, w którym zamówienie ma zostać zrealizowane oraz mającymi zastosowanie wobec robót przeprowadzanych na danym terenie lub usług świadczonych podczas realizacji zamówienia. Udzielając informacji (...), instytucja zamawiająca żąda od oferentów lub kandydatów do udziału w procedurze zaznaczenia, aby podczas sporządzania swoich ofert uwzględnili oni obowiązki wynikające z przepisów o ochronie zatrudnienia i warunkach pracy obowiązujące w miejscu, w którym zamówienie ma zostać zrealizowane.

Artykuł 45 (*Podmiotowa sytuacja kandydata lub oferenta*) przewiduje, że podstawą wykluczenia wykonawcy z postępowania o udzielenie zamówienia jest m.in. niewypełnienie zobowiązań dotyczących opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, zgodnie z przepisami prawnymi kraju, w którym ma siedzibę lub miejsce zamieszkania, lub zgodnie z przepisami prawnymi kraju instytucji zamawiającej, skazanie prawomocnym wyrokiem sądu, na mocy przepisów prawa obowiązujących w danym kraju, za jakiegokolwiek przestępstwo związane z jego działalnością zawodową lub uznanie winnym poważnego wykroczenia zawodowego udowodnionego dowolnymi środkami przez instytucje zamawiające.

Zgodnie z artykułem 53 dyrektywy wybór oferty najkorzystniejszej może odbywać się na podstawie najniższej ceny lub kryteriów oferty najkorzystniejszej ekonomicznie. Stosując metodę oferty najkorzystniejszej ekonomicznie instytucje zamawiające dokonują oceny ofert w celu wyłonienia oferty prezentującej najlepszą relację jakości do ceny. W tym celu określają one kryteria ekonomiczne i jakościowe, które potraktowane łącznie muszą umożliwić obiektywne porównanie i ocenę ofert oraz wyłonienie najkorzystniejszej ekonomicznie oferty dla instytucji zamawiającej. W ramach kryterium oferty najkorzystniejszej ekonomicznie instytucja zamawiająca może stosować kryteria mające na celu spełnienie wymagań społecznych w odpowiedzi na określone w specyfikacjach zamówienia, potrzeby grup ludzi znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji, do których należą odbiorcy robót budowlanych, dostaw lub usług będących przedmiotem zamówienia (motyw 46).

Jeżeli oferty odnoszące się do świadczenia konkretnego zamówienia wydają się rażąco niskie, instytucja zamawiająca, przed odrzuceniem tych ofert, zwraca się na piśmie do oferenta o podanie szczegółów, dotyczących tych składowych elementów ofert, które uważa za istotne. Szczegóły te mogą dotyczyć m.in. zgodności z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ochrony zatrudnienia i warunków pracy, a także miejsca, w którym roboty budowlane, usługi lub dostawy te mają być realizowane (art. 55 - *Rażąco niskie oferty*).

Należy podkreślić, iż w ramach procesu modernizacji dyrektyw ds. zamówień publicznych, Komisja Europejska opublikowała wnioski legislacyjne²⁵ stanowiące podstawę do dalszej dyskusji na temat kształtu nowych przepisów unijnych w zakresie zamówień publicznych.

Projekty nowych dyrektyw przewidują zmiany regulacji m.in. w zakresie zamówień zastrzeżonych. Zgodnie z art. 17 wniosku legislacyjnego w sprawie zamówień publicznych²⁶:

²⁵ KOM (2011) 896 oraz KOM (2011) 895

²⁶ KOM (2011) 896 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0896:FIN:PL:PDF>

Państwa członkowskie mogą zastrzec prawo udziału w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego dla zakładów pracy chronionej oraz wykonawców, których głównym celem jest społeczna i zawodowa integracja pracowników niepełnosprawnych oraz pracowników znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, lub przewidzieć możliwość realizacji takich zamówień w ramach programów zatrudnienia chronionego, pod warunkiem że ponad 30 % osób zatrudnionych przez te zakłady, przez tych wykonawców lub w ramach tych programów stanowią pracownicy niepełnosprawni lub pracownicy znajdujący się w niekorzystnej sytuacji. Zaprośzenie do ubiegania się o zamówienie powinno zawierać odniesienie do tego przepisu.

Zaproponowane przepisy w dużej mierze bazują na wcześniejszych regulacjach dot. zamówień zastrzeżonych. Należy jednak podkreślić, iż rozszerzony został zakres podmiotowy przepisu. Zgodnie z nowymi regulacjami oprócz zakładów pracy chronionej oraz realizacji zamówienia w ramach programów pracy chronionej państwo członkowskie może zastrzec prawo udziału w postępowaniu także dla wykonawców, których głównym celem jest społeczna i zawodowa integracja pracowników niepełnosprawnych i defaworyzowanych.

Ponadto, w stosunku do obowiązujących regulacji, zaproponowano obniżenie progu procentowego wymaganej ilości pracowników niepełnosprawnych oraz pracowników defaworyzowanych zatrudnionych w zakładach pracy chronionej oraz wykonawców, których głównym celem jest integracja społeczna i zawodowa pracowników niepełnosprawnych i pracowników defaworyzowanych.

Zgodnie z proponowanymi regulacjami, o udzielenie zamówienia zastrzeżonego mogłyby się ubiegać podmioty zatrudniające co najmniej **30% pracowników niepełnosprawnych lub pracowników defaworyzowanych**, podczas gdy w obecnym porządku prawnym grupy te muszą stanowić większość pracowników.

W propozycjach legislacyjnych nowych dyrektyw większą wagę przypisano promowanym w ramach zamówień społecznym zasadom „design-for-all” oraz „access-for-all”. Zgodnie z brzmieniem art. 40 ust. 1 „w przypadku wszystkich zamówień, których przedmiot jest przeznaczony do użytku osób – zarówno ogółu społeczeństwa, jak i pracowników instytucji zamawiającej – przedmiotowe specyfikacje techniczne sporządza się (...) w taki sposób, aby uwzględnić kryteria dostępności dla osób niepełnosprawnych lub dostosowanie projektu do potrzeb wszystkich użytkowników.

W przypadku gdy obowiązkowe normy dostępności są przyjmowane w drodze unijnego aktu ustawodawczego, specyfikacje techniczne określa się – jeżeli chodzi o kryteria dostępności – przez odniesienie do tego aktu”.

Dodatkowo, odniesienie do zasad *design-for-all* oraz *access-for-all* znalazło się w art. 66 dotyczącym kryteriów udzielenia zamówienia. *Ustawodawca* wprowadził dostępność oraz dostosowanie projektu do potrzeb wszystkich użytkowników jako egzemplaryczne kryteria możliwe do uwzględnienia w przypadku oferty najkorzystniejszej ekonomicznie²⁷.

²⁷ Ibidem, art. 66 (Kryteria udzielenia zamówienia) przewiduje, iż ofertę najkorzystniejszą ekonomicznie z punktu widzenia instytucji zamawiającej ustala się na podstawie kryteriów związanych z przedmiotem danego zamówienia publicznego. Kryteria te obejmują, oprócz ceny lub kosztu LCC, inne kryteria związane z przedmiotem danego zamówienia publicznego, takie jak m.in. jakość, w tym wartość techniczna, właściwości estetyczne i funkcjonalne, **dostępność, dostosowanie projektu do potrzeb wszystkich użytkowników**, aspekty środowiskowe oraz innowacyjny charakter.

W projektach nowych dyrektyw w sprawie zamówień po raz pierwszy wprowadzono regulacje dopuszczające bezpośrednio odniesienie do określonych etykiet. W świetle art. 41 ust. 1, „w przypadku gdy instytucje zamawiające określają **cechy środowiskowe, społeczne** lub inne cechy obiektów budowlanych, usług lub dostaw pod względem wymagań wydajnościowych lub funkcjonalnych (...), mogą one wymagać, aby te obiekty budowlane, usługi lub dostawy były opatrzone określoną etykietą, pod warunkiem że spełnione są wszystkie następujące warunki:

- a) wymagania w zakresie etykiet dotyczą wyłącznie cech, które są związane z przedmiotem zamówienia, i są odpowiednie dla określenia cech robót budowlanych, dostaw lub usług będących przedmiotem zamówienia;
- b) wymagania w zakresie etykiet opracowuje się na podstawie danych naukowych lub na podstawie innych kryteriów obiektywnie możliwych do sprawdzenia i niedyskryminacyjnych;
- c) etykiety są przyjmowane w drodze otwartej i przejrzystej procedury, w której mogą uczestniczyć wszystkie zainteresowane podmioty, w tym instytucje rządowe, konsumenci, producenci, dystrybutorzy oraz organizacje zajmujące się ochroną środowiska;
- d) etykiety są dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron;
- e) kryteria dotyczące etykiety są określone przez osobę trzecią, która jest niezależna od wykonawcy ubiegającego się o etykietę.

Instytucje zamawiające, które wymagają posiadania określonej etykiety, akceptują wszystkie równoważne etykiety, które spełniają wymagania etykiety wskazanej przez instytucje zamawiające. W przypadku produktów, które nie są opatrzone etykietą, instytucje zamawiające akceptują również dokumentację techniczną producenta lub inne odpowiednie środki dowodowe²⁸.

Prawo krajowe

Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, Nr 161, poz. 1078 i Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 5, poz. 13, Nr 28, poz. 143, Nr 87, poz. 484, Nr 234, poz. 1386, Nr 240, poz. 1429, z 2012 r. poz. 769, 951, 1101, 1271 i 1529) odnosi się bezpośrednio do kwestii społecznych w następujących artykułach:

Art. 22 ust. 2 umożliwia zamawiającemu zastrzeżenie w ogłoszeniu o zamówieniu, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie wykonawcy, u których ponad 50 % zatrudnionych pracowników stanowią osoby niepełnosprawne w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych lub właściwych przepisów państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Art. 24 ust. 1 pkt. 3-8 stanowi podstawę wykluczenia wykonawców, którzy zalegają z uiszczeniem podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, z wyjątkiem przypadków gdy uzyskali oni przewidziane prawem zwolnienie, odroczenie, rozłożenie na raty zaległych płatności lub wstrzymanie w całości wykonania decyzji

²⁸ Ibidem, art. 41 ust. 1

właściwego organu oraz które prawomocnie skazano za przestępstwo popełnione w związku z postępowaniem o udzielenie zamówienia, przestępstwo przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową, przestępstwo przeciwko środowisku, przestępstwo przekupstwa, przestępstwo przeciwko obrotowi gospodarczemu lub inne przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowych, a także za przestępstwo skarbowe lub przestępstwo udziału w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego.

Przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową określone zostały w rozdziale XXVIII Kodeksu Karnego z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz. U. Nr 88, poz. 553).

Taka kategoria przestępstwa obejmuje:

Art. 218.

§ 1. (utracił moc).

§ 1a. Kto, wykonując czynności w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, złośliwie lub uporczywie narusza prawa pracownika wynikające ze stosunku pracy lub ubezpieczenia społecznego, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§2. Osoba określona w §1a, odmawiająca ponownego przyjęcia do pracy, o której przywróceniu orzekł właściwy organ, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§3. Osoba określona w §1a, która będąc zobowiązana orzeczeniem sądu do wypłaty wynagrodzenia za pracę lub innego świadczenia ze stosunku pracy, obowiązku tego nie wykonuje - podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 219.

Kto narusza przepisy prawa o ubezpieczeniach społecznych, nie zgłaszając, nawet za zgodą zainteresowanego, wymaganych danych albo zgłaszając nieprawdziwe dane mające wpływ na prawo do świadczeń albo ich wysokość, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 220.

§1. Kto, będąc odpowiedzialny za bezpieczeństwo i higienę pracy, nie dopełnia wynikającego stąd obowiązku i przez to naraża pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Nie podlega karze sprawca, który dobrowolnie uchylił grożące niebezpieczeństwo.

Art. 221.

Kto wbrew obowiązkowi nie zawiadamia w terminie właściwego organu o wypadku przy pracy lub chorobie zawodowej albo nie sporządza lub nie przedstawia wymaganej dokumentacji, podlega grzywnie do 180 stawek dziennych albo karze ograniczenia wolności.

Art. 29 ust. 4 Pzp umożliwia zamawiającemu zawarcie w opisie przedmiotu zamówienia wymagań związanych z realizacją zamówienia, dotyczących zatrudnienia osób bezrobotnych lub młodocianych w celu przygotowania zawodowego, niepełnosprawnych, innych, o których mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym, a także utworzenia funduszu szkoleniowego, w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy czy zwiększenia wpłat pracodawców na rzecz tego funduszu.

W świetle przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225, Nr 205, poz. 1211) powyższą klauzulę społeczną można również zastosować w odniesieniu do:

- bezdomnych realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- uzależnionych od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego,
- uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej,
- chorych psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego,
- zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- uchodźców realizujących indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

Art. 36 ust. 2 pkt. 9 Pzp dotyczy specyfikacji istotnych warunków zamówienia, która - o ile zamawiający przewiduje takie wymagania, zgodnie z art. 29 ust. 4 - zawiera określenie w szczególności liczby osób, okresu ich zatrudnienia, sposobu dokumentowania ich zatrudnienia, utworzenia albo zwiększenia funduszu szkoleniowego oraz uprawnienia zamawiającego w zakresie kontroli spełniania przez wykonawcę tych wymagań oraz sankcji z tytułu ich niespełnienia.

Ponadto, przepisy wykonawcze wydane na podstawie **art. 25 ust. 2²⁹** ustawy Pzp przewidują, że dla potwierdzenia braku podstaw do wykluczenia z postępowania o udzielenie zamówienia wykonawcy, zamawiający żąda lub może żądać m.in.:

- aktualnego zaświadczenia właściwego oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego potwierdzającego, że wykonawca nie zalega z opłacaniem składek na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne, lub potwierdzenia, że uzyskał przewidziane prawem zwolnienie, odroczenie lub rozłożenie na raty zaległych płatności lub wstrzymanie w całości wykonania decyzji właściwego organu - wystawionego nie wcześniej niż 3 miesiące przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo składania ofert;

²⁹ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2013 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy, oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane (Dz.U.2013.231)

- aktualnej informacji z Krajowego Rejestru Karnego potwierdzającej niekaralność wykonawcy m. in. w zakresie przestępstw przeciwko prawom pracowników;
- oświadczenia wykonawcy o zatrudnianiu ponad 50% osób niepełnosprawnych w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych lub w rozumieniu właściwych przepisów państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego – jeżeli wykonawca ma siedzibę lub miejsce zamieszkania w tych państwach.

W przypadku gdy wykonawca ma siedzibę lub miejsce zamieszkania poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, składa on dokument lub dokumenty wystawione w kraju, w którym ma siedzibę lub miejsce zamieszkania, potwierdzające odpowiednio, że nie zalega z uiszczaniem podatków, opłat, składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne albo że uzyskał przewidziane prawem zwolnienie, odroczenie lub rozłożenie na raty zaległych płatności lub wstrzymanie w całości wykonania decyzji właściwego organu.

Działania popularyzujące społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne zrealizowane w ramach Krajowego Planu Działań na lata 2010-2012

Opracowanie ankiety dotyczącej stopnia aplikacji aspektów społecznych w postępowaniach przetargowych

Urząd Zamówień Publicznych, za pomocą ankiety, podjął próbę ustalenia poziomu wiedzy polskich zamawiających w zakresie przewidzianych ustawą Prawo zamówień publicznych możliwości uwzględniania aspektów społecznych w postępowaniach przetargowych oraz zdiagnozowania potencjalnych trudności w ich stosowaniu.

W celu zwiększenia odzewu ze strony instytucji zamawiających oraz zapewnienia jak najszerszego udziału w analizie, kwestionariusz został zamieszczony na stronie internetowej Urzędu Zamówień Publicznych.

Dodatkowo, instytucje współpracujące (w tym m.in. Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej; Ministerstwa Gospodarki oraz Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania) zostały poproszone o dalsze upowszechnienie opracowanej przez Urząd ankiety.

Przygotowanie wkładów merytorycznych dotyczących społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych

Urząd Zamówień Publicznych opracował wkład merytoryczny w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych wykorzystany przez Komisję Europejską w opracowaniu zbiorczej publikacji „Corporate Social Responsibility - National Public Policies in the European Union”³⁰.

³⁰ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=331&newsId=1012&furtherNews=yes>

Monitorowanie poziomu społecznych zamówień publicznych

W oparciu o metodologię przyjętą dotychczas w analizie stopnia zazielenienia zamówień publicznych, podjęto działania mające na celu oszacowanie poziomu uwzględniania przez polskie instytucje zamawiające aspektów społecznych w organizowanych przez nich postępowaniach przetargowych. Pierwsze badanie, zrealizowane w oparciu o próbę losową ogłoszeń o zamówieniu, przeprowadzono w czerwcu 2010 r. Wyniki badania stanowiły punkt referencyjny w dalszych, powtarzanych okresowo badaniach.

Utworzenie zakładki „Społeczne zamówienia publiczne” na stronie internetowej Urzędu Zamówień Publicznych³¹

W zakładce zawarte zostały podstawowe informacje na temat aspektów prawnych, regulujących kwestię społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych oraz dokumenty systematyzujące wiedzę w tym zakresie, m.in. Zalecenia Ministra Rozwoju Regionalnego oraz Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych dotyczące stosowania „klauzul społecznych” w zamówieniach publicznych oraz Przewodnik Komisji Europejskiej pt. „Kwestie społeczne w zakupach”.

Działania informacyjno-szkoleniowe

W ramach działalności informacyjno-szkoleniowej UZP, ujętej w Planie Działań na lata 2010-2012, zorganizowano 3 edycje szkoleń oraz 3 doroczne konferencje poświęcone tematyce zrównoważonych zamówień publicznych. W wydarzeniach tych nacisk położony został na promowanie rozwiązań prawnych, opracowanych zaleceń Ministra Rozwoju Regionalnego oraz Prezesa UZP w sprawie klauzul społecznych oraz przykładów realizacji społecznych zamówień publicznych z punktu widzenia zamawiającego oraz wykonawcy reprezentującego podmioty ekonomii społecznej. W celu skutecznego promowania zarówno prawnych aspektów jak i praktycznych przykładów stosowania klauzul społecznych w zamówieniach na potrzeby organizowanych konferencji podjęto współpracę m.in. z przedstawicielami Akademii Rozwoju Filantropii, Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy nr 2 w Łodzi, Spółdzielni Socjalnych „Bydgoszczanka” i „Opoka”, a także przedstawicielami Urzędu Miasta Bytomia, Urzędu Miasta i Gminy Brzeziny oraz Urzędu Gminy Raciechowice.

W trakcie konferencji poświęconej zrównoważonym zamówieniom publicznym z 2011 r., organizowanej w ramach Polskiej Prezydencji w Radzie UE, przedstawiciel Komisji Europejskiej (DG ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego) dokonał szczegółowego omówienia wydanego przez KE podręcznika *„Buying social, czyli kwestie społeczne w zakupach. Przewodnik dotyczący uwzględniania kwestii społecznych w zamówieniach publicznych”*. Dodatkowo w trakcie konferencji przedstawiciel Ministerstwa Rozwoju Regionalnego dokonał prezentacji założeń projektu „Lepsza Przyszłość Ekonomii Społecznej”, którego główne cele koncentrują się na analizie doświadczeń krajów członkowskich oraz przeglądzie dotychczasowych dokumentów wypracowanych

³¹ <http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?D:1247>

na szczeblu UE w zakresie kwestii społecznych. Projekt przewiduje wypracowanie rekomendacji m.in. dla Komisji Europejskiej i instytucji zarządzających krajów członkowskich w zakresie programowania wsparcia dla ekonomii społecznej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Szkolenia organizowane w ramach Planu Działań z założenia realizowane są w mniejszych grupach i ukierunkowane na prezentację praktycznych rozwiązań, ułatwiających przedstawicielom instytucji zamawiających stosowanie aspektów społecznych w procedurach przetargowych. W tym celu podjęto współpracę z Miastem Brzeziny.

Udział przedstawicieli UZP w innych przedsięwzięciach edukacyjnych

W latach 2011 - 2012 przedstawiciele Urzędu Zamówień Publicznych brali aktywny udział w wydarzeniach promujących stosowanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych organizowanych przez inne podmioty wspierające ekonomię społeczną.

Przedstawiciel Urzędu był prelegentem podczas seminarium „*Klauzule społeczne – jak je upowszechnić w Polsce?*” zorganizowanym w 2011 roku przez Instytut Spraw Publicznych. Celem seminarium było przybliżenie uczestnikom zagadnienia klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, omówienie stosownych uregulowań w unijnym i polskim prawie zamówień publicznych, prezentacja najlepszych praktyk w tym zakresie w innych państwach Unii Europejskiej oraz przeprowadzenie dyskusji na temat działań prowadzących do szerszego stosowania klauzul społecznych w praktyce. Spotkanie zostało zorganizowane w ramach projektu partnerskiego "Zintegrowany system wsparcia ekonomii społecznej".

Przedstawiciele Urzędu aktywnie uczestniczyli również w Ogólnopolskich Spotkaniach Ekonomii Społecznej (OSES) w 2011 i 2012 r., podczas których debatowano nad najważniejszymi wyzwaniem stojącymi przed sektorem ekonomii społecznej w Polsce. W panelach dyskusyjnych zaprezentowano uwarunkowania prawne klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, wskazywano możliwości stosowania ich w praktyce oraz dyskutowano nad barierami, jakie pozostają do pokonania w procesie upowszechniania klauzul społecznych. Dodatkowo, w ramach spotkania w 2012 r. podjęto się wypracowania praktycznych rekomendacji dla samorządów terytorialnych oraz przedsiębiorstw społecznych służących zwiększeniu dostępu tych ostatnich do zamówień publicznych.

Oprócz powyższych inicjatyw, przedstawiciele Urzędu uczestniczyli w spotkaniu dyskusyjnym na temat społecznych zamówień publicznych zorganizowanym przez Spółdzielnię Socjalną Stary Mokotów oraz w konferencji „*Klauzule społeczne w zamówieniach publicznych – doświadczenia polskich samorządów*” przygotowanej przez Związek Miast Polskich, Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP) oraz Instytut Spraw Publicznych (ISP).

Realizacja projektu „Lepsza przyszłość ekonomii społecznej”

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego pełniło funkcję lidera ponadnarodowego projektu finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) „Lepsza przyszłość ekonomii społecznej” realizowanego w partnerstwie z instytucjami zarządzającymi EFS z Czech, Wielkiej Brytanii, Finlandii, Szwecji, Regionu Lombardii i Flandrii. Jednym z tematów podejmowanych i opracowywanych przez praktyków i ekspertów EFS były społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne (SOZP) i partnerstwo publiczno-społeczne (PPS) w kontekście rozwoju ekonomii społecznej. W tym zakresie podjęto następujące działania:

- nawiązanie współpracy z polskimi i europejskimi interesariuszami: Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Urzędem Zamówień Publicznych, organizacjami ekonomii społecznej oraz ekspertami krajowymi i z krajów partnerskich zainteresowanych tematem społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych (w tym klauzul społecznych) oraz partnerstwa publiczno-społecznego;
- opracowanie i przeprowadzenie badania ankietowego na temat praktyki stosowania społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych i partnerstwa publiczno-społecznego w krajach członkowskich UE oraz opracowanie wyników badania przez eksperta oraz identyfikacja dobrych praktyk;
- przeprowadzenie trzech warsztatów na temat SOZP i PPS z udziałem interesariuszy polskich i zagranicznych, których celem była wymiana doświadczeń, omówienie barier i wyzwań oraz stworzenie rekomendacji dla instytucji zarządzających EFS na przyszły okres programowania;
- upowszechnienie rezultatów prac grupy podczas krajowych konferencji poświęconych społecznie odpowiedzialnym zamówieniom publicznym (w tym klauzulom społecznym), m.in. konferencji UZP w 2011 r., konferencji MPiPS, Ogólnopolskich Spotkań Ekonomii Społecznej w 2011 r. oraz spotkań organizowanych przez Pełnomocnika Rządu do spraw Równych Szans, a także konferencji końcowej w Brukseli w czerwcu 2012 r.

Monitorowanie poziomu uwzględnienia aspektów społecznych w zamówieniach w Polsce

Celem uzyskania regularnych danych mierzących zmiany w poziomie uwzględniania aspektów społecznych w zamówieniach, Urząd Zamówień Publicznych będzie kontynuował analizę próby losowej ogłoszeń o zamówieniu zamieszczanych w krajowym (Biuletyn Zamówień Publicznych) oraz publikowanych w unijnym (Suplement do Dziennika Urzędowego UE) publikatorze. Dane uzyskane na podstawie analizy z czerwca 2010 r. stanowiły wartości bazowe, w oparciu o które mierzony był roczny postęp w zakresie społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych. Na potrzeby monitorowania nie będą uwzględniane przesłanki wykluczenia z postępowania o udzielenie zamówienia, ujęte w art. 24 ustawy Pzp, ponieważ warunki te stosują się do wszystkich procedur przetargowych.

Poziom społecznych zamówień publicznych w 2010 r. – badanie referencyjne i roczne

Przeprowadzona w ramach Urzędu Zamówień Publicznych pierwsza analiza stopnia uwzględniania aspektów społecznych w procedurach przetargowych miała na celu ustalenie czy, a jeśli tak to w jakim zakresie instytucje zamawiające przy realizacji zamówień publicznych uwzględniają potrzeby osób defaworyzowanych i w jakim stopniu przyczyniają się do ich aktywizacji zawodowej. W analizowanej próbie ogłoszeń o zamówieniu o wartości powyżej progów unijnych kwestie społeczne zostały uwzględnione w 9 z 600 zweryfikowanych ogłoszeń, co stanowi raptem 1,5%. W przypadku ogłoszeń o zamówieniu zamieszczanych w Biuletynie Zamówień Publicznych społeczny charakter zamówień odnotowano w 38 z 600 ogłoszeń, osiągając tym samym poziom 6,33%.

Na tej podstawie można założyć, że początkowy uśredniony poziom społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych w Polsce w 2010 r. wyniósł ok. **3,91 %**.

W przypadku rocznej analizy społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych w 2010 r. oszacowany poziom wyniósł 2,83%. W odniesieniu do ogłoszeń zamieszczanych w BZP poziom ten ukształtował się na poziomie 4,29%, a ogłoszeń powyżej progów UE - 1,37%. Zamówienia o społecznym wymiarze dotyczyły najczęściej zakupu pojazdów transportu drogowego dostosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych, budowy specjalnych podjazdów i wind dla osób niepełnosprawnych, czy też organizacji szkoleń mających na celu aktywizację zawodową osób z grup defaworyzowanych.

Przyjmując tę samą metodologię dla określenia wartości zamówień o społecznym charakterze jak w przypadku zielonych zamówień (patrz str. 45) można założyć iż łączna wartość społecznych zamówień publicznych w 2010 roku kształtowała się na poziomie **3,7 mld zł**.

Poziom społecznych zamówień publicznych w 2011 r.

W przeprowadzonej w 2011 r. okresowej analizie wyliczono, iż roczny uśredniony poziom społecznych zamówień wyniósł **2,04%**. Poziom społecznych zamówień określony na analizowanej próbie ogłoszeń zamieszczonych w Biuletynie Zamówień Publicznych kształtował się na poziomie 2,5%. Z kolei analiza losowej próby ogłoszeń publikowanych w Suplemencie do Dziennika Urzędowego UE pozwoliła na ustalenie poziomu SOZP powyżej progów UE, który w 2011 r. wyniósł 1,5%.

Celem oszacowania wartości zamówień publicznych o społecznym charakterze należy ustalić wartość całego rynku zamówień publicznych w Polsce w podziale na całkowitą szacunkową wartość zamówień poniżej i powyżej progów unijnych.

Wartość zamówień oszacowanych na podstawie ogłoszeń o zamówieniu zamieszczonych w BZP wyniosła ok. 1,02 mld, zł, podczas gdy w przypadku zamówień powyżej progów unijnych wyniosła 1,55 mld zł. Na tej podstawie można przyjąć iż szacunkowa łączna wartość społecznych zamówień publicznych udzielonych przez polskie instytucje zamawiające wyniosła w 2011 r. **2,56 mld zł**.

Poziom społecznych zamówień publicznych w 2012 r.

W ostatnim roku referencyjnym Krajowego Planu Działań na lata 2010-2012 oszacowano uśredniony poziom społecznych zamówień - **2,90%**. Poziom społecznych zamówień określony na podstawie ogłoszeń zamieszczonych w BZP wyniósł 4%, z kolei odsetek ogłoszeń opublikowanych w Suplemencie do Dziennika Urzędowego UE uzyskał 1,8%.

Na podstawie analizy informacji przesłanych przez zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach za 2012 r. oszacowano wartość polskiego rynku zamówień publicznych na poziomie 132,7 mld zł, co pozwala założyć, iż wartość społecznych zamówień wyniosła 3,8 mld zł.

Badanie ankietowe dotyczące stosowania klauzul społecznych przez polskie instytucje zamawiające

W związku z zakończeniem realizacji „Krajowego Planu Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2010-2012”, na potrzeby którego w ramach szeregu inicjatyw informacyjno-szkoleniowych promowano m.in. stosowanie klauzul społecznych w postępowaniach przetargowych, Urząd Zamówień Publicznych podjął próbę zdiagnozowania poziomu wiedzy instytucji zamawiających w tym zakresie, a także ich oczekiwań co do dalszej działalności UZP.

Jak pokazują statystyki Urzędu Zamówień Publicznych w zakresie uwzględniania aspektów społecznych w postępowaniach przetargowych, mimo aktywności UZP zarówno w zakresie dystrybucji informacji jak i organizowaniu tematycznych szkoleń i konferencji, poziom społecznych zamówień pozostaje nadal niewielki.

Z tego względu, Urząd Zamówień Publicznych, opracował ankietę celem ustalenia poziomu wiedzy polskich zamawiających na temat przewidzianych ustawą Prawo zamówień publicznych możliwości uwzględniania aspektów społecznych w postępowaniach przetargowych, zdiagnozowania potencjalnych trudności w ich stosowaniu oraz uzyskania sugestii odnośnie pożądaných dalszych działań Urzędu.

Ankieta w wersji elektronicznej została udostępniona na stronie internetowej Urzędu w lipcu, ostateczny termin nadsyłania odpowiedzi wyznaczono na koniec września 2012 r.

Mimo promowania ankiety na stronie internetowej Urzędu oraz przekazania jej m.in. do Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Gospodarki, Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania z prośbą o upowszechnienie wśród instytucji i podmiotów z nimi współpracujących, odzew ze strony polskich instytucji zamawiających okazał się stosunkowo niski.

W związku z tym ankieta rozdystrybuowana została także wśród uczestników VI konferencji w zakresie zrównoważonych zamówień, która odbyła się 7 grudnia 2012 r.

Na tej podstawie udało się uzyskać odpowiedzi łącznie od 59 respondentów, z czego 49,1% stanowili przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, a w dalszej kolejności przedstawiciele organów administracji rządowej - 13,6% oraz przedstawiciele uczelni publicznych - 11,9%. Pozostała część respondentów reprezentowała inną formę prawną.

Zdecydowana większość ankietowanych (ponad 93%) przyznała, iż zamówienia publiczne mogą przyczynić się do realizacji celów innych polityk, w tym do osiągania celów społecznych. Takiej samej części respondentów znane są przewidziane ustawą Prawo zamówień publicznych, możliwości uwzględniania aspektów społecznych w postępowaniach przetargowych.

Z badania wynika jednak, że mimo znajomości szczegółowych przepisów prawnych regulujących klauzule społeczne w Pzp, jedynie 19,6% respondentów uwzględniało aspekty społeczne w organizowanych postępowaniach przetargowych. Pozostali przedstawiciele instytucji zamawiających udzielili negatywnej odpowiedzi w tym zakresie.

Połowa respondentów deklarujących stosowanie klauzul społecznych w organizowanych postępowaniach przetargowych dokonała określenia wymagań dotyczących realizacji zamówienia na podst. art. 29 ust. 4 Pzp. Również 50% respondentów opisało przedmiot zamówienia w sposób funkcjonalny uwzględniając m.in. potrzeby wszystkich kategorii użytkowników w tym osób niepełnosprawnych. 10% ankietowanych stosujących klauzule społeczne zastrzegło w ogłoszeniu o zamówieniu, że o zamówienie ubiegać się mogą wyłącznie wykonawcy, u których ponad 50% zatrudnionych pracowników stanowią osoby niepełnosprawne.

Odnosząc się z kolei do przedmiotu zamówienia, aspekty społeczne zostały uwzględnione w postępowaniach przetargowych na usługi sprzątania; usługi ochroniarskie i portierskie; usługi szkoleniowe oraz w zamówieniach na roboty remontowo-budowlane.

Jako przyczynę braku zastosowania klauzul społecznych w realizowanych przetargach respondenci najczęściej podawali specyfikę udzielanych zamówień (49% respondentów). Ponad 47% ankietowanych wskazało na brak praktycznej wiedzy na temat stosowania konkretnych przepisów prawnych i obawy przed ich naruszeniem. Wskazywano również na brak zainteresowania przełożonych w instytucjach zamawiających stosowaniem klauzul społecznych oraz obawą przed ewentualnym zarzutem ograniczenia konkurencji ze strony instytucji kontrolnych.

Większość ankietowanych (56%) potwierdziła korzystanie z dostępnych dokumentów, opracowań oraz konsultacji prawnych w zakresie możliwości uwzględniania aspektów społecznych w postępowaniach przetargowych, podczas gdy 44% respondentów negatywnie odpowiedziało w tym zakresie.

Spośród ankietowanych potwierdzających korzystanie z dostępnych rozwiązań, respondenci najczęściej wskazywali na „Zalecenia Ministra Rozwoju Regionalnego oraz Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych dotyczące stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych” (77,8% ankietowanych) oraz wydaną przez Urząd opinię prawną pt. „Opis wymagań związanych z realizacją zamówienia publicznego, dotyczących zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 36 ust. 2 pkt. 9 ustawy – Prawo zamówień publicznych” (72,8% ankietowanych). 21,2% respondentów potwierdziło także korzystanie z publikacji Komisji Europejskiej pt. „Kwestie społeczne w zakupach”.

Większość ankietowanych (50,8%) uznało powyższe wytyczne, instrukcje oraz konsultacje za użyteczne i pomocne. 40,7% respondentów nie miało zdania na temat istniejących opracowań oraz udostępnionych przez Urząd konsultacji prawnych.

Większość respondentów (50,8%) potwierdziła także udział w dotychczas organizowanych szkoleniach i konferencjach z zakresu zrównoważonych zamówień

publicznych. Spośród ankietowanych korzystających z oferty konferencyjno-szkoleniowej, 42,1% respondentów uczestniczyło w tego typu wydarzeniach w ciągu ostatnich 3 lat, tyle samo brało udział w konferencjach lub szkoleniach corocznie. 14,7% ankietowanych korzystało z organizowanych wydarzeń nawet 2 razy w roku.

Spośród dostępnych dla instytucji publicznych szkoleń znaczna część respondentów (84,4%) uczestniczyła w inicjatywach organizowanych przez instytucje publiczne, w tym w większości przypadków wskazywano na działalność informacyjno-szkoleniową Urzędu Zamówień Publicznych. 15,7% respondentów wskazało na inicjatywy prywatne, a 12,5% ankietowanych uczestniczyło w wydarzeniach realizowanych przez podmioty ekonomii społecznej oraz podmioty je wspierające.

W ramach propozycji działań wskazanych do realizacji w nowym dokumencie planistycznym, ankietowani w przeważającej większości wskazali na potrzebę organizacji większej ilości szkoleń uwzględniających problematykę społecznych zamówień publicznych, dostępnych dla szerszego kręgu zainteresowanych. Zwrócono również uwagę na potrzebę opracowania podręcznika zawierającego praktyczne przykłady skutecznego stosowania aspektów społecznych w organizowanych postępowaniach przetargowych.

CELE PLANU DZIAŁAŃ

Okresowe działania analityczne Urzędu Zamówień Publicznych potwierdziły, iż mimo skomasowanych działań informacyjno-szkoleniowych realizowanych na szczeblu centralnym, cel określony w Krajowym Planie Działań na rzecz zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2010-2012 nie został osiągnięty. Powodów osiągnięcia mniejszego niż zamierzony odsetka społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych należy upatrywać m.in. w fakultatywnym charakterze klauzul społecznych, specyfice zamówień publicznych realizowanych przez polskie instytucje zamawiające oraz panującemu przekonaniu, iż zastosowanie aspektów społecznych nie pozwala na osiągnięcie przewagi ekonomicznej. Ze względu na powyższe, postuluje się utrzymanie na niezmienionym poziomie indykatywnego celu zakładającego osiągnięcie 10% odsetka społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych w dokumencie strategicznym na kolejną perspektywę czasową.

Cel ogólny:

- Osiągnięcie 10% poziomu „społecznych” zamówień publicznych na szczeblu krajowym (*mierzony w oparciu o metodologię UZP*);
- Wsparcie realizacji celów polityki społecznej z wykorzystaniem zamówień publicznych

Cele szczegółowe:

- Wzrost świadomości w zakresie społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych mierzony liczbą nowo przeszkolonych przedstawicieli instytucji zamawiających oraz przedstawicieli instytucji kontrolnych (w tym RIO, SKO, NIK) aktywnie uczestniczących w dedykowanych wydarzeniach Urzędu Zamówień Publicznych (nowa, **600** osobowa grupa beneficjentów kierunkowych szkoleń i konferencji UZP);
- 20% wzrost użytkowników poszczególnych sekcji w zakładce „Społeczne zamówienia publicznej” na stronie internetowej UZP

NARZĘDZIA

Cele społecznych zamówień publicznych określone w Planie Działań realizowane będą za pomocą następujących narzędzi:

- szkolenia i konferencje adresowane do zamawiających/ przedstawicieli instytucji kontrolnych (w tym RIO, SKO, NIK) popularyzujące tematykę społeczną wpływającą na zamówienia publiczne,

W ramach prowadzonej działalności informacyjno-szkoleniowej należy skoncentrować się na promocji przewidzianej prawem możliwości stosowania aspektów społecznych w zamówieniach publicznych. Prezentowane wiadomości powinny również obejmować informacje na temat grup defaworyzowanych, których integracja zawodowa może zostać wsparta poprzez odpowiednią politykę przetargową administracji publicznej. Wydarzenia powinny zostać uzupełnione informacjami nt. społecznego kosztu dezaktywacji zawodowej uzasadniającego potencjalnie wyższe koszty zamówienia społecznego.

- popularyzacja istniejących publikacji, materiałów informacyjnych oraz analiz dotyczących uwzględniania aspektów społecznych w zamówieniach publicznych,

Zwiększenie stopnia stosowania klauzul społecznych w ramach postępowań przetargowych warunkowane jest odpowiednią wiedzą na temat prawnych ku temu możliwości. Należy zatem kontynuować działania promocyjne wspólnych wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego i Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych zawierających przykładowe zapisy specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Dodatkowo kontynuowana będzie działalność analityczna w zakresie szacowania poziomu społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych w oparciu o losową próbę ogłoszeń o zamówieniu.

- utrzymanie i aktualizacja zakładki na stronie Urzędu Zamówień Publicznych poświęconej społecznym zamówieniom publicznym (www.uzp.gov.pl),

Celem dalszej popularyzacji społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych wśród administracji publicznej, instytucji kontrolnych oraz szeroko rozumianej opinii publicznej należy utrzymać i na bieżąco uzupełniać informacje publikowane w dedykowanej zakładce strony internetowej Urzędu Zamówień Publicznych.

- opracowania zawierające przykłady skutecznego wykorzystania aspektów społecznych w postępowaniach przetargowych przez polskich zamawiających (case studies).

Planowane jest również przygotowanie dwóch opracowań zawierających krajowe przykłady dobrych praktyk związanych z zastosowaniem klauzul społecznych w postępowaniach przetargowych wraz z omówieniem odpowiednich regulacji prawnych.

- Analiza rozwiązań prawnych przewidzianych w nowych dyrektywach w sprawie zamówień publicznych pod kątem ich implementacji do prawa krajowego

Projekty nowych dyrektyw wprowadzają znaczne modyfikacje przepisów dot. zamówień zastrzeżonych w porównaniu z obowiązującymi regulacjami dyrektyw 2004/18/WE i 2004/17/WE. Zaproponowane zostało rozszerzenie zakresu podmiotowego przepisu oraz obniżenie wymaganego progu zatrudnienia określonej kategorii pracowników. Ponadto, propozycje prawne wprowadzają możliwość bezpośredniego odwołania się przez zamawiającego do określonych etykiet w przypadku określenia m.in. społecznych cech zamawianych dostaw, usług czy też robót budowlanych w kategoriach charakterystyki lub wymagań funkcjonalnych.

Przewiduje się, iż dyrektywy w ostatecznym kształcie zostaną przyjęte do końca tego roku.

- Opracowanie podręcznika nt. rozwiązań prawnych wprowadzonych nowych unijnymi dyrektywami w zakresie społecznych zamówień publicznych.

Podręcznik stanowić będzie materiał porównawczy dotychczasowych oraz nowo przyjętych regulacji prawnych. Będzie wskazywał możliwości stosowania społecznych zamówień publicznych w świetle unijnych dyrektyw oraz określał implikacje prawne związane z transpozycją ich przepisów do prawa krajowego.

WSKAŹNIKI

Dla monitorowania zmian w zakresie społecznych zamówień publicznych proponuje się przyjęcie następujących wskaźników:

- Udział ilościowy i wartościowy zamówień uwzględniających aspekty społeczne według metodologii zaproponowanej w badaniu przeprowadzonym przez UZP;
- Udział ilościowy zamówień zastrzeżonych w ogólnej liczbie zamówień opublikowanych w Biuletynie Zamówień Publicznych.
- Liczba osób uczestniczących w szkoleniach i konferencjach bezpośrednio i pośrednio związanych ze społecznymi zamówieniami publicznymi;
- Liczba odwiedzin w poszczególnych sekcjach zakładki „społeczne zamówienia publiczne” na stronie www.uzp.gov.pl

Punktem odniesienia do prowadzonych badań będą wskaźniki na poziomie osiągniętym na koniec 2012 r.

WSKAŹNIKI – ANALIZA ZBIORCZA				
Lp.	RODZAJ WSKAŹNIKA	POZIOM W 2012 r.	DOCELOWO W 2016 r.	ŹRÓDŁO
1	Udział w dorocznych konferencjach uwzględniających tematykę społecznych zamówień publicznych	ponad 320 uczestników	Nowa grupa 300 uczestników (łącznie ponad 920 beneficjentów konferencji)	Dane UZP w oparciu o listy uczestników
2	Udział w szkoleniach uwzględniających tematykę społecznych zamówień publicznych	ponad 280 przeszkolonych uczestników	Nowa grupa 300 uczestników (łącznie ponad 800 beneficjentów szkoleń)	Dane UZP w oparciu o listy uczestników
3	Liczba odwiedzin w poszczególnych sekcjach zakładki Społeczne Zamówienia (http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?D;1252) administrowanej przez Urząd Zamówień Publicznych	Ilość odwiedzin w zakładce <u>Społeczne Zamówienia Publiczne</u> : 78869 W tym w sekcji <u>Podstawowe informacje</u> : 73920 oraz w sekcji <u>Przydatne dokumenty</u> : 71497	Ilość odwiedzin w zakładce <u>Społeczne Zamówienia Publiczne</u> : ok. 95 tys. W tym w sekcji <u>Podstawowe informacje</u> : ok. 88 tys. oraz w sekcji <u>Przydatne dokumenty</u> : ok. 86 tys.	Dane UZP w oparciu o liczbę odwiedzin strony internetowej UZP
4.	Odsetek społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych mierzony w oparciu o badanie wewnętrzne Urzędu Zamówień Publicznych	2,90% - uśredniony poziom społecznych zamówień publicznych 3,8 mld zł - wartość społecznych zamówień publicznych	10% - poziom społecznych zamówień publicznych	Dane uzyskane na podstawie analizy ogłoszeń realizowanej przez UZP

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Lp.	Działanie	Termin realizacji (2013-2016)	Instytucja realizująca działanie	Grupy docelowe	Źródło finansowania
1.	Przeprowadzenie szkoleń skierowanych do zamawiających z zakresu m.in. uwzględniania aspektów społecznych w procedurach przetargowych (m.in.: zamówienia zastrzeżone, rażąco niska cena)	2013 – 2016 r.	UZP, MPIPS	Zamawiający w rozumieniu Pzp, przedstawiciele instytucji kontrolnych	Środki własne UZP, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych (na działania w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych przeznaczono rocznie <u>70 000,00 zł</u>)
2.	Przeprowadzenie dorocznych konferencji uwzględniających aspekty społeczne w zamówieniach publicznych	2013 – 2016 r.	UZP we współpracy z innymi resortami	Zamawiający w rozumieniu Pzp, przedstawiciele instytucji kontrolnych, media	Środki własne UZP, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
3.	Utrzymanie zakładki „Społeczne zamówienia publiczne” na stronie UZP i jej bieżąca aktualizacja	Zadanie ciągłe	UZP	Zamawiający i wykonawcy w rozumieniu Pzp, przedstawiciele instytucji kontrolnych, media, opinia publiczna	Środki własne UZP, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych

4.	Opracowanie podręcznika zawierającego przykłady skutecznego stosowania aspektów społecznych w organizowanych postępowaniach przetargowych.	2014 r.	Uzp	Zamawiający i wykonawcy w rozumieniu Pzp, przedstawiciele instytucji kontrolnych, media, opinia publiczna	Środki własne Uzp, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
5.	Analiza rozwiązań prawnych przewidzianych w nowych dyrektywach w sprawie zamówień publicznych pod kątem implementacji do prawa krajowego	2013 – 2014 r.	Uzp	Zamawiający i Wykonawcy w rozumieniu Pzp, przedstawiciele instytucji kontrolnych, media, opinia publiczna	Środki własne Uzp, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
6.	Opracowanie podręcznika dot. zmian prawnych wynikających z nowych dyrektyw unijnych w zakresie zamówień publicznych pod regulacji związanych ze społecznymi zamówieniami publicznymi.	2016 r.	Uzp	Zamawiający i Wykonawcy w rozumieniu Pzp, przedstawiciele instytucji kontrolnych, media, opinia publiczna	Środki własne Uzp, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
7.	Opracowanie ankiety skierowanej do Zamawiających nt. posiadanej wiedzy (w tym znajomości przepisów, dostępnych opinii prawnych oraz materiałów informacyjnych) oraz doświadczeń w praktycznej realizacji zrównoważonych zamówień publicznych	2016 r.	Uzp	Zamawiający, opinia publiczna	Środki własne Uzp, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
8.	Badanie liczby zamówień zastrzeżonych w ogólnej liczbie zamówień opublikowanych w Biuletynie Zamówień	Badanie na podstawie okresowych	Uzp	media, opinia publiczna	Środki własne Uzp, działanie realizowane w ramach

	Publicznych	Biuletynów Informacyjnych UZP			limitu środków budżetowych
9.	<p>Współpraca przy realizacji zadania dotyczącego klauzul społecznych w zamówieniach publicznych w ramach projektu systemowego „Zintegrowany system wsparcia ekonomii społecznej”, tzn.:</p> <p>- opracowanie podręcznika dotyczącego klauzul społecznych- opracowanie sylabusu przedmiotu dot. klauzul społecznych na studiach podyplomowych</p>	2013 – 2014 r.	ISP, UNDP, FISE, CRZL, MPIPS	Zamawiający i wykonawcy w rozumieniu Pzp, przedstawiciele instytucji kontrolnych, uczelnie wyższe, media, opinia publiczna	<p>Środki Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowanego ze środków UE w ramach EFS</p> <p>W obecnie obowiązującym wniosku o dofinansowanie brak zadań związanych z realizacją zadania dotyczącego klauzul społecznych, a co za tym idzie brak też środków finansowych na realizację działań w tym zakresie.</p> <p>Natomiast w ostatniej wersji wniosku o dofinansowanie przekazanej do DWF z 18.02.2013 r. na realizację Zadania 9: „Upowszechnienie stosowania klauzul społecznych” przewidziano kwotę <u>1 109 827,60 zł.</u> Na opracowanie podręcznika dotyczącego klauzul przewidziano kwotę <u>73 000,00 zł</u>, a na opracowanie sylabusu przedmiotu dotyczącego klauzul społecznych na studiach podyplomowych przewidziano kwotę <u>1 000,00 zł.</u></p>

10.	Popularyzacja publikacji dot. najlepszych europejskich przykładów Partnerstwa Publiczno- Społecznego oraz społecznych zamówień publicznych zidentyfikowanych w ramach projektu "Lepsza przyszłość ekonomii społecznej"	2013 – 2016 r.	MRR, UZP	Zamawiający w rozumieniu Pzp, przedstawiciele instytucji kontrolnych, media, opinia publiczna	Środki własne MRR, UZP, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych
11.	Promowanie ogólnopolskich portali dedykowanych zagadnieniom ekonomii społecznej, w tym portalu Fundacji Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych promującego podmioty ekonomii społecznej www.ekonomiaspoleczna.pl/ oraz elektronicznej bazy grupującej przedsiębiorstwa społeczne i ułatwiającej prezentację ich działalności za pomocą filtrów branżowych i społecznych http://mapa.ekonomiaspoleczna.pl/	2013 – 2016 r.	FISE, Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, MPiPS	Zamawiający w rozumieniu Pzp, media, opinia publiczna	Środki własne MPIPS oraz FISE, działanie realizowane w ramach limitu środków budżetowych

III. FINASOWANIE

Działania ujęte w niniejszym dokumencie finansowane będą w ramach środków własnych jednostek merytorycznie za nie odpowiedzialnych, w tym w oparciu o uzyskane fundusze unijne.

Urząd Zamówień Publicznych będący autorem oraz jednocześnie głównym realizatorem działań w ramach niniejszego dokumentu planuje implementację Krajowego Planu Działań w oparciu o własne środki budżetowe, które w 2013 r., wynoszą 70.000 zł brutto. Przy uwzględnieniu 4-letniego okresu realizacji Krajowego Planu Działań, Urząd Zamówień Publicznych szacuje własne wydatki na przedmiotowe działania na poziomie 280.000 zł brutto. Nie spowoduje to ze strony UZP wzrostu zapotrzebowania na środki budżetowe.

IV. KOORDYNOWANIE REALIZACJI PLANU

Instytucją odpowiedzialną za koordynację zadań realizowanych w ramach niniejszego Planu Działań jest Urząd Zamówień Publicznych. Na potrzeby monitorowania postępu implementacji zadań wskazanych w dokumencie zostaną zorganizowane cztery, doroczne spotkania nieformalnej grupy roboczej ds. wdrażania zrównoważonych zamówień publicznych, w skład której wejdą przedstawiciele resortów i instytucji wskazanych w „Harmonogramie działań”.